BÜTÜN YÖNLERİYLE

ALTINYAYLA

TARİH VE COĞRAFYASI

BÜTÜN YÖNLERİYLE
ALTINYAYLA İLÇESİ

I-Altınyayla İlçesi Coğrafyası.

1- Altınyayla İlçesi, Coğrafi Konumu
2- Altınyayla İlçesi Doğal Yapısı.
3- Altınyayla İlçesi İdari Yapısı
4- Altınyayla ilçesinin (2004 yılı itibariyle) Köyleri ve Mahalleri:

1-Altınyayla İlçesi, Coğrafi Konumu

Altınyayla İlçesi Sivas İl Merkezinin Güney Batısında ve Sivas' a Ulaş İlçesi Üzerinden 80 Km. Şarkışla üzerinden ise 112 Km. uzaklıkta yeni kurulan bir ilçemizdir.

İlçenin yüz ölçümü 717 Km2 olup, Denizden yüksekliği 13500 metredir.

Altınyayla, Doğusunda Kangal Kuzeydoğusunda Ulaş Batısında Şarkışla, Güneyinde ise Kayseri (Pınarbaşı) ile çevrilidir.

2- Altınyayla İlçesi Doğal Yapısı.

Altınyayla İlçesi, Karatonus Dağlarının eteğinde tonus ovasının üzerinde kurulmuştur. İlçenin en önemli dağı Kara Tonus Dağı dır. Kulmaç Dağları da ilçe sınırları içerisindeki önemli yükseklikleri teşkil etmektedir. İlçenin en önemli ovası kara Tonus Ovasıdır. Tamamının tarıma elverişli olan bu ovanın genişliği 35 Km2 civarındadır.

Uzun Yayla da ilçenin önemli diğer yaylasını oluşturur. Ayrıca kara Tonus Dağları eteklerindeki İbicek, İncecik ve Mergesen yaylaları da mevcuttur.

Arazinin % 70 ' i yayla, % 30 ise dağlıktır.

3- Altınyayla İlçesi İdari Yapısı.

Şarkışla'ya bağlı bir bucuk merkezi olan ilçe, l972 yılında Belediye teşkilatının kurulmasıyla birlikte Tonus olan ismi Altınyayla olarak değiştirilmiştir.20 Mayıs l990 tarihinde yapılan bir idari düzenlemeyle de Altınyayla, Şarkışla ilçesinden ayrılarak Sivas'a bağlı bir ilçe haline getirilmiştir. Altınyayla merkez ilçesine bağlı Deliilyas ve Kale olmak üzere iki adet belediyesi bulunmaktadır. Altınyayla ilçesine bağlı köyler ise şunlardır. Başören, Başyayla, Beydiğin, Doğupınar, Gümüşdiğin, Güzeloğlan, Harmandalı, Kızılhüyük, Kürkçüyurt, Mutubey, Paşaköy, Tahyurt ve Yassı pınar

ALTINYAYLA İLÇESİ TARİHİ

Altınyayla eski bir yerleşim merkezi olmasına rağmen ne zaman ve kimler tarafından kurulduğuna dair kesin bilgiler mevcut değildir.

İlçe sınırları içerisinde yer alan Başören Köyünde yapılan arkeolojik kazılar l994 yılından itibaren, Almanya Marburg Üniversitesi adına Prof. Dr. Andreas MÜLLER başkanlığındaki bir ekip tarafından yapılmış ve edinilen bilgiler bulunan höyük ve eski şehir harabeleri buradaki yerleşimin tarihin ilk dönemlerinden itibaren başladığın göstermektedir.

Eski adı Tonus olan Altınyayla tarihin ilk çağlarında Anadolu'daki hâkimiyet kuran Mezopotamya- Hitit, Roma ile Bizans imparatorluğuna beşiklik ettiği M.Ö.550 yıllarında Perslerin hâkimiyetine girdiği ve 600 yıl önce Selçuklu ve Osmanlı Devletlerinde de yerleşim yeri olduğu rivayet edilmektedir.

Hâkimiyetinin M.Ö.l200 yıllarında Balkanlar üzerinden gelen Frigyalılar tarafından ortadan kaldırılması ile Tonus, Frigoya lığların hâkimiyetine girmiştir. Frigoya nın yıkılması üzerine bu devletin yerine kurulan Lidyalılar devrinde devletin kudretli komutanı Giges Mezopotamya ve İran ticaretini Ege denizine bağlıyabilmek için, yaptırdığı meşhur "Kral Yolu'nun" Tonus'un (Altınyayla) güneyinden geçtiği gezilip incelendiğinde görülen kalıntılardan anlaşılmaktadır.

Kral Yolu; Sard-Uşak-Gordion-Ankara-Çorum-Mecitözü-Tokat-Zile-Sivas-Tonus-Malatya-Harput- Dıyarbakır- Ninova-Erbil- Suda yörelerinden geçmektedir. Kale Beldesindeki Toprakkale ve Taşkale kalıntıları Kral Yolunun güvenliğini sağlamak için yapıldığı anlaşılmaktadır.
M.Ö.7l0 tarihinde Asur Hükümdarı Sargon'nun Anadolu'ya yaptığı akınlar sonucunda, Altınyayla M.Ö.676 yılına kadar Asur egemenliğine girmiştir. M.Ö.5854'te Medler ve Lidyalılar arasındaki antlaşma gereğince Sivas'ın doğusu Medlerin Altınyayla ve batısı ise Lidyalıların egemenliği altına girdi. Persler M.Ö.550 yılında Med egemenliğine son vererek Sivas çevresindeki yerleşim merkezlerini ele geçirdiler. Daha sonra Makedonya Kralı Büyük İskender M.Ö.334 ve M.Ö.332'de Anadolu'ya iki akın düzenlemiş bu seferler sonucunda Altınyayla' da Pers egemenliğini ortadan kaldırmıştır. Roma kralı Tiperius M.S.l7 de Sivas'ı ele geçirince Altınyayla Roma yönetimine tabi olarak Eyalet-i Rum'un bir birimi halini almıştır.395'te Roma imparatorluğunun parçalanarak Doğu ve Batı olmak üzere ikiye ayrılması nedeniyle Altınyayla' da Doğu Roma imparatorluğunun yani Bizans imparatorluğunun içerisinde kalmıştır.

Altınyayla VII-yüzyılda bir süre Sasani egemenliğine girmiş sonra tekrar Bizans egemenliğine geçmiştir.658 yılından itibaren Altınyayla Emevi ordularının akınlarına uğramıştır.
Tarihin başlangıcından, Anadolu'nun ilk büyük devleti, Büyük Hatti Krallığı buralarda kurulmuştur. Proto Hititlerin başkenti Hattuşaş' tır. Sarissa kenti bugünkü Altınyayla ilçesindeki Kuşaklı ile isimlendirilmektedir.

Büyük ihtimalle Kuşaklı- Sarissa Hitit kenti ve çevresinde hüküm süren krallık, Tabal ile birlikte hareket eden 24 krallıktan biriydi. Demir çağına eşitlenen tarihi Sarissa kentinde hüküm süren krallık başta Altınyayla, Şarkışla, Ulaş ve Sivas'ı nüfusu altında tutmaktaydı.

Tarihi kaynaklarda belirtildiğine göre; Hitit Krallığı'nın başlıca şehirleri ise Kuşşar, Kaneş, Puruş handa olmak üzere Kapadokya dan kuzeye doğru Harşana (Avrasya), Zelpa gibi şehirleri doğuya doğru ise, Sarissina, Komava, Lahuzatiya, Razama, Hurama, Şamuha büyük ihtimalle Şarkışla ilçesidir.), Sarissa (Altınyayla-Kuşaklı), talavra/Talavra (Sivas), Tepriche (Divriği), Zaraşsina (Zara), Pakhuwa (Kangal), Tilgarimmu (Gürün), Timelkra (Darende), milidiya (Malatya) gibi şehirleri bulunmaktaydı.

—GEÇ KALKOLİTİK ÇAGLARDA (Eski Tunç)

M.Ö.4000–3000 Geç Kalkoltik çağlarda Kayseri'den Sivas'a kadar sahada hüküm süren Proto Hititlerden Tabal Krallığının hâkimiyeti altında kalıyordu
M.Ö.l600'lü yılların başında, Hitit Devletinin zayıflamasıyla otorite boşluğundan faydalanan bölgesel krallıklar, Hitit Devletinden ayrılarak kendi başlarına hareket etmeye başlamışlardı. Ülkenin kuzeyinde yaşayan Gaşkalar ,başkent Hattuşaş' a kadar gelerek her tarafı yakıp yıkmışlar, yağmalamışlardı. M.Ö.l600-l380 yılları arasında, tüm bu bölgeler Sawalar ve Gaşgalar' ın işgali altına girmiştir. Asur belgelerinde "Tabal Ülkesi" hakkında verilen bilgilerde, Kayseri bölgesinde Geç Hitit devrine ait birçok kanıtların bulunmasıyla desteklenmiştir.
M.Ö.l380 yılında Hitit devletinin başına geçen I.Subbilulima tahta çıkar çıkmaz, Gaşga, Azzi ve lsuvalar tarafından işgal edilen doğu ve güneydoğu bölgesini ülkesine katmak üzere iki sefer düzenledi ve böylece daha önceden elinden çıkmış toprakları tekrar ele geçirdi.
M.Ö.l260 yıllarda Asur Kralı Tukiltuninurta tarafından, Kızılırmak vadisine kadar olan tüm bölgelerde hüküm süren bölgesel krallıkları ele geçirdi. Böylece buralarda hüküm sürmekte olan Tabal Krallığı' da Asurların hâkimiyeti altına geçmiş oldu.
Tabal ülkesinin önemli merkezlerinden birisi de Alman Prof. Dr. Andres Müller tarafından ortaya çıkarılan Sarissa/Kuşaklı, kentidir.

I994-l997 yılları arasında yapılan arkeolojik kazılarda Kuşaklının bulunduğu bölgenin tarihi konusunda önemli ipuçları vermektedir. Burada bulunan ayrıntılar, buluntular Hattuşaş' daki mabedlere benzerlik göstermektedir.

Hitit başşehri dışındaki Hitit İmparatorluk çağından kalma açığa çıkarılmış ilk belirgin tapınaktır. Yine burada ele geçen buluntular M.Ö. VII. ve M.Ö. VI. yüzyıllara tarihlendirilmektedir.

Altınyayla bu tarihlerde demir çağına eşitlenen tarihi Sarissa kentinde hüküm süren Asur saldırılarına karşı Tabal ile hareket eden 24 krallıktan birisi olan, Kuşaklık/Sarissa krallığının nüfusu

altında bulunuyordu. Kazı sırasında ikiz boğa ritonun bulunmuş olması, bu bölgenin Asur İmparatorluğunun etkisi altında olduğunu ortaya koymaktadır.

—ASUR İMPARATORLUĞU DÖNEMİNDE ALTINYAYLA

M.Ö.730 tarihinde Asurlular Doğu Tabal'ı ele geçirerek bu krallığın bağımsızlığına son verdiler. Bu tarihlerde güçlü bir (Mezopotamya'da) devlet olan Asurlular, daha önce olduğu gibi Hititlerin egemen oldukları bölgesel krallıkları bu dönemde tekrar ele geçirerek, bu bölgede hüküm sürmeye başlamışlardır.

Bölgede hüküm süren küçük krallıklar, zaman, zaman, Asurluların hâkimiyetinden çıkmaya çalışmışlarsa da, Asur İmparatorluğu'nun etkisinden hiçbir zaman kendilerini kurtaramamışlardır.

Bu dönemden itibaren de Asurlara bağlı birer müstakil krallık olarak varlıklarını sürdürmüşlerdir. Tabal krallığı 'da bu küçük krallıklardan biridir. Sivas ve havalisi, dolayısıyla Altınyayla (M.Ö.850–804) yıllarında bağlı bulunduğu Tabal Krallığı ile birlikte Asur İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altına girmiştir.

—URARTULAR ZAMANINDA (M.Ö.804–743) ALTINYAYLA

Urartu kralları Malatya'dan Kayseri ve Sivas'a kadar olan sahaları ele geçirerek bölgedeki krallıkları haraca bağlamışlardır. Tüm bu bölgeler, M.Ö.807-804'ten M.Ö.743 yılına kadar, Urartuların egemenliği altında kalmıştır. Urartu krallığına ait bir Kitabede Sivas ve havalisinin M.Ö.804–743 yılları arasında bağlı bulunduğu Tabal krallığı ile birlikte Urartuların egemenliğine
Girmiştir.

—FRYGLER/MUŞKİLER ZAMANINDA (M.Ö.695–675) ALTINYAYLA

Frigler, Hitit ülkesine, özellikle Sivas'ın güney ve doğu bölgelerine saldırarak büyük gruplar halinde bu bölgelere yerleşerek güney Kapadokya'ya egemen olmuşlardır. Frig devleti, Büyük Hatti devletinin yıkılmasından sonra kurulmuştur.

Frigler, M.Ö.695 yılında Kayseri'den Malatya'ya kadar olan tüm sahayı, kısa bir sürede egemenlikleri altına aldıklarında, Sivas ve havalisinde bu akınlarla birlikte Friglerin eline Geçmiştir.(695-M.Ö.675 arası)

—KİMMER/İSKİT/SAKA TÜRKLERİ ZAMANINDA (M.Ö.675-6l2)ALTINYAYLA

Asurluların yıkılmasıyla beraber Kafkaslardan gelen yeni göçler nedeniyle Anadolu yarımadası Kafkaslardan gelen Kimmer-İskit Türklerinin işgaline uğramıştır.

M.Ö. VII. yüzyılın sonlarına doğru Sivas ve havalisinde Tonus, Şarkışla, Uzunyayla ve Tohma havzasında Merşkiler ve Taballar hâkim unsur idiler. M.Ö.7l5 de, proto Türk olarak kabul edilen ve Kafkaslardan Fırat'ı geçerek buraları ele geçirmişlerdir. M.Ö.6l2–550 yılları arasında Sivas ve havalisi Medlerin hâkimiyeti altında kalmıştır.

Roma imparatorluğu zamanında M.S.ll4 de Roma imparatoru Tiranias zamanında Sivas toprakları ve havalisi, bu dönemde kapadokya eyaletinin Sebaseia themasına dâhil edilmiştir. Sivas ve havalisi, M.S.260 yılına kadar Roma imparatorluğunun egemenliği altında kalmıştır.

—DOĞU ROMA İMP. ZAMANINDA (M.S.395–705)ALTINYAYLA

Sivas ve havalisi dolayısıyla Altınyayla İlçesi, Roma imparatorluğunun M.S.395 yılında ikiye ayrılmasından sonra, Bizans imparatorluğunun hâkimiyetine girmiştir. M.S.395 yılında M.S.658 yılına kadar Bizans İmparatorluğunun hâkimiyetinde yerini almıştır.

—MÜSLÜMAN (ARAP)LAR ZAMANINDA ALTINYAYLA

M.S.705-7l5 yılları arasında Erzurum'dan Sivas'a Malatya'dan Kayseri'ye kadar olan tüm

bölgeler müslümanların eline geçmiştir. Mesleme Bin Abdul Melik Bin Mervan M.S 705 yılında el-cizre sınırlarından kalkarak Sivas ve havalesini ele geçirmiştir. Bizans İmparatorluğu Kostantin, Miladi 745 yılında 20000 askerle müslümanların elinde bulunan Sivas ve havalesini ele geçirdi. Daha sonra 745 de tekrar Bizansın eline geçti.

—BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ ZAMANINDA ALTINYAYLA

M.S 1058–80 Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan M.S 1064 yılında kafkaslardaki seferine devam ediyordu. Emir Afşin Bey 1057 de Malatya yı ve daha sonra batıya ilerleyerek Kayseri' ye kadar olan tüm şehirleri ele geçirdi

Romen Diojen, Türklerin akınlarını durdurup onları Anadolu'dan atmak için iki sefer düzenledi. Sivas'ta yaşamakta olan Rumlar burad da yaşamakta olan ermenileri imparatora şikâyet ettiler Bunun üzerine Ermenilerin büyük çoğunluğu kılıçtan geçirilerek imha edildi.

Bizans İmparatoru roman Diogones'in Sivas'a kadar gelmiş olduğunu Suriye' de iken haber alan Büyük Selçuklu Sultanı Alparslan suratle Malazgirt ovasına geldi.26 Ağustos l07l tarihinde meydana gelen savaşı Alparslan kazandı. Afşin beyin l057/l058 tarihinde Kayseri' ye kadar olan bölgelerin fetihlenmesiyle birlikte burada Büyük Selçuklu Devleti'nin egemenliği altına girmiştir.

—DANİŞMENTLİLER DEVLETİ ZAMANINDA ALTINYAYLA

(M.S.l075-ll65) Sivas ve havalisi Kutalmışoğulları ve Emir Afşin' in fetihleri ile l058/l059 yıllarında Büyük Selçuklu topraklarına katılarak l075 yılına kadar bu devletin egemenliği altında kaldıktan sonra l080 yılında Danişment Gazi'nin kurmuş olduğu Danişmend liler devletinin egemenliğine girmiştir.

Anadolu Selçuklu Sultanı Kılıçarslan ll03 tarihinde Danişmend Gazi'yi yendi. Danişmend Gazi'nin ölümüyle birlikte gittikçe zayıflayan Danişmendli Devleti toprakları, ll65 yılında, Anadolu Selçuklu Hükümdarı, II. Kılıçarslan tarafından kendi topraklarına ilhak edildi.ll65 yılından itibaren Anadolu Selçuklu Devleti'nin egemenliğine girmiştir.

—ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ ZAMANINDA ALTINYAYLA

(M.S.ll65-l3l8) Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıçarslan ll78 Danişmend liler Devletine son vermiştir. Moğolların Anadolu' ya baskınlar yapmaları ve katliamlar sonucu buraları teslim aldılar, Moğol saldırılarına karşı koymak için, Anadolu Selçuklu Sultanı II. Gıyaseddin Key Hüsrev Moğol ordusu ile Zara yakınlarında Kösedağı savaşları yaptı.(l243)ve bu savaşı kayıbetti. Bu tarihten sonra bu yöreler Moğol Hakimiyetine girmeye başladı.

—ERTANA DEVLETİ ZAMANINDA ALTINYAYLA

(M.S.l328-l38l) Timurtaş paşanın kayın biraderi Eretna Bey l328 de İlhanlıların işgaline dek bu toprakları tek başına yönetti.l328 yılından itibaren Eretna Bey'in kurmuş olduğu bu devletin hâkimiyeti altına girmiştir.

Emir Eretna Beyin l352 yılında ölmesiyle birlikte Eretna ülkesinde kardeşler arasındaki taht mücadelesi devlet oteritesinin zayıflaması ve karışıklıklar l378 yılında Kadı Burhaneddin' in Devlet yönetiminde söz sahibi olmasına kadar devam etti.l378 yılında Kadı Burhaneddin hükümranlığını ilan ederek bağımsız bir devlet kurdu. Böylece Eretna Devleti' de tarihe karışmış oldu.

—KADI BURHANEDDİN DEVLETİ ZAMANINDA ALTINYAYLA

(l38l-l3989 Kadı Burhaneddin bağımsızlığını ilan ederken devletin başkenti Sivas ve havalisi dâhil tüm bu bölgeler siyasi olarak Memlüklere tabi durumdaydı. Her zaman Memlükler' le iyi geçinmeye çalışan Kadı Burhaneddin Anadolu'daki hâkimiyetini güçlendiriken l394 yılında Timur

büyük bir ordu ile Anadolu'ya yürümüş Timur'a itat et emrini redden Kadı Burhaneddin Timur'a karışı savaşmak için karar aldı ve Osmanlı Padişahı I. Beyazid' e, Memlük Sultanı Berkuk'a aralarında ittifak yapmaları gerektiği konusunda teklifler götürdü. I394 yılının Ağustos'unda Timur'un Sivas'a doğru hareket ettiğini ve başta Malatya, Darende ve Divriği gibi bölgelerin Vali ve yöneticilerinin telaşa kapılarak kaçtıklarını bu bölgelerde bulunan göçebe Türkmen ve Moğolların' da daha güvenli yerlere göçetemeye başladıklarını öğrenen Kadı Burhaneddin savaş hazırlıklarına başladı. Timur'un Sivas üzerine yürümüş olduğunu haber alan ve Kadı Burhaneddine bağlı Bulunan Karamanoğlu sözde yardım etmek için, Kırşehir'den başlayarak Kayseri, Develi'ye kadar her yeri yağmalamaya

I399 da Yıldırım Han zamanın da ilçe ile birlik Sivas Osmanlı devletinin Egemenliği altına girmiş oldu.

—OSMANLI DEVLETİ ZAMANINDA ALTINYAYLA

(M.S.1398–1923) Kadı Burhaneddin' in ülkesi üzerinde seferini devam ettirmek isteyen, Yıldırım Beyazıt, Amasya bölgesinde iken Sivas Hükümdarı Kadı Burhaneddin ile Akkoyunlu Hükümdarı Kara yülük Osman Beyin arası açılmış, bunun üzerine Kara Yülük Osman Bey, kendisini, Kadı Burhaneddin' den koruması için, Timur'a elçi göndermiştir.

Timur bunun üzerine büyük bir ordu ile önce Erzurum'a, sonra da Erzincan'a geldi. Timur ile Yıldırım arasındaki büyük savaşa neden olan Kara Yülük Osman Timur'un Sivas'ı muhasarasına katılmışlardı.

1400 yılında Sivas ve çevresi teslim alınarak büyük bir katliam oldu. Şehir yakıldı ve yıkıldı halkın büyük bir kısmı kılıçtan geçirildi. Osmanlı hâkimiyeti burada sona ermiş ve Memlüklerin hâkimiyetine girmiştir.

1402 yılında yapılan Ankara savaşıyla Yıldırım Han'ın yenilmesiyle Anadolu beylikleri tekrar kuruldu.

Sivas 1402–1403 yılı içinde Çelebi Mehmet'in eline geçmiştir. Buraların temamen Osmanlı hâkimiyetine girmesi 1407/1408 tarihlerinde olmuş, Sivas şehri Çelebi Mehmet tarafından yeniden onarılmıştır.

Fatih Sultan Mehmet Otlukbeli hazırlıklarını burada yapmış ve bu savaşın ardından Sivas ve yöresi sakin ve barış içerisinde bir dönem yaşadı.

Osmanlı imparatorluğunda (1516) yapılan ilk büyük toprak düzenlenmesinde Eyaleti Rum (Sivas) olarak bilinen Sivas merkez olmak üzere bir eyalet haline getirilmiştir. Buraya bağlı 7 sancak vardır. Bunlar, Sivas merkez,1-Amasya,2-Yozgat,3-Kayseri,4-Tokat,5-Çorum,6-Arapkir,7-Divriği, Osmanlı- Rus savaşı (1877–1878) sırasında doğudan ilerleyen Rus orduları önünden kaçmak zorunda kalan Türk boyları'da bu tarihlerde aynı bölgelere yerleştirilmişlerdir.

Bunlar Altınyayla, ulaş, Kangal ve Şarkışla gibi bölgelere yerleştirilen kafkas bölgesinden gelen Türk oymaklardır.

İlçemiz,93 harbi olarak bilnen Osmanlı-Rus savaşı sırasında doğudan batıyı göçlerle yerleşmişlerdir. Az sayıda Hırıstıyan Nüfusu da Cumhuriyetin ilanından sonra başta İstanbul olmak üzere büyük kentlere göçmüşlerdir.

K a y n a k l a r

—Ord. Şemsettin GÜNALTAY-Elam ve Mezopotamya
—Anadolu Uygarlıklar tarihi Cilt. I.II.
—Andres Müller-Sarissa Kazılarına toplu bakış
—Mehmet Ali ÖZ-Bütün Yönleriyle Ulaş-
—İsmail Hakkı Uzunçarşılı-Osmanlı Tarihi –C.I.

ALTINYAYLA İLÇESİ VE KÖYLERİ

I-Altınyayla İlçesi Tarihi Yerleri

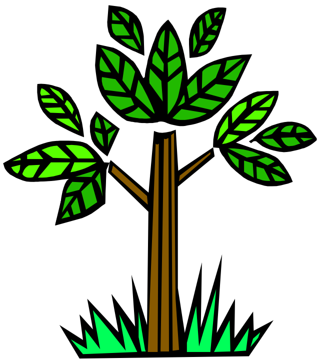
1-Kuşaklı tepesindeki Sarissa Şehri,(Hitit sarayı ve Tapınak)

Kuşaklı (sarissa) tepesi, Altınyayla ilçesinin Başören Köyündeki Akkuzulu mezrasındadır. Akkuzulu mezrası Altınyayla-Sivas yolu üzerinde bulunmaktadır. Kuşaklı höyüğündeki Hitit dönemine ait tarihi saray, tapınak, hamam vb. kalıntılar Anıtlar ve müzeler Genel Müdürlüğü'nün verdiği izinle Alman araştırma Kurumunun finansmanıyla 1994–1995 yılı yaz aylarında Prof. Dr. Andres Müller Kape'nin başkanlığında yapılmaya başlandı. Halen kazı çalışmaları Türkiye, Kanada, Fransa ve Almanya'dan katılan yaklaşık 25 Arkeoloji uzmanı tarafından sürdürülmektedir. Şu ana kadar yapılan kazı çalışmalarında şehir sur duvarları, kapıları ufak bir gölet, Hitit dini mimarisinde bulunması mümkün kare şeklinde kült odaları ortaya çıkarılmıştır.

Ayrıca tahıl deposu olarak kullanılan bodrum odası ve binanın kuzey köşesine yakın bir odada pişmiş toprak kaplar içinde tahıl kalıntıları bulunmuştur. Buluntuların büyük bir kısmını seramik oluşturmaktadır. Bronz okuçları, ortasında hiyerglif işaret buluna çivi yazılı mühürler, Orta Hitit devrine tarihlenen anonim Tabarna ve Tavanan mühürleri gün ışığına çıkarılmıştır.

Kuşaklı höyüğünün tarihi değeri maalesef kazı çalışmaları başlayana kadar anlaşılmamıştır. Hatta Köylülerden duyduğumuza göre birçok tarihi eser bulunmuş ve daha sonra köylüler tarafından kıymetsiz sanılarak yok edilmiştir. Bugün Almanya, İsviçre, Fransa ve Japonya'dan birçok heyet gelerek burayı gezmiş çeşitli incelemelerde bulunmuştur.

Kuşaklı höyüğü Dünya tarihi açısından son derece önemli bir yer olmasına rağmen, Sivas Cumhuriyet Üniversitesindeki ilim adamlarının birçoğu tarafından ziyaret dahi edilmemiştir. Bu kazı çalışmalarının Türkiye ve Dünya tarihi için öneminin büyüklüğü Altınyayla' nın önemini artırmaktadır.

2-Altınyayla Merkez Camii

İlçemizde merkez camiinden başka tarihi eser yoktur .Camii bugün Altınyayla İlçesi ve Aydın Mahallesinde bulunmaktadır.Bu camii daha önce Tonus Köyü (Bugün Altınyayla İlçesi)olarak bilinen yerleşim merkezinin ilk camiidir .Bu Camii merkez camii olarak bilinmektedir Merkez camiinin yapım tarihi camideki kitabeden tercüme ile Tarihi-temhir 1331,Tarih-i inşa 1317 belirtilmektedir .Merkez Camii 1893 tarihinde Altınyayla Eşrafından Subaşılar kabilesinden Ebu Seyif oğlu Ahmet Ağa tarafından o zamanki adı ile Sivaslı Mahmut ve Müştak ustalara yaptırıldığı cami direğindeki yazıdan ve kitabeden okunmaktadır.Altınyayla eşrafından Molla Yusuf,Hacı Salman ve Sivaslı Müştak namlarındaki çıraklarında çalıştığı belirtilmektedir..Bugünkü cami taş duvarlı taban ve tavanı ahşap durumdadır.Dört ana direk üzerine kurulu tavanı ahşap oyma ve boyama işlemeli caminin kıble yönünde dört köşeli üç penceresi vardır.Pencerenin birisi mihrap üzerindedir.Mihrabı taş duvar içine oyma ve sıvamalıdır.minberi ise ağaç oyma ve mahalli imkanlarla meydana getirilen yapma tabii boyalarla boyalı süslemelidir.Mihrap yedi basamaklı seyyar kapısının üstünde ve tepesinde ağaç oyma hilalleri bulunan bir şekildedir.Caminin iç kısmında fevganası vardır fevgana atmış kişilik olup ön cephesi ağaç oyma ve parmakcaklı ustaların kendi üslupları ile ve elde edilmiş boyalarla boyalıdır.Doğu cephesinde iki,kuzey cephesinde iki penceresi vardır.caminin giriş kapısı kuzeydedir.İç

kısmındaki ana direklerden giriş de orta kısımdaki sağdaki direkte ağaç ağaç oyması olarak:"Tamam oldu mescit Rihaalülillah Hüda'nın izniyle yaptım bunu billah,Yarlığısın mahsudu Allah, Muştak-ı , Selman-ı hem dahi lillah 1317,1331"yazılıdır.Sonraki direkte de eski yazı ile bir kitabe vardır.Ancak bunu okuyup anlayan bulanmadığından burada açıklaması yazılmamıştır.Tavan ortasında çok güzel ve ortadan kenara doğru geometrik bir şekilde dairemsi genişleyen bir oyma süs kabartması bulunmaktadır.Bu kabartma süsten aşağıya kandil sarkıtılmıştır.Ancak günümüzde elektrik olduğundan bu kandilin yerine avize takılmıştır.Tavana iki kademeli yükselen oyma ve boyama süslerle ahşap bir özelliğe sahiptir.Caminin batısında önceden mektep olarak kullanılan bir kısım vardır ve kapısı caminin içine açılmıştır.Fevgana çıkışı caminin içindedir,9basamaklıdır.Camiye girmeden önce antre vardır ve buranın kapısı da kuzeyden bahçeye açılmaktadır.Bu kısımdan batıdan minareye çıkılan kapı vardır.Minare taş ve 58 basamaklıdır.Camii yaklaşık olarak 400-500 kişiye hizmet edecek durumda ve fevgana 60 kişi alacak durumdadır.Camii'nin köy tüzel kişiliğine ait olduğu söylenmektedir.Camiinin tarihi özelliğini öğrenen Vakıflar Müdürlüğü Camii de inceleme yapmış ve camiinin tarihi değere haiz halı ve kilimleri ile ilgili tespitler yapmıştır.Hatta camiinin resmi malikleri tespit edilememiş ve bilinmemektedir.Hatta Altınyayla Aydın Mahallesi Muhtarlığının Şarkışla Sicil Müdürlüğü'ne verdiği 15 Aralık 1988 tarihli dilekçesinden "Koruma Kültür Varlığı"olarak tescil ettirildiği anlaşılmaktadır.Bunun tesciline dair Sivas Valiliğinin (Defterdarlık Milli Emlak Müdürlüğü) 05 Aralık 1988 gün ve 338-114/3690sayılarından anlaşılmaktadır.

ESERİN BULUNDUĞU YER : Merkez Camii
NEV'İ : Sülüs
HATTATI : Hafız Abdülkadir
TARİHİ : 1331
ÖLÇÜSÜ :
OKUNUŞU :

Zehi cami dar-ı ibadetgâh behişt asa – Nazar kıldıkça inşana letafet bahş eder maşa
Münasip resm eyle üstadı Cuş tarh-ı bina kılmış – Arusi nev gibi bir zibü zinet eylemiş icra
Mururı vakitle bu inhidama mail olmuştu – Bakub eşrafı Tonusddan Ahmet aga eyledi inşa
O zata ruz-ı mahşerde şefi destgir olsun – Çerag-ı mescid-i mihrab-ı minber namıdır taha
Saladır ehl-i islama ibadetgaha gelsünler – Edayı farz eyle gufran-ı Hakka eyleyüp ilca
Hulus-ı hiffet-i cevherle dedi inşası tarih – Kabülü kadrevüd secdeğahı millete nida
Nazmehu Ömer Hulusi İbni el hac Hasan Efendi alatini'l – mütevattına bi'l-ecri hehan afallahu anhüma

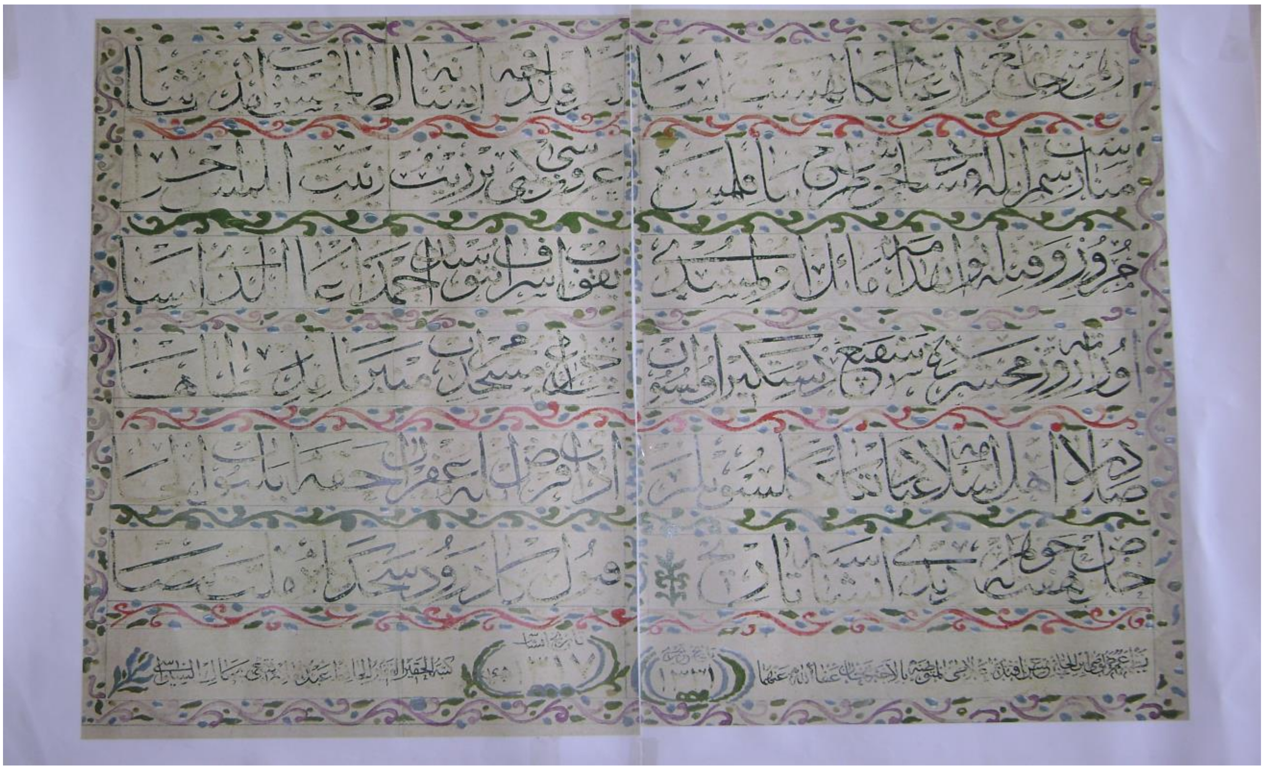
Tarih-i temir 1331 – Tarih-i İnşa 1317

Ketebehü'l-hakıru'l-fakir el-Hafız Abdulkadir Fethi bi hakkâk-ı Sivasi

Ne hoş bir cami, süslü cennet ibadeti yeri
Baktıkça insana dilediği kadar hoşluk bahşeder
Münasıp bir şekilde resmederek coşgun ve görkemli bir bina yapılmış
Yeni bir gelin gibi süs,ziynet icra edilmiş
Zamanın geçmesiyle yıkılmaya yüz tutmuştu
Bunu görüp Tonus eşrafından Ahmet Ağa yaptırdı
O kişiye mahşer gününde yardımcı,şefaatçi olsun diye
Mescidin mihrabı, minberi Taha'nın namıdır
Ehl-i İslama çağrı yap,ibadethaneye gelsinler
Farz eda ederek hakkın gufranına sığınarak
Özü onurlu bir ihsasla inşasına tarih düştü
Kabul olsun…?....milletin secdegahı nida

Bunu Alat'lı olup Acerhehan'a yerleşen el-Hac Hasan Efendi oğlu Ömer Hulusi namzetti.(Allah her ikisinide affetsin)
İnşa Tarihi:1317,Yazılış Tarihi:1331
Bunu Sivaslı Hakkak el Hakir ul Fakir el-Hafız Abdülkadir Fethi yazmıştır.

Metnin Orijinal Yazısı Aşağıdaki gibidir…..

3-Deliilyas Camii.

Deliilyas kasabası Altınyayla nın en büyük ve en eski yerleşim mekânlarında birisidir. Deliilyas da’ da birçok tarihi mekân vardır. Deliilyas camisi de en eski ve önemli tarihi mekânlardandır. Altınyayla merkez camii ile benzer yapı tarzına sahiptir. Bu benzerlikler her iki camınindi yakın tarihlerde inşa edilmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Deliilyas caminin kapısının üzerindeki kitabede Rumi 1325 tarihi yazılıdır. Bu tarihin caminin yapılış tarihimi yoksa tadilat tarihimi olduğu konusunda pek fazla bir bilgi yoktur. Caminin imam hatibi bu tarihin tadilat tarihi olduğunu ve caminin tarihinin çok eski tarihlerde olduğunu iddia ediyor. Caminin yapılış tarihini ve serüveni hakkındaki bilgi sahibi olan insan yoktur. Caminin mimari özellikleri Altınyayla merkez camisi kadar güçlü değil sadece camideki oyma göbek benzemektedir.

Fakat tavandaki bu oyma göbek çok fazla tezyinatlı değildir. Tavadaki işlemlerin çiçek ve lale motifleri mevcuttur. Caminin çinili ve yeni yapılmıştır. Caminin minberi oyma olarak yapılmış ve orijinal olduğu tahmin edilmektedir. Camideki vaiz kür sisinin hemen hiçbir özelliği yoktur. Bu caminin diğer özellikleri hemen, hemen, genel cami yapı tarzlarıyla aynıdır.

4-Kale Beldesi’ndeki Tarihi Kale.

Altınyayla’ Dabi en önemli tarihi eserlerden birisi de Kale beldesinin isminin buradan aldığı tarihi kaledir. Bir Arkeolog tarafından, bu kalenin Eski Tunç Çağı dönemine ait bulgulara ulaşıldığı iddia ediliyor. Bu kale beldeye yaklaşık 2 km uzaklıktadır. Kale muntazam olarak inşa edilmiş bir kale değil sadece büyük bir kaya parçasının üzerine hatta bazı yerlerine taştan duvarlar inşa edilmiştir. Kalenin tam tepesinde yuvarlak yaklaşık 2 m derinliğinde bir oyuk vardır. Tahminlere göre bu oyuk o zamanlar su ihtiyacını karşılamak için oluşturulmuştur.
in özellikle yapılmış surları yoktur. Ya da günümüze ulaşmamıştır. Belde Belediye Başkanı bize daha birkaç yıl öncesinden kalenin bir kapısının olduğunu ve bunun sonradan söküldüğünü söyledi. Kalenin hemen yanı başında büyük bir kaya kütlesi daha bulunuyor. Taş Kale ile birlikte bir de toprak kale bulunuyor. Toprak Kale yaklaşık olarak 1,5 km uzaklıktadır. Toprak Kalenin üzerine geniş bir tarla bulunmaktadır.

Kalenin ne zaman kimin zamanında inşa edildiği konusunda kesin bir bilgi mevcut değildir. Fakat bu kale ile ilgili çeşitli efsaneler anlatılmaktadır. Bu Kalenin XII. Yüzyılda inşa edilmiş

olabileceğini düşünenler vardır. Daha önceleri Bizans döneminde inşa edilmiş olabileceğini düşünenler var. Bir efsaneye göre Battal Gazi burada Rum Gayzerini savaşarak yenmiştir. Hatta Battal Gazinin atının ayak izleri halen Kaleye çıkıştaki kayaların üzerinde mevcuttur.

Bizzat bizde gördük Kalenin üzerinde birkaç tane at nalı izi bulunuyor. Bu izlerin Battal Gazinin atına mı ait yoksa sonradan değişik tabiat olayları ilemi oluştuğu kesin olarak bilinemiyor.

Kanaatimizce bu Kale en çok Selçuklulardan sonra oluşan beylikler dönemine mi aittir. Aksi takdirde bu kadar basit ve sade bir kaleyi Bizans ya da Selçukluların yapmış olması çok zor görülmektedir. Bu kale bir devlet yâda imparatorluğa ait olmaktan daha çok küçük bir topluluğun savunması için oluşturulmuş bir mekâna benziyor. Maalesef, kale ile ilgili, tarihi bir kayıt yâda bilgiye sahip olmadık, yinede kale ile ilgili, özel bir çalışma yapılmasının faydalı olacağı kanaatindeyim.

Ayrıca Kalenin Belediye tarafından restore edilerek değerlendirilmesinin gerektiğine inanıyorum.

5-Mikdat Ağa Konağı

Mikdat Ağa Konağı Altınyayla' da en eski tarihe sahip değerli bir eserdir.Altınyayla ve çevresinde bu ve benzeri bir çok tarihi ev ,ve konak mevcuttur."Misafir odası","Büyük oda",Mum sekilik oda",konak"adlarıyla anılan hemen her köy ve kasabada birkaç tane ev mevcuttur.Bu evlerin her birisi ayrı bir sivil bir mimarlık örneğidir.Ne yazık ki bu tür bir çok konak ve evde gaflet sonucu yıkılmış ve tarihe karışmıştır.Bu evler genellikle Mikdat Ağa Konağına benzediği için biz sadece bu konak hakkında kısaca bilgi vermek istiyoruz.Bu konak yaklaşık olarak 1800 yıllarda yapıldığı tahmin edilmektedir.Konağı yaptıran Mikdat Ağadır.Konağın yapıldığı günlerde Mikdat Ağa Altınyayla nın kuzeyindeki ovada çadır da bulunuyordu.

Bu sırada bir grup Kürt tarafından ekinler çiğnenmiş ve büyük bir kavga çıkmış.bu kavga sonrası Mikdat Ağa öldürülüyor.Bu nedenle konağın yapımı erteleniyor.Konak bir süre sıvanacak şekilde yarım kalıyor.Daha sonra konağın yapımını Mikdat Ağanın oğlu tamamlıyor.Zeminle beraber iki katlı yapılan konağın alt katına ,kuzeye açılan kanatlı kapıdan girilmektedir.Geniş sofanın sağ kısmında "unluk" vardır.Unluk denilen yere ,evin bir yıllık un ihtiyacı büyük seklem çuvalları ile istif edilir.Bir yıl boyunca un ihtiyacı böyle karşılanır."unluk" un hemen yanındaki merdiven ile yukarı katta çıkılmaktadır.Merdiven arkasında "kerimelik" vardır."kerimelik"e de konağın bir kış boyunca yakacağı tezek ve odun konulur.ve bir kış boyu buradan tüketilir.

Buradan bir basamak ile sofa karşısından "Mutfak"a çıkılır. Mutfak tavandan ışıklıdır. üst örtüsü "çatma tavan" ismi verilen köşelerden çaprazlamasına bindirilmiş ağaçlarla pencereye ulaşılan bir örgü sistemi ile yapılmıştır. Sol taraftan samanlık, ahır, bir oda ve "kiler" bulunmaktadır.

Konağın üst katına alt kat içindeki merdivenden çıkılabileceği gibi, evin cephesinin bulunduğu doğu cephesinden de girilebilir. Burada bahçe içinden de çıkan merdivenlerle önce balkona sonrada eve geçilebilir. Küçük bir sofadan sonra sağdaki odaya, bu oda içinden de salona geçilmektedir.

Geniş salonun kuzeye bakan cephesi bir basamak yükseltilerek kemerli direklerle ayrılmış "Köşk"'e açılmıştır. Aynı zamanda "Yazlık"da denilen bu bölüm köye bakan manzarası ve serin olma özelliği ile iyi bir dinlenme mekânıdır. Salonun sağ kısmında"kışlık"denilen misafir odası bulunmaktadır. Odaların bir köşesinde, Sivas yöresinde "çağ","çağlık","suluk" olarak adlandırılan banyo vazifesi gören gusül haneler bulunmaktadır. Evdeki direkler ağaç ve bir kısmı oyma ve süslemelere sahiptir. Evin gerek köşk ve gerekse misafir odasının tavanları ahşap ve tezyinatlıdır.

ALTINYAYLADA ZİYARET YERLERİ

Ziyaret ve Adak Yerleri

Aslında birini veya bir yeri görmeye gitmek anlamında Türkçe'mizdeki ziyaret, sözcüğü Arapça ziyaret kelimesinden gelmekte olup, Arapça'da aynı kökten zevr sözcüğü ziyaret etmek, hem de ziyaret eden manalarına gelmektedir. Bu anlamdaki ziyaretin yine Türkçe'mizde oldukça yaygın bir kullanıma sahip bulunan adak ile yakın ilişkisinin, bulunduğuna işaret edelim. Adak yerleri, çeşitli dileklerin gerçekleşmesi için, gidilen kutsal mekânlardır.

Kutsal mekânlar yatır mezarları veya türbeler olduğu gibi, Yer-su inancına bağlı kutsal alanlarda olabilir. Kutsal su gözeleri, kutsal dağlar, ağaçlar, kayalar, taş yığınları, çalı toplulukları...

Birer kutsal alandır. Bunlar yüzlerce yıllık bir inancın, eski Türk inançlarının zamanımızdaki kalıntılarıdır.

Eski Türkler tabiatta bir takım güçlerin varlığına inanıyorlardı. Dağ, tepe, su, ağaç, orman vb. Bunlar aynı zamanda birer ruh idiler. Tapınaklarının civarlarını kayın ağaçları ve tepesi Bay Ülgenin (göksel tanrı) oturduğu yere değen, çam ağaçları dikerlerdi.

Anadolu'nun hemen, hemen bütün il, ilçe ve köylerinde yatır ve ziyaret kültürü çok güçlü bir şekilde varlığını sürdürmektedir. Aşağı-yukarı her köy de eski Türk inançlarından kaynaklanan yer-su kültüne bağlı sekiz-on adet kutsal kaya, ağaç yada su mekanı mevcuttur. Özellikle dilek tutularak çaput veya bir bez parçası bağlanan çok sayıda çalı yada ağaç vardır. Serinyay la köyünün girişinde sağda bulunan her tarafı dilek tutularak bağlanmış çaput ağaçlarıyla dolu olan alıç ağacıda bunlardan biridir.

Altınyayla İlçesinde ve çevresinde adak yeri olarak ziyaret edilen bir kutsal mekân vardır. Altınyayla' nın merkezinde Corugun ocağı çevre köylerde Gusuri Baba, Arap dede, Küpeli Dede, Tahyurt köyünde Alacahanlı Sait Efendi, Kürkçüyurt lu Hacı Mehmet Efendi gibi Evliya kültüne bağlı yatırlar bulunmaktadır. Altınyayla nın güneydoğusunun çevreleyen karatonus dağında dağ kültüne bağlı topak kaya yatırı bulunmaktadır.

1-Corugun Ocağı

Corugun Ocağı adıyla tanınan ziyaret yeri aslında evliya kültüne bağlı bir ziyaret mekânıdır. Corugun ocağı Altınyayla İlçesi'nin merkezindeki höyük denilen bir tepenin yamacındadır. Burada bir ziyaretin bulunduğu otuz yıl öncesine kadar bilinmiyordu.

Hatta türbenin bulunduğu yere bazıları tezek yığını yapıyorlar ve temiz tutmuyorlar imiş, yaşlı bir teyze rüyasında bir koç görmüş koç burayı pis tutan kişiyi vuruyor ve eğer burayı temiz tutmazlar ise helak olacaklar demiş, bundan sonra halk burasını temizlemiş ve taş parçalarıyla çevirerek ziyaret etmeye başlamışlar.

Bir kadın bir Ramazan Bayramı günü sabah namazı yaşlı aksakallı bir zatın camiye gittiğini gördüğünü söylüyor. Hatta Altınyayla' nın en yaşlısı Ümüs teyze bir rüya görmüş, Rüyasında yeşil renkli asker elbisesi giyinmiş bir kişi namaz kılıyormuş ve göğsünün üzerinde kan izi varmış bu teyze bu rüyayı burada yatan kişinin Anadolu Gazilerinden olduğuna delalet kabul ediyor.

Daha sonra Altınyayla lılar buraya bir türbe yaptırarak içerisine seccade, halı, bir tabut ve sancak koyarak imar etmişler.1999 yılında Altınyayla Belediyesi bu türbeyi onararak dış cephesine burada yattığı iddia edilen şahsın ismini yazdırıyor.

Altınyayla Merkez Camii eski imamının anlattığına göre burada yatan şahsın ismi Ebu Kays Haş Haşi olarak biliniyor. Ebu Kars'ın Horasan erenlerinden olduğu biliniyor. Burada metfun bulunan zat, Arap Dede, Davullu Dede, Mehmet Dedenin kardeşleri olarak biliniyor.

Bir şahıs bazı mübarek gün ve gecelerde burada ışık yandığı ve hamile iken burayı ziyaret eden kadınların çocuklarında bir evliya nişanının oluştuğunu söylüyor. Bir rivayete göre burası Kartallar sülalesine mensup bir kadına aitmiş. Kadın burayı harabe halinde bırakıp göçmüş, daha sonra kadının üç çocuğu sebepsiz yere aniden ölmüş. Bu mekânda metfun bulunan zat ve hayatı hakkında gerekli bilgiler mevcut değildir.

Yukarıda anlattığımız birkaç rivayetten başka bir şey yoktur. Corugun Ocağı denmesinin nedenine gelince bu yerin şimdiki sahiplerine Coruklar denilmesidir. Fakat buruda yatan kişi Coruklar sülalesinden değildir. Bazı kişilerin anlattığına göre Ebu Kays Haşhaşi Baba Türklerin Anadoluyu Fethettiği zamanlarda yaşamıştır. Hatta Anadolu'nun İslamlaşmasında büyük katkıları olmuştur. Bazı Rum kabilelerinin Müslüman olmasına vesile olmuştur.

Türbe çevre insanı tarafından genellikle şu nedenlerle ziyaret ediliyor:

1-Günümüzde çocuğu olmayanlar, çocuğu sara hastası, çocuğu sakat olanlar, çocuklarını getirerek burada yarım saat uyuturlar, çocuk iyileşmiş olarak ayağa kalkar. Her çeşit hastalığı olanlar burayı ziyaret ederler ve burada dua ederler. Ailesinde geçimsizlik olanlar burayı ziyaret ederler. Geçim sıkıntısı çekenler burayı ziyaret ederler.

2-Altınyayla lı birinin ayağı ve eli küt olmuş ve hiç hareket edemiyormuş, buraya gelerek yarım saat uyumuş ve dip diri ayağa kalkarak yürümüştür.

3-Bir kadın ağzı-dili tutulmuş olarak buraya gelir ve ocakta yarım saat uyuduktan sonra konuşur halde kalkar evine gider.

2- Gusuri Baba:

Gusuri Babanın mezarı Altınyayla İlçesi ile Güzeloğlan köyünün arasında Kıranyurdu mevkiindedir. Güzeloğlan köyüne 2 km. uzaklıktadır. Mezarın etrafı beton bir duvarla çevrilidir. Mezarlığın içinde birkaç tane daha mezar vardır. Bu mezarların Gusuri Baba'nın torunlarına ait olduğu iddia edilmektedir. Gusuri Baba'nın mezarında herhangi bir kitabe ya da belli bir işaret yoktur. Gusuri Baba'nın mezarına gittiğimizde kabrin kazılmış ve dağınık olduğunu gördük, köy imamının anlattığına göre kabirde hazine var. Söylentileri üzerine iki-üç kez kabri kazmışlar.

Gusuri Baba Malatya'ya bağlı Darende'nin kızılcaşar köyünden gelmiş ve Güzeloğlan köyünden birisi ile evlenerek iç güveysi olarak buruda yaşamıştır. Asıl adı Ömer'dir."İptida ana rahminden cihana geldiğimin tarihi 1193" cümlesi H.1193(l779) de doğduğunu anlatıyor.

Tevarih-i sinniyat: Birincisi H.1213'te,ikincisi H.1213 1231 arasında, üçüncüsü H.1231'de dördüncüsü H.1241 ile 1245 arasında, beşincisi,1246'da altıncısı H.1251'de olmaz üzere altı defa evlendiğini, bu kadınlardan doğma üç oğlunun mevcudiyetini; bunlardan birincisi olup, H 1228'de ölen oğlunun Mustafa olduğunu, H.1240'da adı Meskût bırakılan ve imamlık yapmakta olan diğer bir oğlunun da aynı akıbete uğradığını, nihayet H.1225'te cönkün kâtibi Abdurrahimin dünyaya geldiğini öğretiyor.

Tevarihi-i sinniyat'a göre Gusuri Baba, Kars tarafından Darende'nin Ayvalı nahiyesine bağlı Kızılcaşar köyüne göç etmiş, daha sonra Maraş, Çorum, Şehirkışlı, Ortaköy, Gazibey (Gazibeg), Çongar, Elbeğli, Kaleköy (Kal'aköy), Doğupınar (Şahlı), Güzeloğlan ve Gümüşdiğin köylerinde ikamet etmiştir. Tevarih-i sinniyatta bir kenarda şu cümle vardır."1269 senesinde şevval-i şerifin 16 ncı günü yem-ül cuma Güzeloğlan kariyersinden hicret edüp Gümüşdiğin kariyesine dâhil olduğumuz gaflet olunmaya" bu ifadelerden Gusuri Baba'nın en son Altınyayla'ya bağlı Gümüşdiğin köyünde ikamet ettiğini gösteriyor diyebiliriz.

Dikkatimizi çeken diğer bir nokta da Gusuri' nin Altınyayla' nın eski ismi olan Tonus isminden hiç bahsetmemiş olmasıdır.Bu Kusur i Baba'nın Tonus'da yaşamadığını gösterir fakat hiç uğramadığı anlamına gelmez.Gusuri Babanın ölümü hakkında da net bir bilgi mevcut değildir.Gusuri Baba'nın iyi bir şair,fazilet sahibi bir âlim ve tarikat ehli bir zat olduğunu ve nakşı tarikatına mensup olduğunu.hatta Âşık Ruhsati' nin hocası olduğunu yaşlı bir amcadan işittik.bu şahıs bazı eserlerinin yerini bildiğini söylediği halde bize açıklamadı.

Gusuri kelimesinin kusur kelimesinin galatı olduğunu söyleyebiliriz. Kelime anlamı kusurlu yani Allah'a karşı her zaman hatalı durumda bulunan anlamına gelmektedir.

Gusuri Baba'nın torunlarından olduğunu iddia eden bir şahıs konu ile ilgili,şunları söylüyor;" Büyük ihtimalle Gusuri Osmanlı Devleti'nin son zamanında yaşamıştır.O zamanlar şer'i bir yönetim hakim olduğu için,Osmanlı Devletinin görevlendirdiği Kadılar bütün Anadolu'yu gezerek hırsızlık yapan,adam öldüren,içki içen, nazam kılmayan kişileri tespit edip onları cezalandırıyordu.

Güzeloğlan köyüne kadılar gelmek üzere iken yaşayıp ta şeriata aykırı iş yapan kişiler korkmuşlar köy muhtarına rica etmişler bizi kurtar diye,O zaman Gusuri Baba köyde çobanlık yapıyor imiş. Köy Muhtarı da kadı gelince Gusuri Baba'yı çağırmış,kadı köy odasında eşikte oturan Gusuri Baba'ya soru sormuş, şundan sonra Gusuri Baban şunları söylemiş:

Eğer sorarlarsa Müslüman mısın?
Diyem elhamdülillah candan efendim.
İslamın şartını sorasan beştir.
Abdestinki dört guslünki üçtür.
İtikatta Ehl-i sünnet mezhebim.
İsmini sorarsan Numan Efendim.
Amentüye gelelim dünden efendim.
Namazın farzına on iki dedik.
İçine dışına altışar koyduk.
Ahkâm-ı şeriyye dört kitap, sünnet
İcma Ümmet, Kıyas-ı Fukaha.
Şirkten sakınmak andan efendim.
Teyemüm farzına üç toprak yuduk.
Sudan ırak yabandır efendim.

Gusuri-yem ağlayıp güldüğüm.
Yeter benim kapısında yeldiğim.
Mukallidim bu kadardır bildiğim.
Varıp senden ders almadın efendim.

Gusuri Baban bu dizeleri söyleyince kadı sen ne iş yapıyorsun diye soruyor. Gusuri ben çobanım deyince, Kadı,"eğer bu köyün çobanı böyle bilgili ise benim hiç kimseyi imtihan etmeme gerek yoktur."diyerek başka bir köye gidiyor. .

Kürkçüyurt köyünden bir kadının genç yaşta bir oğlu ölmüş, kadın çocuğunun acısına dayanamamış bir gün rüyasında Gusuri Baba kendisine bir bardak su veriyor. Kadın bu suyu içtikten sonra rahatlıyor. Kadın rüyasından uyanınca sabah doğruca Gusuri Babanın kabrine gidiyor. Kabirden azıcık toprak alıyor, Bir bardak suya koyup içiyor. Bu olaydan sonra kadın rahatlıyor. Gusuri Baba hakkında birçok şey anlatılmaktadır.

Altınyayla' lı bir şahsın anlattığına göre Altınyayla lılar bir gün Gusuri Babaya yağmur duası yapması için gitmişler. Gusuri Baba dua ettikten sonra yatmış. o gece bir rüya görmüş rüyasında bir çok su kanalından su akıyormuş, kanallarından birinin ağzı tıkalıymış,"Bu su nereye gidiyor"diye sormuş"Altınyayla ovasına demişler". Su kanalının önünde taşa tekmeyle vurunca hanımı yanında yatıyormuş, yataktan düşmüş. Dışarı çıkınca bakmış ki her tarafı sel götürüyor.

Çevre halkı Gusuri Baba'yı genellikle şu nedenlerden ziyaret ederlere;

1-Çevre köylerde yağmur yağmaz ise, ekinlerde boşlu olur ve o yıl kurak geçerse burası çoluk-çocuk bütün halkla birlikte ziyaret edilir ve kurban kesilir yağmur duası yapılır.

2-Çocuğu olmayanlar, çocukları küçük yaşta ölenler ve çocuklarında sürekli rahatsızlık ortaya çıkanlar burayı ziyaret eder ve kabirden bir miktar toprak alarak bunu su ile karıştırarak çocuğa içirir.

3- Hayvanları nazardan korumak ve bol süt almak için, ve hayvanların salgın hastalıklardan korunması için, bir miktar toprak götürürler.

4- Bazı kimseler her türlü dilek ve temenniler için buraya gelir horoz kurban eder ve dilek tutar. Fakat son zamanlarda bu davranışlara pek rastlanılmamaktadır.

3- Hacı Sait Efendi

Hacı Sait Efendi olarak bilinen bu zat Altınyayla İlçesinin Tahyurt köyünde medfun bulunmaktadır. Hacı Sait Hoca olarak bilinir.1858-l944 tarihleri arasında yaşamıştır. Babasının ismi Hacı Hasan Efendi, annesinin ismi de Döndü Hatundur. Alacahanlar sülalesi aslen Malatya nın Kömürhan beldesinden Alacahana gelmişler daha sonra da Tonus'a (Altınyayla)gelmişlerdir.

Tahyurt Köyüne yerleşmişlerdir. Hacı Sait Efendi 'nin torunlarının bir çocuğu halen Tahyurt köyünde oturmaktadır. Hacı Sait Efendinin dedesi Hacı Hasan Hoca Kangal İlçesinin Alacahan beldesinden Altınyayla'ya imam olarak gelmiştir. İlk olarak Hacı Hasan Hocayı Altınyayla lı Hacı Üsüklerin Hacı Mustafa getirterek burada bir medrese açtırmış bundan sonra Hacı Hasan Hoca hem medrese de ders vermiş hem de imamlık yapmış, fakat daha sonra Hacı Sait Efendi Tahyurt köyünde evlenerek buraya yerleşmiştir.

İlk tahsilini babasından yapmış, olup daha sonra iki yıl Malatya'da okumuş daha sonra da Kayseri'de Hunat Medresesinde 16 yıl okumuştur. Tahyurt köyünde yirmi yıl öğrenci okutmuştur.

Hacı Sait Efendinin Tahyurt köyünde üç yüz öğrencisi olan bir medresenin olduğu söyleniyor. Cumhuriyetin ilanından sonra bu medrese kapanmış ve hoca çok sayıdaki kitabını Kara Tonus dağına gömmüştür. Hoca keramet ehl-i bir evliya hem de derin bir ilim sahibi âlim olarak biliniyor.

Torunlarından birisi onun ilim sahibi olduğunu fakat tarikat ehl-i olmadığını herhangi bir tarikata bağlı olmadığını anlatıyor. Hatta Süleyman Efendi isminde bir zat bir gün Tahyurt köyüne gelerek Sait Efendiye tarikat dersi vermek istemiş. Sait Efendide yaşlıyım ben tarikat anlamam demiş. Fakat sonra oğluna, "Oğlum bu devirde tarikat dersi verecek Mürşid-i Kamil yok ki ders versin"diyerek tarikat dersi almamıştır. Sait Efendi aynı zamanda iyi bir şairdir. Hacı Sait Hocanın halk arasında birçok kerameti anlatılmaktadır.

1-Bunlardan birisi şöyle anlatılmaktadır.”Çevre köylerden birisi bir gün Hacı Sait Hocayı ziyaret gider. Tahyurt köyü Kızılhüyük köyü arasında Hocanın bir tarlası vardır. İçinden şöyle geçirir.”Hocaya keramet ehl-i diyorlar. Tarlasına bir taş yuvalayayım bakalım hoca bunu bilirse eğer, bilki keramet ehl-i’ dir.”Daha sonra Hocanın tarlasına tepeden bir taş yuvarlar ve yoluna devam eder. Hocanın evine varır, beraber oturur yemek yerlerken der ki;

—Hocam sizin yol üstünde çok iyi bir ekininiz var. Hoca bundan sonra şunu söyler;

-“Evlat ekin çok güzel yalnız bazı insanlar ekinin içerisine taş yuvarlamasalar”

Bunun üzerine Hacı Sait Hocayı ziyarete gidin kişi susar ve bir daha oradan ayrılana kadar konuşmaz.

2- Hacı Sait Efendinin bir başka kerameti de şöyle anlatılıyor; Altınyayla’da bir yıl kış çok uzun geçiyor. Ahırında hayvanı çok fazla olan birinin hayvanlarının yiyeceği iyice azalır. Oğullarından birisini Hocaya gönderir ve derki;”Hocama söyle bir himmet etsin de şu saman yaza kadar yetsin”Hocayı ziyarete giden oğlu Hocanın evine girer-girmez Hoca ona “oğul azda bereket, Allah verirse olur”der. Daha sonra bir parça saman okur ve Altınyayla lı ağaya gönderir. O azıcık saman yaza kadar hayvanlara yeter ve artar.

3-Yine bir gün çevre köylerden birisi Hacı Sait Efendiyi ziyarete gelir. Hocanın evinde kalır akşam misafir olarak kişi ağırlayarak yatırırlar. Hocanın inekleri de yaz olduğu için dışarıda çevirmenin içerisinde kalıyor. Misafirin içerisine kötü niyetler doğuyor. İçerisinden şöyle geçirmiş;”Bu gece Hocanın en iyi ineğini çalayım. Götüreyim” diyerek. Gece yarısı kalkmış hazırlanmış, ineği alıp götürecek, tam kapıyı açmış, bir de bakmış ki çok şiddetli bir şekilde yağmur yağıyor. Aynı şekilde birkaç kez kapıyı açmış ve çok şiddetli yağmur

Yağdığını görmüş ve düşüncesini gerçekleştirememiş. Sabah kalkınca Hoca çocuklarına seslenmiş”Çocuklar misafir ağanın yemeğini getirin, acele ediyor gitmek için, gece birkaç kez niyetlendi fakat yağmur yağdığı için gidemedi.”Misafir meseleyi anlamış ve dışarı çıkınca bir de bakmış ki yerler kupkuru yağmur falan yok.

4-Sait Efendinin diğer bir kerameti de şöyle anlatılıyor.”Bir gün Deliilyas lı Deli Haceli isminde birisi Hocayı ziyarete gelir. Gelirken de bir heybe gözü elma getirir. Yolda canı elma yemek ister ve derki içinden hocalar zaten umucu olur herkesten yer bir tanesini de ben yiyeyim ne olacak sanki diyerek bir elma yer. Hocanın evine varınca Hoca Hacı âliye biraz oturduktan sonra şöyle der;”Haceli getirdiğin elmalardan kalanları aç da yiyelim biliyorsun hocalar zaten umucu olur”bu söz üzerine Haceli kalkarak Sait Efendinin elini öperek af diler.

Sabri Efendinin kabri halk tarafından şu nedenlerle ziyaret edilir.

1-Tahyurt köyüne yolu düşen hemen herkes burayı ziyaret eder ve dua edip dilek ve isteklerde bulunur.

2-Genellikle askere giden gençler yola çıkman önce kabri ziyaret eder ve bir miktar toprak alıp cüzdanına koyar ya da muskasının içine toprak doldurup elbisenin her hangi bir yerine diker. Hatta Avrupa’ya kaçak olarak giden bir genç bu kabrin toprağından bir miktar cüzdanına koyduğunu ve sınırda polislerin kendisine hiç dokunmadan geçtiğini iddia ediyor.

3-Tarlasında zararlı hayvan olanlar, ekinlerine köstebek ve kuzgun dadananlar kabir Toprağından alıp tarlaya atarlar ve zararlı hayvan o tarlayı terk eder.

4-Çeşitli hastalıkları olanlar bu kabrin toprağından alırlar bu toprağı bir miktar su ile karıştırarak içerler. Böylelikle birçok rahatsızlığın çözüm bulunduğunu iddia edenler var.

5-Hacı Sait Efendinin kabrini koyunlarında hastalık olanlar ziyaret ederek oradan bir miktar toprak alarak koyunların suyuna katarlar bundan sonra koyunlardaki bocca hastalığı geçer ve koyunlar artık kuzu atmazlar.

Hacı Sait Efendinin aynı zamanda iyi bir şair olduğunu daha önce belirtmiştik. Fakat şu an kendisine ait şiirlerinin hemen, hemen hepsi kaybolmuştur. Yani maalesef şiirleri sözlü olarak bilen yaşlı kişiler de hayatta değildir. Torunlarından, Şuayip Alacahan’dan aldığımız önemli bir şiirini aktarıyoruz. Sait Efendi bu şiiri kendi hayatına söylemiştir.

1- Hacı Mehmet Efendi (Saçlı Baba)

Saçlı Baba'nın türbesi Kürkçüyurt köyünün Güneydoğusundaki akpınar çeşmesinin bulunduğu Tepenin üzerindedir. Kabrin üzerinde dört ayaklı bir beton honi şeklinde türbe ve yanında daha sonra yapılmış bir küçük mescit bulunmaktadır. Altınyayla ilçesinin Kürkçüyurt köyünde 1906 yılında doğmuş 1990 yılında vefat etmiştir. Asıl adı Mehmet TAŞDEMİR olan Saçlı Baba Kürkçüyurt köyüne Sivas'ın Şarkışla ilçesinin sofular köyünden gelmiştir. Babası Ahmet TAŞDEMİR çoban olarak Kürkçüyurt köyüne gelmiştir. Dedeleri Türkmen dir. Saçlı Baba olarak bilinmesinin nedeni uzun saçlı ve sakallı olmasıdır. Saçlı Baba kendisi de köyde yıllarca çobanlık yapmış daha sonraları Devlet Demiryollarında işçi olarak çalışmıştır.

Daha sonra tekrar köye dönerek çobanlık yapmaya başlamıştır. Takriben 35 yaşlarında iken karısı doğumda ölmüş ve Mehmet Efendi kendisi de o yıl keçi sürüsü gödüyorken Maraş'a bir keçi sürüsü götürmüş ve oradan Kâbe'yi ziyarete gitmiş dört yıl süreyle orada kalmıştır. Mehmet Efendinin ilk evliliğinden bir kız çocuğu olur. Mekke'de dört yıl kaldıktan sonra köye tekrar döner ve ikinci kez evlenir bu sefer bir oğlu olur daha sonra ölür. Mehmet Efendinin hiç erkek çocuğu yoktur.

Hayatta bir kız çocuğu vardır. Mehmet Efendi hakkında kızı Elif EMİNOĞLU şunları söylüyor;"Babam ibadet ehl-i bir insandı. Gece ibadetine çok önem verirdi. Hayatı boyunca para kazanmak için çalışmadı. Yaptığı işleride hayır için yapardı.

Kur'an-ı Kerimi çok okurdu. Damlaca mağarasında inzivaya çekilirdi. Toplumun düğün ve eğlencesine pek karışmazdı. Ömrünün yarısını Mekke'de geçirdi. Gıybetten ve dedikodudan çok sakınırdı. Bizden her an Allah ile birlikte olduğumuzu bilerek hareket etmemizi isterdi.

Mekke'ye birçok sefer gitmiş ve yıllarca kalmıştır. Orada Tasavvufi eğitim almış bir miktar Arapça ve Hadis ilmi tahsil etmiştir.

Saçlı Baba Nakşı tarikatına mensup, takva ehl-i bir derviş olarak bilinmektedir. Hayatı boyunca 43 kez hacca gitmiştir. ve ömrünün yarısını Kabe'de geçirmiştir. Halep'te bir nakşı şeyhine bağlı olduğu biliyor. Saçlı Babanın birçok olağanüstü hareketi yani kerameti anlatılmaktadır.

Kürkçüyurt köyünden hemen herkes onun bir kerametini anlatır. Birkaç tanesini aktarıyoruz.

1-"Saçlı Baba hayatı boyunca köprü, çeşme yol yapımı ile uğraşmıştır. Bir gün yine köprü yapımı ile uğraşırken yoldan birisi geçmektedir. Bunu çağırır,"Ey oğul gel biraz yardım et"der. Yolcu traktörden iner gelir beş on dakika çalışır. Saçlı Baba ona,"Al şu beş bin lirayı git"der. Parayı verdiği kişinin o an beş bin liraya ihtiyacı olduğu için bu olay karşısında hayretler içerisinde kalır.

Fakat parayı almak istemiz."Hacı amca sen Allah için çalışıyorsun bu parayı alamam"der. Saçlı Baba,"Ben Allah için çalışıyorsam, Allah bana verir"diyerek kızar, O anda oradan geçen birisi orada iner ve Saçlı Baba'ya köprü inşaatında kullanılması için beş bin lira verir.

2-"Kürkçüyurt lu birisinin çocuğu Sivas'ta okumaktadır. Saçlı Baba yatsı namazı çıkış ona derki;"Yarın Sivas'a git de oğlunu ziyaret et" bu kişi sabah Sivas'a gider oğlunun okuluna ulaştığında bir de ne görsün oğlu henüz yeni kaza geçirmiş ve çok ağır hastadır.

3-"Saçlı Baba vefatından kısa bir süre önce Kayseri'de hastalanmıştır. Sivas'tan bazı yakın dostları telefon açıp oraya gelmek istediklerini söyler. Saçlı Baba'da"Siz gelmeyin Perşembe günü ben geleceğim"der. Tam Perşembe günü cenazesi gelir.

4-"Saçlı baba mübarek aylardan bazen Damlaca Mağarasında inzivaya çekilerek birkaç gün ibadet ve zikirle meşgul olur. Yine bir kış ayında inzivada iken çok şiddetli bir kış olur. Kar ve fırtına o kadar şiddetlidir ki göz gözü göremez. Kar mağaranın ağzını kapatır. İki tane köpek gelerek mağaranın ağzını açar ve Saçlı Baba'nın önüne düşerek köye kadar yol gösterirler.

5-"Saçlı Baba köprü, çeşme vb. hayrat yaparak bunun parasını bir zenginden alıp, o parayla tekrar başka bir köprü yapar. Bir yaşlı kadın oğluna ısrar ederek bir hayrat satın almasını ister. Oğlu da anasına,"bu şeriata uyuyormu bakalım"diyerek vaz geçirmeye çalışır. Biraz sonra Saçlı Babayla karşılaşır. ve "Nasılsın hacı baba iyimisin?"der. Saçlı Baba'da ona,"Ne yapalım işte bol bol şeriata aykırı iş yapıyoruz"diyerek cevap verir.

6-"Hacca giden bir kişinin pasaportunun süresi dolar. Türkiye'ye dönmek istiyor fakat dönemiyordur. Bir gün Saçlı Baba ile karşılaşır. Saçlı Baban ona,"Niçin Türkiye'ye gitmiyorsun"der. O kişi de,"Saçlı Baba pasaportumun süresi doldu" diye cevap verir. Saçlı baba,"Evlat sen git sana

pasaport mu soran var"der. Bunun üzerine yola koyulur. Polisler yolda pasaport kontrolü yaparken sorar bu kişiye sen geç diyerek hiçbir şey sormaz.

7-"Kürkçüyurt köyünden ayağı sakat olan bir kişi düğüne gitmiş, düğünde gençler halay çekmişler bu sakat genç kedisi halay çekemediği için çok üzülmüş ve düğüden gelirken çeşmede su içiyormuş tam o sırada Saçlı Baba oradan geçiyormuş bu kişiye şöyle seslenmiş,"Ey Süleyman sen niçin üzülüyorsun halay çekemiyorum diye oğul bunların hepsi Allah'tandır. Sakın üzülme."

8-"Saçlı Baba Kayseri'de hasta yatıyor iken ibicekli bir kişi onu ziyaret eder ve derki"Hacı Baba gel bizim taksi ile köye gidelim"Saçlı Baba ona,"sen git oğul ben Perşembe günü pikap ile geleceğim "der. Ve dediği gün bir de bakar ki Saçlı Babanın cenazesi bir pikap ile çıkar gelir.

Saçlı Baba ile ilgili, Altınyayla çevresinde yüzlerce olağanüstü olay anlatılmaktadır. Saçlı Baba halk arasında takvası ve ihlâsı ile bilinen samimi bir velidir. Birçok kerameti anlatılmaktadır. Şu an kabri Kürkçüyurt köyünde kendisinin yaptığı Akpanır çeşmesinin tepesindedir.

Sonradan buraya bir mescit ve kümbet yaptırılmıştır. Sivas'ın birçok yerinden hatta Ankara, İstanbul, Erzurum gibi büyük şehirlerden özellikle hafta sonları gelip kabri ziyaret ediyorlar. Burada namaz kılıyor ve dua ediyorlar. Burada horoz kurbanı ve mum yakma âdetine pek rastlanmıyor.

2- Devletli Dede:

Devletli Dede olarak bilinen ziyaret mekânı Altınyayla ilçesine 3 km olan Gümüşdiğin köyündedir. Devletli Dede yatırı bundan yirmi yıl öncesine kadar kimse tarafından bilinmiyor iken Gümüşdiğin köyünden yaşlı bir kadın bir rüya görüyor ve rüyasında yaşlı bir dede bu mekânın temiz tutulmadığını bunun için bu yerin sahibinin başına bir bela geleceğini söylüyor.

Hatta söylenene göre bu yerin sahibinin iki oğlu genç yaşta ölüyor. Daha sonra bu yerin sahibi Ali TEKİN burayı küçük bir daire şeklinde çeviriyor. İçerisine bir ağaç dikiyor. Eskiden burada mübarek gecelerde bir ışık yandığını söylüyorlar.

30–40 yıl önceleri yaşlı bir kadın buraya akşamları bir ibrikle su koyarmış, sabah vardıklarında suyun bittiğini görürlermiş, diye anlatılıyor Devletli dede yatırında medfun olan kişinin hakkında hemen hiçbir bilgi mevcut değil, sadece buruda yatan kişinin Osmanlı döneminde yaşamış bir zat olduğunu ve burada o zamanlar Gümüşlü han isminde bir han bulunduğunu bu handa hizmet eden tarikat ehl-i bir zat olduğunu iddia edenler var.

Devletli Dede hakkında sadece bir tane rivayete ulaştık. Anlatıldığına göre Devletli Dede, bir gün tandırlığın başında oturuyor iken içerisinden,"Keşkem param olsada Hz. Peygamberin mübarek kabrini ziyaret etsem, bir kez olsun hacca gitsem "diye içinden geçirmiş, tandırlıkta uyuya kalmış, daha sonra rüya görmüş, rüyasında"Oturduğun yeri kaz orada altın var"demişler. Oturduğu yeri kazmış ve gerçekten bir küp altın bulmuş, bu parayla birkaç kez Hacca giderek Kâbe'yi ziyaret etmiş. Çevre köylerden özellikle son on yıl içerisinde birçok kişi burayı ziyaret ediyor. Bu ziyaretler genellikle şu nedenlere dayanıyor;

1-Her türlü rahatsızlığı olanlar burayı ziyaret ederek dua ediyor.burada karşılaştığı insanlara şeker,bisküvi ve lokum gibi yiyecekler dağıtıyor.

2-Özellikle çocuğu olmayanlar, kafası ağrıyanlar dizlerinde ağrı bulunanlar burayı ziyaret ederek kabrin içerisinde on dakika uyuyorlar ve daha sonra iyileşiyorlar.

3-Hatta bazı kimseler sakat kuzuları ve çocukları burada yatırılıyor ve daha sonra dua ederek buradan ayrılıyor.

6-Arap Dede:

Arap Dede Şarkışla ile Altınyayla İlçeleri arasında askeri radar sisteminin bulunduğu yüksek bir tepe de bulunuyor. Arap Dede hem aleviler hem de Sünniler tarafından ziyaret edilen bir adak yeridir. Bu mevkiye radar sistemi kurulmadan önce birçok akşam burada ateş yandığını iddia eden birçok kişi ile karşılaştık hatta ilk kez radar kurulurken Arap Dedenin kabri kaldırılmak istenmiş. Fakat kazı yapan greyder arızalanmış bu emri veren subayda hastalanmış ve bundan vazgeçerek etrafını çevirip ziyaret haline getirmişler.

Şimdi çocuğu olmayanlar ve çeşitli dilekleri olanların burayı ziyaret ettikleri biliniyor. Altınyayla lı bir kadın ziyaret ederek siyah bir tavuk kurban etmiş içinden de ikiz çocuğunun olmasını

istemiş ve ikiz çocuğu olmuş. Özellikle kadir gecesi ve diğer mübarek gecelerde burada ışık peyda olduğunu birçok kişi gördüğünü söylüyor.

7-Boz Dede:

Boz Dede yatırı, diye bilinen ziyaret yeri Serinyayla köyünün hemen yanıbaşındaki boz renkli bir tepedir. Serinyayla köyü bu tepenin dibinde kurulmuştur. Boz Dede denilen yer de şu an kazı çalışmaları için, mıcır çıkarılmaktadır. Sanıyorum. Boz Dede Türk kültüründeki dağ kültüne bağlı bir adak yeridir. Eski Türkler dağların Tanrı makamı olduğuna inanırlardı. Dağlara mübarek mukaddes, büyük ata, büyük hakan... Anlamlarına gelen sıfatlar verirlerdi. Her boyun ve her oymağın kendisine mahsus mukaddes(ıduk) dağı bulunduğu gibi boylardan kurulan birliklerinde müşterek mukaddes dağları vardır. Boz dede Arap dedenin kardeşi olarak kabul edilir. Boz Dede yatırına genellikle gelecekle ilgili idealleri olanlar gider ve horoz cinsinden şeyler kurban edilir. Çevredeki bütün evliyaların Perşembe günü akşamı buraya toplandığına inanılır. Boz Tepenin taşlarının uğurlu olduğuna inanılıyor ve uğur olarak kullanılıyor.

8-Davullu Dede:

Davullu Dede Serinyayla köyünün eteklerinde oturduğu yalçın kayalıklarının üstünde daha içerilerde bir yerdedir. Davullu Dede, Davul şeklindeki kaya parçalarının üst üstte yığılmış bir taş yığını şeklindedir. Davullu Dedenin Arap Dede ve Boz Dedenin kardeşi olduğuna inanılıyor. Hatta bunların Horasan Erenleri yetmiş evliyadan bir kaçı olduğuna inanılıyor. Davullu Dede yatırı eski Türklerdeki taş kültüne bağlı bir inanç olması gerekir. Yoksa Davullu Dede ve Boz Dede gibi yatır olarak kabul edilen yerlerde her hangi bir mezar yâda ev yoktur.

Davullu Dedeyi Altınyayla'daki topak kaya gibi çocuğu olmayanlar ziyaret ederek horoz kurban ediyorlar. Çocuğu olmayan kadının boynuna yular geçirerek sekiz-on defa kayanın etrafında dolandırıyorlar. Bir açıdan çocuğu olmayan kadını evliyaya emanet etmiş oluyorlar. Bu ziyaretten sonra çocuk olursa adını oğlan ise "kaya"kız ise "satı"koyuyorlar Davullu Dede köye uzak ve yolları bozuk olduğu için, çoğunlukla yaz aylarında ziyaret ediliyor.

9-Kumlu Baba:

Kumlu Baba yatırı güzeloğlan köyü ile Baş yayla köyü arasındaki burnun arkası mevkiinde bulunmaktadır. Bir gurup taş yığını bulunmaktadır. Kumlu Babanın kimliği hakkında hemen hemen hiçbir bilgi mevcut değildir. Kumlu Babanın Horasan erenlerinden biri olabileceği tahmin ediliyor. Burasının ziyaret etmek için, çevre köylerden birçok insan geliyor. Ve özellikle Bayramlarda yağmur duası edildiğinde burası ziyaret ediliyor.

10-Taş Kesen:

Taş Kesen olarak bilinen kutsal ziyaret yeri Serinyayla köyünün kuzeydoğusunda karalar köyüne yakın bir mevkide bulunmaktadır. Ulaşım imkânını zorluklarından dolayı birkaç sefer istediysek de maalesef görme imkânımız olmadı. Zaten oraya gidip çıplak gözle gören insan sayısı da çok fazla değildi. Ama yinede özellikle yaz aylarında gidip ziyaret edenler ve orada adadığı kurbanı kesenler varmış. Taş kesen ziyareti de kanaatimizce Eski Türklerdeki, kaya kültüne bağlı kutsal bir mekândır. Anadolu'daki birçok kayalar ve taşlar Anadolu'da Türk efsanelerinin kaynağı teşkil eder.

Kayaların üzerindeki çeşitli izler ve çukurlar efsaneleri ile birlikte bir takım yatırlara ve kahramanlara mal edilmektedir. Taş kesen yatırında her hangi bir kabir yoktur. Davullu Topak kaya gibi kutsal bir taş yığınıdır. Taş kesenin çok ünlü bir efsanesi vardır.

Efsaneye göre çok eski zamanlarda bu mevkide bir çoban koyun güdüyormuş koyunları susuz kalmış, bu mevkide su yokmuş, çoban Allah'a şöyle dua etmiş;"Allah'ım koyunlarım susuzluktan kırılacak "ölecek"burada bir su verirde koyunlarımın kurtarırsan sana bir kara, bir de ak koç kurban edeceğim"der. Bu duadan sonra az bir süre geçince oracıktan bir su fışkırmış, çobanın koyunları sulanarak ölmekten kurtulmuş, çoban hemen oturmuş, paltosunu çıkararak iç giysilerinden bir siyah

bir beyaz bit çıkarmış ve Allah'ım sana vaat ettiğim kurbanın kesiyorum. Diyerek iki biti öldürmüş, rivayete göre çoban ve koyunları hemen oracıkta taş kesmiş, halen uzaktan bakıldığı zaman çoban yanında köpek ve koyun sürüsü taş kesmiş olarak bulunmaktadır.

Bu taş kesen çoban ve sürüsü etraf sünni köylerde de sürekli anlatılmaktadır. Sünni Köylerden burayı ziyaret edenler vardır. Bunun yanında bu mevkide küçük taş yığınlarından bir döşek mevcuttur. Bu taş yığınlarının bulunduğu yerlerden Hacı Bektaşi Veli gibi büyük evliyaların geçerken uğradığı buralarda konakladığına inanılıyor.

Hızır(A.s.)'ın bu döşekleri sürekli ziyaret ettiğine inanılıyor. Taş kesen ziyaretine gelenler çeşitli dilek ve istekleri için, burayı ziyaret ediyorlar. Burada horoz kurbanı kesip Allah'tan ne istiyorlarsa onu içlerinden geçiriyorlar özellikle sakatlıkları olanlar, doğum sancısı çekenler ve çocuğu olmayanlar burasını ziyaret ederler.

11-Kara Tonus:

Kara tonus dağı Altınyayla nın güneyinde bir hat boyunca uzanan dağlardır. Kara Tonus yatırı olarak bilinen yerde mezar yoktur. Kara Tonus dağının tepesinde bir çukurda çevresi siyah taşlarla çevrili küçük bir alandır. Özellikle 20–30 yıl öncesine kadar Altınyayla ve çevresindeki birçok kişi burayı ziyaret ediyormuş, fakat şu an pek az insan ziyaret ediyor. Burayı ziyaret edenler genellikle yanlarında boncuk, iğne ve renkli çaput parçaları götürüyorlar bu parçaları taşların arasına atarak her hangi bir dilek tutuyorlar

Tutulan bu dileğin kabul olacağına inanılıyor. Tahyurt lu Sait Efendi yağmur duası yapacağı zaman köylüleri toplayarak Kara Tonus yatırından dua edermiş Tahyurt lu bir kişi burasını hazine var diye kazarak dağıtıyor. Daha sonra kendi öz oğlu tarafından vurularak öldürülüyor.

12- Topak Kaya:

Topak kaya Altınyayla İlçesinin güneydoğusunda çıkış noktasında bulunan yuvarlak bir kayadır. Topak kaya Altınyayla ilçesinde kutsal kabul edilen mekânlardan birisidir. Topak kayanın içerisi hafif oyulmuş gibidir. Topak kaya Altınyayla lılar tarafından 15–20 yıl önceleri daha çok ziyaret ediliyormuş. Fakat daha önceleri doğum, sara vb. nedeni belli olmayan rahatsızlıklar için ziyaret ediliyorken günümüzde bu tür rahatsızlıkların nedenlerinin tıbben tespit edilmesiyle halk burayı daha az ziyaret etmeye başlamıştır.

Topak kayayı daha çocuğu olmayan kadınlar ziyaret eder. Kadınlar toplu halde Topak kayayı ziyaret ederek çocuğu olmayan kadının boynuna bir at yuları takılarak kayanın etrafını birkaç kez dolandırılır. Buna kadını satmak denir. Daha sonra götürdükleri horozun kurban ederler ve bu horozun etiyle köfte yaparlar ve yerler. Eğer bu satma olayından sonra çocuğu olmayan kadının oğlu olursa adı,"kaya"eğer kız olursa adı"Satı" konulur. Bazı kişiler Topak kayanın altında bir evliyanın medfun bulunduğunu ve bu evliyanın ta ki Selçuklu Devleti zamanında yaşamış Anadolu Abdallarındandır. Bazı kişilerde buradan evliya mezarı olmadığını iddia ediyorlar.

13- Kara Ziyaret Yatırı:

Kara ziyaret yatırı Altınyayla İlçesinin Kürkçüyurt köyündedir. Kürkçüyurt köyünün güneyindeki dağa da adını vermiştir. Kara ziyaret yatırı bu isimdeki dağın tepesindedir. Etrafı Küçük taşlarla çevrili olan bu ziyaret yeri özelliklede 20–30 yıl önceleri Kürkçüyurt ve çevre köylerden gelen ziyaretçiler tarafından ziyaret edilmekte idi. Fakat şu an çok fazla ziyaret edilmemektedir. Aynı tepenin üzerinde bulunan ve daha önce bahsettiğimiz Saçlı Baba yatırı daha çok ziyaret edilmektedir. Önceleri bu ziyaret yeri çevre köyden gelenler tarafından çok ziyaret ediliyordu. Kara ziyaret yatırı hakkında hemen, hemen hiçbir efsane mevcut değildir. Bazı şeyler bilenlerin vefat ettiğini köylülerden öğreniyoruz. Kara ziyareti ziyaret edenler genellikle çocuğu olmayanlar ve hasta olanlardır. Kafası ağrıyanlar başlarına taktıkları eşarplarını yada şapkalarını buradaki taşlara sürerler ve daha sonra başlarına takarlar bu şekilde hareket edince sıhhat bulduklarına inanıyorlar, daha önceleri Kürkçüyurt, Harmandalı, Taşlıhüyük ve Mutubey köylüleri yağmur duası için, buruya çıkarak kurban kesip dua

ediyorlarmış, fakat birkaç yıldır. Bu dua için Saçlı Baba ziyaret ediliyor. Özellikle çocuğu olmayanlar burayı ziyaret ederler ve dilek dilerler ki"Eğer bir oğlum yada çocuğum olursa burada üç köyle görüş yapacağım"diyerek dilek dileyen kişinin eğer çocuğu yada oğlu olursa kurban olarak ne dilediyse bir koyun, koç, keçi, horoz, tosun vb. şeylerden onu alarak birkaç köye davetçi göndererek kara ziyaret yatırına çıkarlar. Genç kız ve erkekler bu kurbanı keserek bu eti pişirerek pilav yâda çiğ köfte yaparlar. O gün akşama kadar eğlenirler. bu güne "görüş günü " denir. Görüş gününe genellikle her köyden gelen davetliler katılırlar.

Altınyayla İlçesi'nde Görev Yapan Müftüler:

1- Resul GÜMÜŞ: Trabzon-Çaykara İlçesi 1957 doğumlu Yüksek İslam Enstitüsü mezunu, İlçemizin İlk Müftüsü Resul GÜMÜŞ 1993-l995 tarihleri arasında İlçemizde görev yapmış,25.09.1995 tarihinde İlçemizden ayrılarak Kastamonu Taşköprü İlçesi Müftülüğüne naklen tayin edilmiştir.
2- Sami KILIÇ: İlçemizin ikinci Müftüsüdür. İlahiyat Fakültesi mezunu Sami KILIÇ İlçemizde 1995–1997 yılları arasında görev yapmış olup,22.09–1997 tarihinde İlçemizden ayrılarak, Kırıkkale İli Çelebi İlçesi Müftülüğüne naklen tayin gitmiştir.
3- Tahsin YAZGAN: Kastamonu-Daday İlçesi 1968 doğumlu, İlahiyat Fakültesi mezunu, İlçemizin üçüncü müftüsü Tahsin YAZGAN 17.07.1998 tarihinde İlçemizde göreve başlamış olup, Hollanda'da. Din görelisi olarak görev yapmak üzere,16.12.1998 tarihinde İlçemizden ayrılmıştır.
4- İbrahim KAÇAROĞLU: Konya-Seydişehir İlçesi doğumlu, İlahiyat Fakültesi mezunu İlçemizin dördüncü müftüsü İbrahim KAÇAROĞLU,1999–2001 tarihleri arasında İlçemizde görev yapmış olup, tayininin Şarkışla İlçe müftülüğüne çıkması nedeniyle 16.12.2001 tarihinde İlçemizden ayrılmıştır.
5- Mustafa ÖNDER: Sivas-Gürün İlçesi doğumlu İlahiyat Fakültesi mezunu İlçemizin beşinci müftüsü Mustafa ÖNDER,2001–2002 yılları arasında İlçemizde görev yapmış olup, tayinini Divriği İlçesine çıkmasıyla ARALIK 2002 tarihinde İlçemizden ayrılmıştır.
6- İsmail HISIM: Ordu-Fatsa İlçesi doğumlu, İlahiyat Fakültesi mezunu İlçemizin altıncı müftüsü İsmail HISIM, Şubat 2003-Ekim 2003 tarihleri arasında İlçemizde görev yapmış olup, tayininin Ulaş İlçesine çıkması nedeniyle Ekim 2003 tarihinde İlçemizdeki görevinden ayrılmıştır.
7- Fatih KURT: Erzurum-İspir İlçesi doğumlu İlahiyat Fakültesi mezunu İlçemizin yedinci Müftüsü, Fatih KURT Kasım 2003 tarihinde göreve başlamış olup, halen bu görevini sürdürmektedir.

Altınyayla İlçesi Kültürel Yapısı:

Altınyayla İlçesinin Nüfus ve Yerleşme, Anadolu nun genelinde görülen kırsal kesimin gelir yetersizliği göç olayı, İlçemizde de yılladır. Sürmektedir ve bu durum giderek artmaktadır. Bu göç olayı hem iç göç, hem de dış göç biçiminde cereyan etmektedir. Yurdumuzun büyük kentlerinin yanısıra, yurt dışına da bir hayli göç olmaktadır.

İlçenin 1990 nüfus sayımında toplam nüfusu 15,793 kişi olduğu tespit edilmiştir. Bu nüfusun 4900 kişisi İlçe merkezinde, kalan 10,893 kişisi ise köylerde yaşamaktadır. Nüfus yoğunluğu 22'dir.

İlçe merkezi ile birlikte özellikle köylerde halkın büyük bir bölümü, büyük kentlere göç etmektedir.

Altınyayla İlçesi-Aydın Mahallesi, Rıfat Öçten Mahallesi ve Şafak Mahallesi, olarak üç mahalleye ayrılmış olup, ayrıca Şafak mahallesine bağlı olarak, Aşağı İbicek, Yukarı İbicek ve Yücekaya mezraları mevcuttur. Altınyayla İlçesine bağlı toplam 2 adet beldesi ve 16 adet köy bağlıdır.

Altınyayla İlçesinde Eğitim-Kültür:

Altınyayla İlçesinde okuryazarı oranı bölge ilçelere göre daha düşüktür. Bugün İlçe merkezinde 1(Altınyayla Lisesi) ile iki tane de ilköğretim okulu (Atatürk ve Alparslan İlköğretim) okulu bulunmaktadır.

Ayrıca 1980 yılından beri İlçe Halk Kütüphanesinden Halk ve öğrenciler yararlanmaktadır. Bunun yanından İlçe Halk Eğitim merkezi de açılmıştır.

İlçemizde 1 adet sağlık ocağı bulunmaktadır. Bu sağlık Ocağında 2 pratisyen Doktor,3 hemşire, 3,ebe, 3,sağlık memuru 2 tıbbi seker 1 şoför ve bir hizmetli görev yapmaktadır.

Altınyayla İlçesin de Kütüphane:

Altınyayla İlçesinde Kütüphane 1980 yılında açılmış olup, bir personeli bulunmaktadır. Ayrıca bu Kütüphanemize bağlı, Deliilyas Halk Kütüphanesi bulunmaktadır. Bu Deliilyas Halk Kütüphanemizde personel olmadığından kapalı bulunmaktadır.2004 yılı itibariyle, İlçe Halk Kütüphanesinde kayıtlı kitap sayısı,7703'dür.Bu kitapların çoğu Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından gönderilmiştir. Çok az sayıda bağış kitap bulunmaktadır.

İlçemiz Halk Kütüphanesinden 2003–2004 yılları arasında toplam 16350 kişi Kütüphanemizden yararlanmıştır.

İlçe Halk Kütüphanesinin hizmet vermiş olduğu bina ve personel yetersiz olup, bağlı Halk Kütüphanesi personel olmadığından hizmete kapalıdır. Bu konuda, değerli hemşehrilerimizin daha duyarlı olması ve yetkililerinde bir an önce, Altınyayla İlçe Halk Kütüphanesinin daha verimli ve okuyucusuna daha iyi hizmet vermesi konusunda; gerekli çalışmaları yapacaklarına inancımız tamdır. Özellikle Sayın Belediye Başkanlarımızın, Altınyayla, dışında yaşayan sayın hemşehrilerimizi Kütüphanelerimize yardım konusunda çok büyük görevler düşmektedir.

Altınyayla İlçesinde İdari Yapı:

Şarkışla'ya bağlı bir bucak merkezi olan İlçe 1972 yılında Belediye teşkilatının kurulmasıyla birlikte, Tonus olan ismi Altınyayla olarak değiştirilmiştir.20 mayıs 1990 tarihinde yapılan bir idari düzenlemeyle de Altınyayla, Şarkışla İlçesinden ayrılarak Sivas'a bağlı bir İlçe haline getirilmiştir.

Altınyayla Merkez İlçesine bağlı Deliilyas ve Kale olmak üzere iki belde belediyesi bulunmaktadır.

Altınyayla İlçesine bağlı köyler ise şunlardır;

Başören,Başyayla,Beydiğin,Doğupınar,Gümüdiğin,Güzeloğlan,Harmandalı,Kızılhöyük,Kürkçüyur,Mutubey, Paşaköy, Tahyurt ve Yasspınar.

Altınyayla İlçesinde Görev Yapan Kaymakamlar:

1-A.Faruk KELEŞ,2- Süleyman TAPSIZ, 3- Cemil Özgür ÖNEĞİ, 4- Ünal ÇAKICI, 5- Mustafa ÖZSOY, 6- Ömer DURAN ve Tuğba İNAN

Altınyayla İlçesinde Ünlü-Bürokratlar:

1--Prof. Dr. Mustafa ÇAĞRICI, 2- Doç. Dr. İbrahim SUBAŞI, 3- Eski Milletvekili Orhan AKBULUT,4- Eski Genel Müdür Mehmet TUNÇ, 5- Kaymakam Bayram YILMAZ, 6- İlhami DEMİRKOPARAN, 7- İdris ÜNAL, 8- Hâkim Mete DUMAN,9-Osman KİPER, 10-Savcı Erkan ÇAKMAK,11- Avukat Haydar MERMER, l2- Avukat Mehmet MERMER, 13- Avukat Selçuk ÇİFTÇİ, 14- Avukat Murat MERMER, 15-Avukat Ünal UĞUR, 16- Avukat Sinan UĞUR, 17- Avukat Zeki UĞUR, 18-Avukat İsmail AĞACA, 19- Avukat Benson ERDOĞAN, 20- Avukat Salih COŞAR,

Altınyayla Belediyesi:

Altınyayla Belediyesi 1972 Yılında Belediye teşkilatı kurulan Altınyayla,09.05.1990 tarih ve 3644 sayılı kanunla 20 Mayıs 1990 tarihinde İlçe statüsüne toplam 3 Belediye teşkilatı mevcut olup, köy sayımız 14,mezra sayımız 6 olmak üzere, İlçemizdeki toplam yerleşim sayısı 22'dir.

Ekim 2000 tarihli genel nüfus sayımı kesin sonuçlarına göre İlçemizin toplam nüfusu 15713'tür.

Ayrıca, İlçe halkının %80'i geçimini tarım ve hayvancılıkla elde etmektedir.

Altınyayla' ya en yakın olan İlçeler Şarkışla 37 km., Ulaş 35 Km ve Sivas İli ise 80 Km. mesafede bulunmakta olup,ulaşım imkanları Belediye servis araçlarıyla yapılmaktadır.

1974–1998 yılları arasında gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler:

Belediyemizce ana yolların açılması

İmara Uygun olmayan yolların açılması işlemleri kamulaştırma bedelleri ödenerek açılmıştır.

Belediyemiz girişimleri sonucunda orta öğretim okulunun açılması sağlanmıştır.

Belde tipi sağlık ocağının açılması sağlanmıştır.

Belediyemiz yeni içme suyu şebekesinin yapılmasını sağlamıştır.

Belediyemizce İlçemiz Merkezinde bulunan mezarlıkların kenarlarının duvarla örülmesi yapılmıştır.

Belde merkezine kanalizasyon sistemlerinin yapılması sağlanmıştır.

Belediyemizce ilçemiz merkezine 16 adet lojman yapılması sağlanmıştır.

Belediyemiz girişimleri sonucunda beldemiz lise düzeyinde okulun açılması sağlanmıştır.

Beldemiz jandarma karakol komutanlığının çalması sağlanmıştır.

Belediyemiz girişimleri sunucunda beldemize baraj yapılması sağlanmıştır.

Belediyemiz girişimleri sunucunda belediyemiz pancar kantar şefliğinin kurulması sağlanmıştır.

Belediyemizce İlçemiz merkezine bir adet mesire yerinin düzenlenmesi sağlanmıştır.

Belediyemiz girişimleri sunucunda 1990 yılında belediyemiz İlçe statüsüne kavuşturulmuştur.

Belediyemizce İlçemizin Tapu Kadastro çalışmalarının bitirilmesi sağlanmıştır.

Belediyemizin arazilerine pancar, arpa ve buğday ekimi yapılarak belediyemiz bütçesine gelir kaydının yapılması sağlanmıştır.

1998–2003 yılları arasında belediyemizce yapılan Faaliyetler:

İlçemiz Merkezinde bulunan ana ve ara caddelerin alt temel malzemesinin serilerek Karayolları Bölge Müdürlüğü ile yapılan protokol gereği asfaltlanması sağlanmıştır.

İlçemiz merkezine 23 adet mahalle çeşmesinin yapımı sağlanmıştır.

İlçemiz ana ve ara cadde yollarının kenar bordür taşlarının boyaması yapıları ilçenin güzelleşmesi sağlanılmıştır.

İlçemiz meydan yerinde bulunan ve açık Pazar yeri olarak kullanılan Pazar yerinin kenarları pergüle taşı ile çevrilerek düzenli Pazar alanının oluşturulması sağlanmıştır.

İlçemiz içerisinde kötü görünüm arz eden ve sıvasız ve badanasız olan yaklaşık 1000 adet konutun kireç badanası belediyemiz tarafından badanası yapılmıştır.

İlçemiz kıran yurdu kuyu başı mevkiindeki kır kahvesi mesire yerine yeni oyun alanları yerleştirilerek buraya gelen vatandaşlarımızın daha iyi piknik yapmaları sağlanmıştır.

İlçemiz arazilerine 8 adet kürünlü çeşme yapılmıştır.

İlçemiz kıran yurdu kuyu başı mevkiindeki yaklaşık 500 dönümlük belediyemiz arazilerine pancar, arpa, buğday ekimi yapılarak belediyemiz bütçesine gelir kaydı yapılmıştır.

İlçemiz merkezinde ikamet eden fakir, yoksul, dul ve yetim kimsesiz kişilere yakacak, gıda yardımı ile giyecek yardımı yapılmıştır.

Belediyemizce 5 yıllık program çerçevesinde ilgili, Bakanlıklara kanalizasyon düzenleme projeleri düzenlenerek gönderilmiş olup, gönderilen projelere karşılık gelen şartlı paralar amacı doğrultusunda kullanılarak İlçemiz merkezinde Rıfat Öçten, Aydın ve Şafak mahallelerinde yaklaşık 8000 m. Uzunluğunda kanalizasyon yapımı gerçekleştirilmiştir.

İlçemiz merkezinde bulunan imar ve planında açılması gerekli görülen yollar ilçemiz halkının istekleri ve imar planı çerçevesinde ulaşıma açılarak, alt yapı malzemesi, kenar bordür taşlarıyla kaldırım parke taşlarının düzenlemesi yapılmıştır.

Belediyemizce İlçemiz merkezine 4 adet yeni park alanı yapımı gerçekleştirilerek oyun alanlarıyla birlikte çocukların hizmetine sunulmuştur.

İlçemiz merkezinde büyük bir eksikliği hissedilen ve yıllardır yapımı bir türlü gerçekleştirilemeyen Hükümet Konağı inşaatının başlatılması sağlanmıştır.

İlçemizin gelişmesi güzelleşmesine yönelik olarak yıllardır Proje açmamsına getirilemeyen insan ve çevre sağlığı olumsuz yönde tehdit eden ilçe merkezindeki derenin ıslah çalışmaları kapsamında, D.S.İ.Genel müdürlüğüne projesinin intikal edilerek yatırım programına alınması sağlanmıştır.

İlçemizin gelişmesi ve büyümesi için, yapılması büyük önem arz eden Halep Köprüsü yolunun Bayındırlık ve İskân Bakanlığı yüksek fen kurulundan projesinin tamamlanarak yatırım programına alınması sağlanmıştır.

Sivas İli Altınyayla arasında ulaşımı sağlayan Ulaş-Altınyayla arasındaki 36 Km yol bakımsız nedeniyle tahrip olan yolun girişimlerimiz sonucunda hem kar yolları ağına alınması hem de kara yolları Bölge Müdürlüğünce bakım ve onarımı yapılması gerçekleştirilmiştir.

Altınyayla Sivas-Altınyayla, Şarkışla arasında ulaşımı sağlayan yolun Belediyemiz girişimlerimiz yolun satıh asfalt ile kaplamasını yapılması gerçekleştirilmiştir

İlçemiz merkezinde bulunan Alparslan İlköğretim okulunun bahçesine belediyemiz ve Kaymakamlık iş birliği Vali Lütfullah BİLGİN spor kompleksinin malzemesinin nakliyesi, yerine montajı ve diğer işçilikler belediyemiz aracı ve elemanlarınca yapılmıştır.

İlçemiz merkezindeki Cumhuriyet caddesinin 500 m’ lik kısmı Şarkışla Belediyesi ile yapılan protokol gereği sıcak asfalt ilan yapılması gerçekleştirilmiştir.

İlçemiz merkezinde bulunan ve umuma açık olarak kullanılan WC’ lerin bakım ve onarımları belediyemiz tarafından her yıl yapılarak halkın hizmetine sunulmuştur.

Belediyemizce umumi WC yapılması sonucunda İçişleri Bakanlığına proje düzenlenerek gönderilmiştir, gönderilen projeye şart, para tahsis edilmiştir. Tahsisli para amacı doğrultusunda harcanarak, Vali Lütfullah BİLGİN spor kompleksinin yanına umumi WC yapımı gerçekleştirilmiştir.

İlçemiz merkezinde bulunan tarihi özelliği olan büyük pınar ve küçük pınar olarak nitelendirilen çeşmelerin bakımsızlık ve doğal nedenlerden yıkılmaya yüz tutmuştur. Belediyemiz girişimleri sonucunda 10 km.lik içme suyunun hattının borularının yerine döşemesi, montajı işçilik, nakliye, boru yardımı ve belediyemiz araç ve gereçleri yapılarak suyun sağlıklı olarak getirilerek halkının hizmetine sunulmuştur.

Belediyemizin kapalı garaj olmadığından araçlarımızın kışın dışarıda kalması nedeniyle boyalarının çürümesine, parçalarının çatlamasının neden olmaktaydı. Bu faktörün ortadan kaldırılması için, belediyemizce Bayındırlık ve İskân Bakanlığına kapalı garaj projesi düzenlenerek iletilmiştir. Bakanlıkça ilgili, projeye para tahsis edilerek şarta para amacı doğrultusunda harcanarak kapalı garaj yapımı tamamlanmıştır.

İlçemiz merkezinde insan ve çevre sağlığını olumsuz yönde tehdit eden ahar deresinin ıslah çalışmaları kapsamında, D.S.İ. 19.Bölge Müdürlüğünden makine yardımı alınarak derenin temizlenmesi sağlanmıştır.

Ağaçlandırılmada yoksul bırakılan adeta bozkır görünümü arz eden ilçemizin ağaçlandırılması kapsamında yaklaşık olarak 25.bin adet çeşitli tür ve sınıfta ağaç dikimi yapılarak ilçemiz yeşillendirilmeye çalışılmıştır.

İlçemiz merkezinde ikamet eden ve çeşitli illerden Üniversite okuyan ancak parasızlık nedeniyle okulunu bırakmak isteyen öğrenciler, belediyemiz imkânları ölçüsünde para yardımı yapılmıştır.

İlçemiz merkezinde bazı bölgelerde su sıkıntısı çekildiğinden bu alanlara ek ilave içme suyu hattı döşemesi yapılarak halkın içme suyu sorunu ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır.

Belediyemiz ile P.TT. ile yapılan protokol sonucunda kötü görünüm arz eden telefon hatlarının alt yapı ile birlikte atılan montajının yapılması sağlanarak hava hatalarının kötü görünümleri ortadan kaldırılması sağlanılmıştır.

Belediyemizce ilçemizin uygun yerlerine çöp bidonları yerleştirilerek ortaya bırakılan ve kötü görünüm arz eden katı atıkların bir yerde toplanılması gerçekleştirilmiştir.

Belediyemizin tüm servisleri Bilgisayar ağı ile donatılarak ilçe halkına daha verimli ve daha etkin ve hizmet sunulması sağlanılmıştır.

Belediyemiz makine parkında atıl durumda bulunan cenaze yıkama aracının tamirinin mümkün olmadığından Ankara Büyük şehir Belediyesinden alınan pikabın cenaze yıkama aracına dönüştürülerek halkımıza daha iyi ve cenaze ve defin hizmetlerinin sunulması sağlanılmıştır.

İlçemiz merkezinde dernek tarafından yapımına başlanılan ödenek yetersizliği yüzünden yarım kalan Hastane inşaatına belediyemiz girişimleri sonucunda İl özel İdareden para tahsis ettirilerek İl tipi sağlık ocağına dönüştürülmesi geçekleştirilmiştir. Ayrıca Sağlık ocağının alt yapısına yönelik kanalizasyon ve diğer hizmet belediyemiz makineleri ile yapılmıştır.

Deliilyas Belediyesi:

Deliilyas Kasabası 1965 yılında belediye olmuştur. Deliilyas kasabası Sivas İl merkezinin güney batısında ve Sivas'a Ulaş İlçesinden 70 km. Altınyayla İlçesine ise 8 km. uzaklıktadır. Kasabanın adını alışı ile ilgili, çeşitli rivayetler vardır. Biz bunların üzerinde en çok mutabık kalınan iki tanesini ele alacağız. Birinci rivayet şöyledir: Bu birinci rivayet yerleşimin ilk başladığı ticaret yolu ile ilgilidir. Bu ticaret yoluna yerleşen üç aileden bir tanesi" İlyas isimli bir aile reisidir. İlyas tecrübeli gözübek ve veli bir kişidir. Bu ticaret yolu üzerinde okuz yılı aşkın kılavuzluk seyislik yapan İlyas'ın ismi zamanla yaptığı işlerle birlikte anılır. olur ve halk arasında kılavuz manasına gelen "Delil" ismiyle birlikte kullanılır. Zamanla bu iki isim halk ağzında birleşir. Ve Deliilyas ismini alır daha sonra ise "I" harfinin atılmasıyla bugünkü ismi Deliilyas meydana gelir Ama bu harfin atılması beraberinde anlam değişikliğini meydana getirmiştir.

İkinci rivayet ise şöyledir:

İlk yerleşen ailelerden biri olan İlyas isimli bir şahıs vardır. İlyas bir gün çift (tarla) sürmek üzere kağnıyla biner ve tarlaya gider tarlaya varır ve öküzleri pulluğa koşarak tarlayı sürmeye başlar. İlyas tarlayı sürerken aniden öküzlerin biri ölür. Bu arada yoldan iki kişi geçmektedir. Bunlar İlyasın durumuna gülerler. Kızılbaş köylüleri olan bu iki kişiye İlyasın kafası bozulur. Bunları tutar önce bir güzel döver sonra bunları ölen öküzün yerine koşarak (bağlayarak) akşama kadar tarlayı sürer.

Akşamleyin serbest kalan bu şahıslar köylerine döndüklerinde İlyasın delirdiğini söylerle, Bunun üzerine Deli ilyas ismi ortaya çıkar ve birleşerek "Deliilyas" ismi ortaya çıkar Halkın biraz deli dolu insanlara "Deli ve Kare"gibi sıfatları, lakapları vermesi, yakıştırması rivayeti daha kuvvetli kılmaktadır. Bu gün Deliilyas ismi yerine çoğu zaman "Dellez" ismi kullanılmaktadır. Buda halk ağzının bir sonucudur.

Gerçekleştirilen hizmetler: Belediye hizmet binası çalışmalarımızın merkezi olarak bakımı ve tamiri ile kalorifer tesisatının yapılması. Hizmetimizin halkamıza en iyi en çabuk şekilde ulaştırabilmek için ve teknolojinin nimetlerinden de faydalanmak için 3 adet bilgisayar alınarak hizmete başlanılmıştır.

Halkın % 90'nı çiftçi olduğu ve geçimini de tarımdan sağladığı yöremizde un, bulgur ve yarma değirmenleri hizmete geçirilerek hem halkımızın bu konudaki mağduriyetlerini gidermiş hem de kasabamıza bir gelir kaynağı olarak kazandırılmıştır.

Belediyemiz ağaçlandırmayı büyük önem vermektedir. Bu kapsamda yapılan çalışmalarla Deliilyas göletlerinin çevreleri ağaçlandırılarak, koruma altına alınmıştır. Diğer yandan yöre halkının ve diğer yerlerden gelen misafirlerimiz için, ileriye yönelik dinlenme yerleri haline getirilmesi düşünülmektedir. Ulaşım hizmetlerinde daha etkin ve verimli olabilmek için,23 kişilik otobüs alınarak hizmete sunulmuştur.

Ayrıca Altınyayla belediyesi ile işbirliği halinde Sivas'a yolcu taşıma işinde ortak hareket etmek suretiyle farklı saatlerde gidip gelerek, vatandaşlarımızın ildeki işlerini yapmalarında daha çok zaman temin edilmiştir. Cenaze hizmetlerinde kullanılmak üzere cenaze arabası, tarımda kullanılmak Üzere traktör alınarak hizmete sunulmuştur.

Belediyelerin en önemle görevlerinde olan içme suyu temini için ek kuyular açılmış ve yine tarımda kaliteyi artırmak için, iki adet derin kuyu açtırarak kasabamızın hizmetine sunulmuştur.

Daha önceki dönemlerde yarım kalan kanalizasyon tamamlanmış ve gereken yerlerde yenileme çalışmaları yapılmıştır. Kasabamız merkezi ve diğer mahallelerimizin imar planı yeniden yaptırılmıştır.

Kasaba merkezi dışındaki mahallelerimizin içme suyu ve kanalizasyon ve dere ıslahı işleri ve ulaşım sorunları çözülmüştür. Bu dönemde amaç gönül birliği içerisinde daha iyi ve verimli çalışmalar, vatandaşlarımızın desteği ile yörenin ekonomik ve kültürel ve sosyal kalkınması devam edecektir.

Kale Belediyesi:

Kale belediyesi 1999 tarihinde belediye olmuştur. Altınyayla İlçesine 5 km ve Şarkışla ilçesine 33 km'dir.1999–2003 tarihleri arasında gerçekleştirdiği hizmetler: Bilindiği gibi ilk belediye hizmetine kur'an kursunda başladık ve hizmette ilk iş olarak harabe durumdu olan köy konağının tamir ve onarımını yaptık, kapı ve pencereleri, iç dekoru yeniledik, kat kaloriferi yaptık ve belediye hizmet binası statüsüne kavuşturduk.

Daha önce köy muhtarlığınca kullanılan belediye binasının bir kısmı 49 yıllığına PTT'ye telefon santralı olarak verilmişti. Belediyemiz binasından PTT santralı çıkartılarak yeni okul binası yanına mülkiyeti belediyemize ait bir adet iki odalı santral binası yaptırılmış ve böylece hizmet binası daha da genişletilmiştir. Hizmet binamızın beldemize yakışır bir şekilde çevre düzenlenmesi, bahçesi, ağaçlandırılması özenle yapılmış olup, bu günkü şartlarda belediye hizmetleri için yeterlidir.

Kale beldemize yapılacak olan belediye hizmetlerinin yerinde ve zamanında yapılması için, 1999 yılında bir adet Fıat Siena marka makam otosu ve 2004 yılı mart ayında bir adet 4X2 Ford Marka PicUp alınarak Belediye Başkanlığı hizmetine sunulmuştur.

Beldemizde çevre temizlik hizmetleri ve çöplerin alınması için, Belediyemizde bir adet 55-46 Fıat marka traktör alınmıştır. Alınan traktör hem beldemiz içerisindeki çöp ve atıkların toplanmasında kullanılmak hem de belediyemiz bayındırlık hizmetlerinde kullanılmaktadır.

Rahmetli Başkanımız Nusret YILDIRIM, yeni belde olan Kale'nin daha çağdaş bir belde olması için, gurbetçilerimizin desteğini almak üzere Avrupa'ya gitmiş ve tüm gurbetçilerimizin desteğini alarak beldemize unutulmaz hizmetler yapmıştır.

Buralardan toplanan parayla belediye bütçesinden de katkı yapılarak, 1 adet hidromek 4X4 100'lük kepçe satın alınmıştır.

Yine belediye bayındırlık hizmetlerinde kullanılmak üzere aynı yıl 1 adet İntercoll Fatih kamyon alınarak belediyemiz hizmetine sunulmuştur. Bir belediyenin olmazsa olmazı olan ve beldemiz için, zaruret arz eden, beldemizin köy görünümünden kurtaran İmar planı yaptırılmıştır. Daha sonra jeolojik zemin etüdü yapılarak beldemizde hizmetin önü açılmıştır.

Belde içerisinde açılan ve genişletilen yollardan dolayı yol ortasında kalan telefon direkleri ve elektrik direkleri haklarının değiştirilmesi için, ilgili, kurumlarla bire bir irtibata geçilerek telefon hatlarının büyük bir kısmının yer altına alınması ve elektrik hatları da yenilenerek direklerinin de yol kenarlarına dikilmesi sağlanmıştır.

Yine imar planında yer alan ancak hiç açılmamış olan,10metre genişliğindeki, belediye binasının alt kısmından başlayıp araç hizmet garajı istikametine giden yolun tamamı açılmıştır. Mevcut imar planında belediye binasının karşısından başlayıp yeni okul binasına kadar olan hiç açılmamış yolun tamamı açılarak halkımızın hizmetine sunulmuştur.

Beldemizde başlanan imar uygulamaları kapsamında yeni açılan yolların tamamına yakın kısmına bordür ve yol kenar taşı döşenerek imar planını %70'ine yakın kısmında uygulama yapılmıştır. Bizim amacımız beldemizi köy görünümünden kurtarmaktı. Bu amaç doğrultusunda belde içinde Altınyayla-Şarkışla yolu olan Cumhuriyet caddesinin tamamı imara uygun olarak bir taviz verilmeden açıldı ve yine sıcak asfalt yapılarak hizmete sunuldu.

Belediye hizmet binasının alt kısmından başlayıp yeni okul binasına kadar olan Atatürk caddesinin tamamı imara uygun olarak açılmış ve tamamına yakın kısmına sıcak asfalt yapılmıştır.

Beldemiz içindeki Doğupınar yolu üzerinde olan Mimar Sinan caddesinin büyük bir kısmı açılarak bir kısmı asfalt yapıldı.

Beldemiz çevresinde bulunan arazi yollarında gerekli çalışmalar yapılmıştır. Diğer resmi kurumların iş makineleri kiralanarak mevcut arazi yollarımızın büyük bir kısmı açılmış, gereken yerlere büz atılmıştır. Beldemizden Doğupınar köyü barajına güzergâha kum dökülerek yeni bir yol açılmıştır. Yine beldemiz yakınında bulunan ve büyük dereler oluşturarak arazinin jeolojik ve ekolojik

dengesini bozan çevre tahribatını önlemek için, vatandaşların oralardan toprak ve kum alınmasına engel olunmuş ve yeni bir yol açılmıştır.

Beldemiz içerisinde su şebekesi olmayan yerlere yaklaşık 1500 m. yeni su şebeke hattı döşendi. Bu hususta mağdur olan vatandaşların mağduriyetleri giderilmeye çalışıldı.

Büyük pınara iki adet su kuyusu açtırıldı, birisine sulama amaçlı, motopomp yerleştirilerek faaliyete geçirildi. Buraya itfaiye aracının doldurulabilmesi için, ayrıca bir düzenek yaptırıldı. Belde içerisinde kanalizasyonu olmayan çeşitli yerlere yaklaşık 4,5 km. uzunluğunda kanalizasyon yapıldı.

Orta oluk diye bilinen beldenin eski çeşmesinin kaynağı yeniden yapılarak, boru hattının tamamı yenilendi ve halkımıza tatlı su verilmeye devam edildi.

İç Anadolu'nun bozkırları içerisinde olan beldemiz güzel ve yeşil bir görünüm alması için, etrafı telle çevrili olan 10 bin metrekarelik bir alan çam ağacı ile ağaçlandırıldı. Ağaçlandırmanın devamı olarak belde içerisindeki yeni okul bahçesine, sağlık evi bahçesine, mezarlıkların içine ve belde içindeki yolların kenarlarına çeşitli ağaçlar dikilerek beldenin güzel bir görünüme kavuşturulması için çalışıldı.

Hükümetin 1000 köye 1000 tarım danışmanı projesi kapsamında ilgili, makamlarla görüşülerek beldemizde 3 yıl görev yapmak üzere 1 adet Ziraat Mühendisinin getirilmesi sağlanmıştır. Bundan böyle belde halkımız toprağında hangi bitkilerin daha verimli olduğunu tahlilini yaptırabilecek, bilinçsiz tarıma son verilerek, gereksiz gübrelere milyarlarca lira harcama yapılmayacak ve topraktan, daha fazla verim alınabilecektir.

Bugüne kadar beldemizde düğün, nişan yâda toplantı gibi etkinliklerin yapılabileceği bir salon bulunmamaktaydı. Bu tür etkinliklerin yapılabilmesi için eski okul binalarının bir kısmı tadilat yapılarak salon haline de düzenlenmiş ve buranın masa, sandalye, vb. eksik malzemeleri alınarak tamamlanmıştır.

Ayrıca; Belediyemize, resmi Bayram ve törenlerde kullanılmak üzere bir takım tam donanımlı ses yayın cihazı alınmıştır.

Beldemiz gençlerinin sportif faaliyetlerini sürdürebilmesi için, ova mevkiinde futbol sahası olarak bir yer ayarlanmış ve hususta proje düzenlenerek Valilik makamına sunulmuş olup, burasının vasıflı bir futbol sahası yapılabilmesi için, yeterli ödenek talebimiz doğrultusunda Valilik Makamınca tahsis edilmiştir. Para İlçe özel idare müdürlüğü bütçesinde mevsimin kış olmasından dolayı bekletilmektedir.

Belediyemiz 2004 yılı bütçesi 480.000.000.000.TL. Olup, beldemize yapılacak yatırımlar için,2004 yılında 115.000.000.000.-TL. Ödenek konulmuştur. Belediyemiz şu an itibariyle hiçbir kamu kurumuna, piyasada hiçbir esnafa ve belediyemiz personeline borcu yoktur. Borcu olmadığı halde banka hesabımızda bir miktar paramız vardır.

Belediyemizce, ilgili, Bakanlıklara gönderilmek üzere;

1-Mezarlığı çevrilmesi Projesi: Bu Proje Belediyemizce düzenlenerek ilgili, Bakanlığa gönderilmiş ve ödenek alınarak amacı doğrultusunda kullanılmış olup, mezarlıkları çelik kalıplı duvar ile çevrilmiştir.

2-Belde İçi Ağaçlandırma Projesi: Yapılmış ve talebimiz doğrultusunda ödenek alınmıştır. Alınan ödenek amacı doğrultusunda kullanılarak belde içi ve mezarlıklarda ağaçlandırma yapılmıştır.

3-Yol Düzenleme Projesi: İse ilgili, Bakanlığa gönderilmiş olup, ödenek tahsisi beklenmektedir. Ödenek tahsis edildiğinde bu da amacı doğrultusunda kullanılacak ve beldemizin Güzelleşmesine katkımız devam edecektir.

Belediye Kapalı Garajı ve Belediye araç parkı:

Belediyemize alınan araçların yazın sıcaktan, kışın soğuk ve kardan korunması, geceleri koruma altında bulundurması için araçlara yetecek kadar kapalı bir garaja acil ihtiyaç duyulmaktaydı. İhtiyaca binaen 2000 yılında 10 araç kapasiteli Kayseri taşından büyük bir hizmet garajı yapılarak belediyemiz hizmetine sunuldu.

Hizmet garajının yanına ayrıca Selektör makinesinin konulması için,bir yer inşa edilerek selektör makinesi konulmuş ve halkımızın hizmetine sunulmuştur.

Belediyemiz Sağlık Hizmetleri:

Belediyemiz de bir adet sağlık ocağı bulunmaktadır. Gurbetçilerimizin katkıları ve bağışları ile Almanya'dan 1 adet donanımlı Wolswagen marka Ambulans getirtilmiştir. İhtiyaç halinde vatandaşlarımıza tahsis edilmektedir.

İtfaiye Hizmetleri:

Beldemizde ya da yakın köylerde meydana gelebilecek muhtemel yangınlara anında müdahale etmek ve yangının verebileceği zararı en aza indirmek için, bir adet itfaiye aracı alınarak belediye araç parkına konulmuştur.

Belediyemizce Belde Halkına Yapılan Yardımlar:

Beldemiz halkından fakir, muhtaç, mağdur olan aile fertlerinin bir yerden geliri olmayan öğrencilere nakdi eğitim yardımı yapılarak mağduriyetleri bir nebze olsun giderilmiştir.

Belediye Birimleri:

Belediyemizde,1 Başkan, 1 Muhasebeci ve 4 işçi olmak üzere toplam 6 kişi ile belde halkımıza hizmet vermekteyiz.

Altınyayla İlçesi'nin Doğal Yapısı ve Coğrafik Konumu:

Altınyayla İlçesi, Sivas İl merkezinin güneybatısında ve Sivas'a Ulaş İlçesi üzerinden 80 km. Şarkışla üzerinden 112 km. uzaklıkta yeni kurulan bir ilçemizdir.

İlçenin yüzölçümü "717 km2 olup, denizden yüksekliği 1350 m 'dir. Altınyayla, doğusanda Kangal, Kuzeybatısında Ulaş, Batısında Şarkışla, güneyinde ise Kayseri(Pınarbaşı) ile çevrilidir.

Altınyayla İlçesi, Karatonus dağlarının eteğinde Tonus ovasının üzerine kurulmuştur. İlçenin en önemli dağı Karatonus Dağı'dır. Kulmaç dağları'da ilçe sınırları içerisindeki önemli yükseklikleri teşkil etmektedir. İlçenin en önemli Ovası Karatonus ovasıdır. Tamamı tarıma elverişli olan bu ovanın genişliği 35 km2 civarındadır.

Uzunyayla'da İlçenin önemli diğer yaylasını oluşturur. Ayrıca Karatonus dağları eteklerindeki, İbicek, İncecik ve mergesen yayları da mevcuttur. Arazinin % 70'i yayla % 30' ise dağlıktır.

Bitki Örtüsü:

Bitki Örtüsü tipik iç Anadolu Bölgesinin özelliğini yansıtır. Hakim bitki örtüsü step (Bozkır)'tir.Yöremizde orman mevcut değildir.Yöre de en yaygın ağaç türü kavak ağacıdır.İlk bahar yağışlarla canlanan çoğunlukta boyları 20-25 cm 'yi geçmeyen,yaz aylarında yağış yetersizliği nedeniyle çoğunlukta kuruyup kayıp olan bozkır bitkileri içinde kısa ömürlü olan Çiğdem,Nevruz(Kar çiçeği),gelincik üvez türünden bitkiler yanında kuraklığa dayanıklı ve kökleri derine kadar inen keven,sığır kuyruğu,çoban döşeği ,dağ yoncası,kekik,yavşan gibi bitkiler geniş yer tutar.

Ancak yakacak sıkıntısı çekilen kimi bölgelerde bu bitkiler yakacak olarak kullanıldığı için, hızla azalmaktadır.

İklimi:

Altınyayla İlçesinde şiddetli karsal iklim hüküm sürmektedir. Kışları çok soğuk ve kar yağışlı, yazları ise sıcak ve kuraktır. Kışı don olayı sık görülür. Yazın kısa sürer, İlkbahar ve sonbaharda yağışlar artar.

İlçemiz İç Anadolu bölgesinin en soğuk yörelerinden birisidir. Kış ayları dondurucu soğuk olup, kış ortalama sıcaklığı zaman, zaman 36'c'lere düştüğü görülmüştür.

Altınyayla İlçesi, Hidrografik Yapısı ve Özellikleri (Akarsular ve Göller)

İlçenin akarsuları Kızılırmak'ı besleyen kollarıdır. Bunların içerisinde; Akar deresi, Karı boğan deresi ve Çaldıran dereleri bulunmaktadır. Sularının yaz aylarında azalmasına rağmen İlçenin tamamında kullanılmaktadır.

Devlet su işleri tarafından İlçede gölet yapımı hızlandırılmış ve Akar çayı üzerindeki Altınyayla göledi ile 1,112 bin m3 su toplama kapasitesi olup,1500 hektar alanı sulayabilmektedir.

Yine Karı boğan deresi üzerinde Deliilyas- Kuruca göl göledi ile 2700 hektar alan, Güzeloğlan göledi ile de 1000 hektar alan sulanabilmektedir.

Altınyayla İlçesi Ekonomisi (Ticaret ve Sanayi)

Altınyayla İlçesinde Hayvancılık: Hayvancılık İlçe de en önemli geçim kaynakları arasında yer almaktadır. İlçe de büyük baş hayvanla birlikte küçükbaş hayvan yetiştirilmektedir. Akkaraman cinsi koyundan elde edilen verimin yüksekliği mera hayvancılığını yayıngınlaştırmış, koyun sürüleri yaylara çıkarlar, Hayvansal ürünlerin değerlendirilmesinde ilçede yeterli ve teknik çalışma yapılmadığından gelir oranı düşüktür.

Ayrıca önemli bir miktarda kümes hayvancılığı da yapılmaktadır. Ancak kümes hayvancılığı modern çiftliklerde bir gelir kaynağı biçiminde değil de, daha ziyade aileler kendi günlük beyaz et ihtiyacını karşılamak amacıyla yapmaktadırlar. Yetiştirilen kümes hayvanlarının çok ticari bir önemi yoktur. Başta hindi olmak üzere, kaz, ördek, tavuk ve tavşan yetiştirilir.

Hayvancılıkta; kültür ırkının iyileştirilmesi için, tabii tohumla, suni tohumlama ve ucuz yem ve küspe temini çalışmaları devam etmektir.

Ticaret ve Sanayi: İlçenin ticari ve sanayi hayatı canlı değildir. İlçenin canlı hayvan, buğday, arpa, yulaf ve şeker pancarı gibi mamullerden ihtiyaç fazlası olan kısmını dışarıya satılmaktadır.

Şekerpancarı İlçenin dışarıya sattığı önemli bir ürünüdür. İlçenin giyim ve tüketim ve diğer her türlü ihtiyacı, Şarkışla, Kayseri ve Sivas'tan temin edilir.

İlçenin Sivas'la olan ticari bağlantısı ulaşımın kısa bir yoldan yapılmaması nedeniyle başka alanlara kaymaktadır. İlçe de sanayi kuruluşu mevcut değildir.

Altınyayla İlçesi'nde Tarım:

Altınyayla İlçesinin ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayalıdır. İlçenin kuru tarıma elverişli yerlerinde buğday, arpa ve yulaf yetiştirilmektedir.

İlçenin sulu tarım yapılabilen yerler de ise son yıllarda artan bir oranda şekerpancarı ekimi yapılmaktadır.

Şekerpancarı ekiminin fazlalaşması nedeniyle İlçede pancar alım istasyonu kurulmuştur. Tarım da makineleşme bölge ilçelerine göre ileri bir düzeye çıkmıştır. Biçerdöver, traktör ve mibzer sayılarında giderek artış vardır.

Bunun yanında yörede iklimin olumsuz koşulları ve özellikle yağışın yetersizliği sebebiyle nadasa bırakılan araziler önemli yer tutmaktadır.

<u>Altınyayla İlçesi Köyleri:</u>

1-Başören köyü: Köy adını ilk gelindiğinde veren halde olduğundan, ilk ismi Başveran olarak isimlendirilmiştir. İlçeye 20 km uzaklıkta olup, doğusuna düşer. Başören köyünün doğusunda Yazıcık, Batısında Deliilyas kasabası, güneyinde Paşaköy, kuzeyinde ise Yeşilyurtla çevrilidir. Köyün kuruluş tarihi belli değildir. Hitit'lerden kalma Sarissa (kuşaklı),Hitit barajı, Bu yerler Hitit döneminden kalma iki şehir. Hitit dönemine ait kalıntılar bulunmuştur.

Hitit'ler döneminden kalma içme suyunu sağlamak amacıyla oluşturulan Hitit barajı, kazı çalışmaları halen devam eden Kuşaklı ve Hitit barajı. Köyümüzde bulunmaktadır.

Bu bölgenin tanıtımının yapılması ve gerekli alt yapının sağlanması gerekmektedir. Köyümüzde en önemli çocuk oyunları: Çelik, çomak, Körebe ve misket oyunlarıdır. Köyümüze ait ağıt, hikâye ve şiir bulunmamaktadır. Köyün en önemli yemekleri: Tonus köftesi, et, bulgur ve iç yağı ile yapılmaktadır. Mıhla; Madımağın haşlanıp yağda kavrulmasıyla yapılır.

Başören köyünde giyilen ön önemli giysiler; İpek ve elle dokuma şal, Erkeklerde ise dokuma şalvar, aba (pardösü olarak) Dokumacılık; eskiden kökboyasıyla yapılan kilim, halı yastık, şal,

dokuması yapılırdı. Şimdi ise dantel yorgancılık ve oya işlemesi devam etmektedir. Köy de Okul 19988 yılında yapılmış, Camii,1974 yılında köy yolları 1978 yılında yapılmış olup, stabilizedir.

Başören köyünde dış göç çok fazladır. Bunlar özellikle Sivas, Ankara, İstanbul ve Ürgüp gibi şehirlere göç etmektedirler. Köyde okuryazar oranı %98'dir.Şebeke suyu var, sulama suyu bulunmamaktır. Köye gelen sülaleler; Deliilyas kasabasından gelenler, Akoğlanoğlları (Boran),Gürün oğulları(Yıldız) Sunguroğlları (Erdoğan), Şeribaşlar (Çiçek), Setereklioğlu (Çakmak, Çelik, Çetin)

Köy düğünlerinde oynana oyunlar; Yüzük saklama oyunu, Kayış oyunu, Değirmen oyunu, Kabak, Hamam, Kalaycı oyunları düğünlerde oynanır. Köy de hastalar Doktor' a giderler, şifalı otları pek bilen olmaz. Köyde söylenen, Dua ve Beddualar; Allah muradını versin, Allah iyiliğini verisin, Allah belanı verisin, kökün kurusun, Cennet yüzü göremiyesin.

Başyayla Köyü:

Köyün adı Başyayladır. Eski adı melere, Mezra olarak geçmektedir. Köy adını Başyayla adı verilen sulak araziden almaktadır. Köy İlçe merkezine 9 km olup, İlçe merkezinin batısında yer almaktadır. Güney doğusunda Güzeloğlan köyü, kuzeydoğuda Kale Beldesi, Kuzeybatısında Şarkışla ilçesi yer almaktadır. Tahmini olarak köy 300 yıl önce kurulmuştur.

Köye ait "kanak" mevkiinde 250–300 merte yüksekliğinde bir kale bulunmaktadır. Yılar önce içerisinde yukarıya doğru 200 metreye yakın merdiveni bulunmakta iken şu anda kale ve merdivenleri harabe şeklindedir. Bu kale Bizanslılardan veya Ermenilerden kaldığı rivayet edilmektedir. Köyün içerisinde heykel, sikke, para gibi eşyalar bulunmamıştır. Köyün dini âlimi olarak şu anda vefat etmiş ve Başyayla köyü mezarlığına yatmakta olan Bekir ÖZTÜRK ve oğlu Halil ÖZTÜRK bulunmaktadır.

Başyayla köyünde yetişmiş olan ozan, âşık şair bulunmamaktadır. Köyde yetişen ama şuanda vefat etmiş olan yağlı güreş alanında ödüller alan Ali GÜNDODU vardır. Köyde İstiklal Harbine katılanlar vefat ettiğinden dolayı şu anda yaşayan yoktur. Kore harbine katılan gecen sene vefat eden Mustafa UĞUR, Şu anda yaşayan Hacı GÜNDOĞDU, Gani TEKMEN bulunmaktadır. Köyün hudutları içerisinde "Kuştepesi " ve Argaşan" suyu bulunmaktadır. Bu su köyün kuruluşundan beri akmaktadır.

Kültür ve Turizm açısından değerlendirebilecek mesire ve yayla alanları "Hançer Pınarı",Ağkaya önü"Argaşan" mevki bulunmaktadır. Köyde at yarışı, cirit gibi oyunlar eskiden oynanırken şu anda oynanamamaktadır. Kışın köy odalarında Kim vurdu, Yüzük saklama, Suya basama, birdirbir gibi oyunlar oynanmaktadır.

Köyde çocuklar tarafından oynana oyunlar şunlardır: Zımba, Uzun eşek, Saklambaç, Ay gördüm ve El El Epenek oyunları oynanmaktadır.

El El epenek
Elden çıkan kepenek
Kepeneğin yarısı
Bit bicenin karısı
Ebem yoğurt getirdi
Pisik burnun batırdı
Pisik burnun kesile
Minareye asıla
Minarede bir kuş var
Kanadında gümüş var
Eniştemin cebinde
Türlü türlü yemiş var

Köy de söylenen ağıtlar "Celal Oğlan" ve Nazeli"'dir. Celal Oğlan ağıtı Düğününde ölen Deliilyaslı Celal isminde bir delikanlıya yakılmıştır. Nazeli ise sevdiğine kavuşamayan bir kıza yazılmıştır. Anonim olduğundan söyleyenleri belli değildir.

Köyde anlatılan efsaneler, Battal Gazi, Köroğlu, Kerem ile Aslı, Hayber Kalesi, Siyret bulunmaktadır. Köyde yapılan yemek çeşitleri: Madımak Aşı, Boz mantı, Cacık Aşı, Herle, Dudmaç,

Madımak: Dağdan toplanan madımaklar bol suda temizlendikten sonra doğranır, haşlanarak bulgurla birlikte pişirilir.

Köyde giyilen eski elbiseler: Aba, Şal, keçe vb. gibi şeylerdir. Gelinlik kızların yaptığı çeyizlik dantel, oya vb. şeylerdir. Köydeki sosyal hizmetler: Okul,1964 yılında yapılmıştır. Camii, 1990 yılında yapılmış, Köprü 1970,Değirmen, 1980, Hızar hane 1970, Yol 1950 yılında yapılmıştır. Köyde Camii ve Okula ait vakıf yoktur. Köy Muhtarı: Salih ŞİMŞEK, İmamı: Nizami ÇUHADAR, Öğretmenleri: Zafer YILDIRIM, Umut Bora ÖZTÜRK, Tekin USLU, Aşkın KESKİN, Yusuf KARATAŞTA, Meliha USLU,

Köyümüzde göç çok olmaktadır. En çok Şarkışla, Sivas, Kayseri'ye göç olmaktadır. Köyümüz 90 hane olup, okuma yazma bilmeyenlerin oranı %15'dir.Köy halkı içme suyunu Ağkaya mevkiinden getirilen suyla karşılamaktadır.

Köy halkının Doğu Anadolu bölgesinden geldiği rivayet edilmektedir.Köyde yaşanan gelenek ve görenekler şunlardır.:Topluca Bayram ziyaretleri,Misafirperverlik,Köy odalarının devam etmesi,Hasta ziyaretleri, Askere Uğurlama.gibi gelenekleri vardır.Köy halkı halk sağlı ile ilgili,tedavi şekilleri: Isırgan otuyla ,Romatizmayı, Sütleğenle Diş ağrısını, Ebem gömeci ile yine Romatizmayı tedavi ediyorlarmış. Köyde kadın doğumundan sonra, Al basması loğusa kadınların doğumdan sonra kırkı çıkana kadar yalnız kalması halinde Al karısının gelip loğusa kadının veya çocuğunun canını alacağı inancıdır.

Evin damında Baykuş ötmesi, Baykuş öten evden birinin öleceğine inanılması, Karganın ötüşü, tavşan, Baykuş uğursuz; Tilki ve Güvercin uğurlu sayılmaktadır. Düğünlerde topluca halay çekilmesi (Sivas halayı Ağırlama) köy odalarında atışmalar yapılır.

Doğu Pınar Köyü:

Köyün eski ismi şahlı olmakla birlikte; bu adın o dönemde yörede bir şahın yaşadığı ve bu ismin ondan gelebileceği söylenmektedir. Daha sonra köyün ismi Doğupınar olarak değiştirilmiştir. Şu anki ismi pınarlardan ve pınarların yönünden almıştır.

Doğupınar köyü Sivas İlinin Altınyayla ilçesine bağlı bulunmaktadır. Sivas'a uzaklığı 80 km civarında, olup, ilçeye uzaklığı 7 km.dir. Köyümüzün Doğusunda Deliilyas beldesi, Batısında Konakyazı, Kuzeyinde Yassı pınar ile Gazibeyi köyleri, güneyinde ise Kale beldesi bulunmaktadır.

Doğupınar köyü Altınyayla İlçesinin kuzeyinde bulunmaktadır. Köyün kuruluş tarihi kesin olarak bilinmemekle birlikte 300–400 yıl önce kurulduğu sanılmaktadır. Köyün Şuul denilen yerinde tarihi yazıların olduğu çeşitli resimlerin olduğu buranın aşağı barajın son kısmının batısında olduğu söylenir.On tepe denilen yerde eski Garipler mezarının olduğu söyleniyor.Buranın eski Ermeni mezarlığı olduğu da söyleniyor.

Köyümüzdeki şu anki Ören Tarla mevkiinde ermeni şehri olduğu söyleniyor. Şu anda bu bölgede eski mezar kalıntılarının olduğu ve temellerinin olduğu söyleniyor. Gazibey Göletinin olduğu mevkiide Karaboğaz Mağarası, Yukarı baraj mevkiinde bir mağara daha bulunmaktadır.

Köyün hudutları içerisinde geçmiş dönemlere ait heykel, sikke, para gibi tarihi eserlere rastlanmamıştır. Şu anki mezarlıkta Molla Duran ismindeki kişinin mezarının halk tarafından kutsal kabul edildiği, insanların adaklarını yerine getirmek için, mezarından toprak alındığı söylenmektedir.

Kalevlü mevkiinde Arap Dede kardeşlerden iki tanesinin mezarının bulunduğu söylenmektedir. Perşembe akşamları burada kendiliğinden ateş yandığı, halkın buraya gidip dilek dilemesi ve ağrısı olanların ağrılarını gidermek için, burada dua ettikleri söylenmektedir. Şu anki mezarlıkta Tutar Derviş isminde bir dervişin olduğu fakat şu anda yerinin bilinmediği söyleniyor.

Köyde yetişmiş olan ozan, âşık ve şair bulunmamaktadır. Köyde yetişen spor adamı bulunmamaktadır. İstiklal Harbine katılan kişi de bulunmamaktadır.

Köyün hudutları içerisinde bir tane baraj, bir adet sulama göleti bulunmaktadır. Baraj ve göleti birbirine bağlayan ve köyün ortasından geçen bir dere bulunmaktadır. Baraj ve gölet sulama amacıyla kullanılmaktadır. Buralarda sazan balığı, alabalık çeşitlerinin bulunup, köy sakinleri ile çevre köylerden ve İl merkezinden çok sayıda insanın gelip balık avlamaktadır.

Kırkpınar, Kuzulaklı, Sincanlı ve Aydınlı piknik yerleri, Karaboğaz'da mağara, yukarı barajda mağara, Ören Tarla mevkiinde ermeni şehri ve şu anda bu bölgede mezar kalıntıları ve ev temelleri bulunmaktadır. Köyde at yarış, cirit, kış yarı eğlencesi ve bunlar gibi tarihi oyunlar oynanmaktadır.

Çocukların oynadıkları oyunlar şunlardır.:Onbirli,Sivas Kalesi,körebe,silanke,İzmir ebesi,Talas kapısı,yüzük saklamaca ,dokuz taş,yerden yüksek,topal tavuk,kurt paşa,simit oyunu,çelik-çomak,mektup oyunu,kartal oyunu,sakamaca,çalıyorlar,top saklamaca,ip atlamaca,renkli sitop,elim sende,yakantop,çocukların oynadıkları oyunlardaki tekerlemler şunlardır.:

Biberim

Biberim biberim yeşilbiberim
Daha Dün evlendeni tebrik ederim
Kumbaram döküldü toplayamadım
Küçük hanım geldi saklayamadım
Eş dost kımıldama yok

Kaynana:

Kaynanayı ne yapmalı kaynar kazan atmalı
Akarsular buz gibi kaynana tilki gibi
Kaynana geliverse şu sarmayı sarıverse
Yemeden içemeden şuraya ölüverse

Ağıt

Nazeliyim Naziliyim
Ben gurbette gezer miyim?
Gelin oldum gidiyorum,
Gelinliği bozarmayım?

Naz elim sütüm kaymağım
Yandı gazelim oymağım
Kâhya Mehmet düğün kurmuş
Kara kaldırmış bayrağı.
Dolaydaki büyük tarla
Kalk kızım Türkünü hayra
Bostanlı kapıya geldik
Yar elim ifadeni söyle

Mezarının taşı ince
Nazilimin gülü gonca
Acep ayan olurumu ola
Tunuslu eşe gelince

Bostana çekerler çalı
Nazilim bahçemin gülü
Bir atmadan adam ölmez
El lam oğlumuz deli

Hele Nurettin Nurettin
Kez ban nasıl öğrettin
Soyka silah patlayınca
Karaciğerini dağlattın
.

Efsane:

Kalevlü Efsanesi:

Kalevlü Kurtuluş savaşı sırasında yaşayan bir gençmiş. Çok iyi savaşır ve ülkesi için, elinden geleni yapmak istermiş. O yıllarda Ermenilerle savaşmakta olan ülkemiz büyük bir başarı yakalamıştı. Bu savaşta Kavelü savaşmak istemiş ama Komutanı "daha sakalın bile çıkmamış senin gibi çocuklar savaşamaz"demiş. Kalevlü bunun üzerine bıcağıyla birkaç kez tıraş olmuş. Birkaç hafta sonra sakalı ve bıyığı çıkmış, savaşa girmiş. Komutanı ve yandaşları hayretler içinde kalmış öylesine başarı gösteriyormuş'ki hiçbir düşmanı elinden kaçırmıyormuş.

Ermeni askerlerine kırıp geçiren ve diğerlerine cesaret veren bir asker olmuş. Ermenilerden biri Kalevlü'nün hızını ve başarısını görünce donup kalmış. Kalevlü arkasından gelen ermeni askerinin

görmeyince başını kayıp etmiş. Ama başsız olduğu halde kanları dökülerek savaşmış. Sonunda ermeni askerlerinin kırıp geçirmiş ve bir tane bile asker kalmaksızın hepsini öldürmüş. Sonunda gücünü kaybetmiş ve ölmüş. Atı onu uzaklara götürmüş ve hiç kimse ondan haber alamamış. Evet, o iman gücüyle her şeyi başarmış.

Kalevlünün başının düştüğü yer ve kanın aktığı yer o zamandan beri mezardır. Kalevlünün mezarı Doğu pınar köyünün etrafını çeviren 3 dağdan biri ve doğu pınarın her tarafından mezarın başındaki büyük taş ve mezarı tamamen görülmektedir.

Mezarı açanlar kanının hala durmadığını iddia etmektedirler.

Bilmeceler:

1-Sarıdır sarvan gibi, Okunur Kur'an gibi; Ya bunu bileceksin, ya bu gece öleceksin."Altın
2-Yusuflar ey yusuflar, yusufu yedi kurtlar ben bir kuş gördüm. Altından su içer üstünden yumurtlar"Buğday"
3-Fırıl fırıl fırçanak, fırıldsın bu çanak dağlar taşlar devrilse yine kırılmaz bu çanak "Yarma sokusu"
4-Yer altında kınalı çivi "Havuç"
5-Yol üstünde kilitli sandık "Mezar"
6-İttim kapı açıldı, alaca mercan saçıldı"Güneş"
7-Sarı tavuk dalda yatar, dal kırıldı yerde yatar,"Ayva"
8-Çarşıdan alınmaz, mendile konulmaz, tadına doyulmaz,"Uyku"
9-Üstünden biçilir, altından içilir,"Koyun"
10-Altı dört teker, üstünde yük çeker."Traktör"
11-Dilim dilim nar, diz boyunca kar uçtu kekli kaldı dilber."Buğday"
12-Tarla içinde süslü kemer."Yılan"
13-Dağdan gelir, taştan gelir bir arslan."Geyik"

Hikâye:

Eski zamanlarda köyde yaşayan bir deli varmış. Bu deli köylünün başına bela imiş insanları rahatsız eder. Kimseye huzur vermezmiş. Bu köyün muhtarı bu deliyi köyden kaçırmak için, deliyi mezarlığa bekçi yapmış ve numara olsun diye de yanlarına çukur kazarak canlı iki insan koymuş akşam deli nöbet tutarken çukurdaki adamlar onu korkutmak için,"Biz sorgu sual melekleriyiz sorduklarımıza cevap ver"demişler.

Deli korku içinde "vallahi ben ölü değilim"demiş ve korkmuş, çukurdaki adamlar dayanamayıp, gülmüşler ve ayağa kalkmışlar. Deli oyun olduğunu anlayıp bunları kovalamış. Birinin köyün harmanında vurmuş, diğerini de muhtarın kapsının önünde vurmuş. Telaşla muhtar dışarıya çıkmış, ne oluyor demiş, deli;"Muhtarım"demiş,"bundan sonra köyde sorgu sual meleği yok, herkes cennete!"demiş.

Köyde yapılan yemek çeşitleri ve tarifleri:

.

1-Mantı; İlk önce hamur katı kıvamına gelene kadar yoğrulur. Sonra hamur açılarak kare şeklinde kesilir. Kestikten sonra hamurların arasına kıyma ya da patates konularak iyice yapıştırılır. Sonra bir tencereye su konularak kaynaması beklenir. Su kaynadıktan sonra mantılar katılır, yumuşayıncaya kadar kaynatmaya devam edilir. Mantı piştikten sonra suyu süzülerek hazırlanan sos üzerine dökülerek servis yapılır.

2-Pırasa Yemeği: Önce bir kaşık yağ ile salça eritilir. Sonra 200 gram kuşbaşı et iyice kavrulur bundan sonra kıyılmış pırasa katılır. Pırasa, katılan malzemelerle birlikte kavrulur sonra üzerine örtecek kadar su eklenerek kaynamaya bırakılır. Bişince servis yapılır.

3-Bulamaç Çorbası: İlk önce Fasulye ve nohut bir arada kaynatılır. Sonra yoğurt ile un karıştırılır içerisine kaynatılmış nohut ve fasulye katılarak içine su eklenir. Kaynayıncaya kadar karıştırılır. Kaynadıktan sonra ateşten alınarak soğumaya bırakılır. Soğuduktan sonra servis yapılır.

4-Patlıcan Yemeği: İlk önce patlıcanlar soyularak ince nice kesilir. Sonra içine katacağımız biber, soğan, patates aynı şekilde kesilir sonra bir tencerenin içine yağ atılarak salça eritilir. İçine tuz eklenerek malzemeler ilave edilir. Biraz kavrulduktan sonra üzerini örtecek kadar su eklenir, daha sonra kaynamaya bırakılır. Malzemeler kıvama geldikten sonra servis yapılır.

5-Bulgur Pilavı: İlk önce yağı salça ile kavrulur sonra yeşilbiber ve domates katılarak biraz kavrulur bulgur katılarak üzerini örtecek kadar su doldurulup, tuz ilave edilir. Kaynaması beklenerek soğumaya bırakılır.

6-Madımak Aşı: Madımaklar yıkandıktan ve doğrandıktan sonra biraz bulgur ve süt katılarak pişirilir, biraz dinlendirildikten sonra sarımsaklı yoğurt dökülür ve servis yapılır.

7-Herle: Unu kavurduktan sonra yeşil mercimek katılarak biraz su katılır, yağda pembeleşen soğanlar salça ile karıştırılarak servise hazırlanır.

8-Köfte: Suyun içine tuz atılarak kaynatılır, hazırlamış olduğumuz köfteler suyun içine atılır. Yağda kavrulan salça ile soğan içine katılır.

9-Haşıl: Ilık suya un eklenir. Katılaşana kadar karıştırılarak tuz atılır, yağlanarak fırında pişilir üzeri kızarınca servise sunulur.

Eskiden Erkeklerin Köyde giydikleri elbiseler:

Kollama aba, dokuma şalvar, ayaklarında çarık veya Kelik, Çuğudan elbise, Başlarına fes veya sarık,

Eskiden kadınların Köyde giydikleri Elbiseler:

Peşli entari ve üzerine şal, ayaklarına yemen veya kundura, nakıştan önlük, şaçlarına gümüşten saçlık, başlarına pullu keten veya fes, Köyümüzde önceleri ev kızlarının dokudukları kilimler vardı. Kilim dokumak eskiye göre önemini kaybetmiştir. Şu an Köyümüzde kilim dokunmamaktadır.

Dantel köyümüzde şu anda da örülmektedir. Bunlar evlenen kızların değişmez tutkusudur. Danteller süs olarak ta evlerde kullanılmaktadır. Dantel çeşitleri fiskos, örümcek ağı, kanser vb.Oya, işlemelerinin üzerine yapılan desendir. Günümüzde de tülbentlerin, yastık örtülerinin işlemelerinde kullanılmaktadır.

Şal kadınların bellerine taktıkları eşarp biçiminde renkli ve desenli süstür.Günümüzde köyde pek kullanılmamaktadır.Köyümüzde Okulun ilk defa yapılış tarihi 1960 dır.Köylü-Devlet işbirliği ile yapılmıştır.Şu anki eğitim ve öğretim yapılan 10 derslikli Okul 2001 yılında Osman KESKİN tarafından yaptırılmıştır.

2001–2002 öğretim yılında yeni okul binasında eğitim-öğretime başlanmıştır. Köydeki Cami ilk defa 1959 yılında köy halkı tarafından yaptırılmıştır. Şu anki camii 2000 yılında Osman KESKİN tarafından yapılmıştır. Köyde okul yada camiye ait vakıf yoktur.

Köyde Muhtarlık, Öğretmenlik ve İmamlık yapanlar:

Muhtarlık yapanlar: 1- Nurettin KAYA,2-Hurşit KOÇ, 3-Hakkı DAŞTAN, 4-Halil DİNÇ,5-Hüseyin DAŞTAN,6- Ali GÜRBÜZ, 7-Süleyman HATİPOĞLU,

İmamlık Yapanlar:

1- Ali Hoca, 2-Yusuf Hoca, 3-Duran Hoca, 4-Kaya Hoca,5- Bekir Hoca, 6- Mevlüt KALDIR, 7-Salim BÖLÜKBAŞI,

Öğretmenlik Yapanlar:

1--Ali AYDEMİR,2-Rasim GÖRGÜLÜ,3-Osman DOĞRUER,4- Hayati COŞKUN,5-Kurtuluş BOYU,6- Selvi BOYU,7-Şirvan GEZEN,8- Orhan BAHAR,9- Adem ÖZER,10-Mustafa TAŞAR,11-Derya TAVŞANOĞLU,12-Hakan BENGÜL,13-Murat DEMİRTAŞ,l4-Meral DOĞAN,l5-Recep ÖZKUL,l6-Dilet TEKE,17-Şeref BİLGİN,18-Havva BİLGİN,19- Fatma ÖZER,20-Ahmet DEMİRTAŞ,21-Zekeriya DOĞAN,22-Uğur TUNCER,23-Cennet TUNCER,24-Bayram ERDEM,25-Cem BARZALI,26-Hakan AKKUŞ,27-Müşerref AKKUŞ,

İşsizlik sebebiyle oluşan göç sorunu, Yassı pınar ile Doğupınar arası stabilize olmasında dolayı çamur olması. Köyün engebeli olması sebebiyle içme suyunun eşit dağılmaması, sağlık ocağının olmasına rağmen ebe olmaması, okulda öğretmen ve ders araç-gereç yetersizliği, köy içindeki yolların dar ve çamur olması gibi sorunları vardır.

Bu sorunların çözümleri için; tarım ve hayvancılığın geliştirilerek istihdamın sağlanması,
Köyler arası ve köy içi yollarının asfaltlanması, içme suyu kaynağının çoğaltılarak yedek depo yapılması ve evlerdeki şebekelere saat konulması, sağlık ocağına ebe atanması, okul da öğretmen ve ders araç-gereç ihtiyacının karşılanması gibi öneriler sunulabilir.

Köyden Şarkışla ilçesine, Sivas merkeze, Kayseri merkeze, Manisanın Turgutlu İlçesine göç olayı gerçekleşmektedir. Köyün hane sayısı 90–95 civarındadır. Köydeki okur-yazar oranı tahmini %65 civarındadır. Köy halkı içme suyunu Çatalpınar mevkiindeki doğal kaynak suyundan temin etmektedir. Sulama suyu yeterli durumdadır.

Köye ilk yerleşen ÇAKIR'lardır.
Soyu Malatya'dan gelmiştir. Ondan sonra köyün yerleştiği FİLLER sülalesi Malatya'dan gelmiştir.

Ahmet KAALLER Yassıpınardan gelmiştir MISTIKLAR Güney Köyünden Gelmişlerdir. GAVRALAR Malatya'nın Akçadağ İlçesinden gelmişlerdir.

Köyümüzde eskiden beri yaşanan gelenek ve görenekler günümüzde yine adetlere uygun olarak kullanılıyor.

Başlıcaları şunlardır.: Köyümüzde yapılacak olan düğünlerde önce "şerbet"denilen içecek içilerek söz kesilir.Bayrak kalkmadan önce köylülere mendil dağıtılır ve sabahleyin düğün başlar.

Köyümüzde eskiden beri süre gelen gelenek olarak çatıya bayrak dikilir. Düğünün 3.gün kına günü olarak belirlenir. Damat ve geline kına yakılır, eğlenceler yapılır. Düğünün son günü kız evine damadın yengesi giderek gelini getirir.

Köyümüzde cenaze olan evler 40 gün sonra 40 gün yemeği yedirerek ölünün ruhuna kurban kesilir ve köy halkına dağıtılır. İlk Bayramda ölü olan eve bir tatlı alınarak gidilir. Başsalığı dileyerek Kur'anı Kerim okunur.

Köyümüzde doğum yapan hanımlara "Haşıl" yemeği yapılarak ziyaret gedilir. Doğan çocuğun kulağına Ezan okunarak çocuğa güzel bir isim verilir.

Askerlik çağına gelmiş olan kişileri yemeğe davet edilerek harçlık verilir. Davulla, zurnayla uğurlanır.

Arife günü mezarlığa gidilerek, büyükler çocuklara ölülerin ruhu için, şeker dağıtır. Kur'anı Kerim okunur.

Vücutlarında oluşan ağrılara karşı ısırgan otu kaynatılıp içilirmiş, Nefes darlığı geçiren kişiler öd ağacından bir parça koparıp emerlermiş, Kırık veya çıkık olan yerlerine dövülmüş et koyarlarmış, Karınları ağrıdığı zaman kurutulmuş kuşburnu kaynatarak suyunu içerlermiş. Grip olduklarında şimdiki gibi nane-limon kaynatıp içerlermiş. Ciğerlerinden hasta olanlar kekik ve yavşan otunu kaynatıp içerek tedavi olurlarmış.

Köyde birisi öldüğünde ailesi yaklaşık 1 ay TV veya radyo açmazlar. Ölümünden 40 gün sonra köylüye kırk yemeği denilen yemek ve yas helvası yapılır. Cenaze evine 4 gün boyunca komşuları tarafından yemek getirilir.

Köyün mezarlığında dilek taşı ile öksürük deliği denilen iki bölge bulunmaktadır. Köydeki inanışa göre öksürük deliğinden Besmele çekerek geçen kişinin öksürüğü geçermiş. Dilek taşı denilen deliğe taş atıldığında ise dileklerinin kabul olduğuna inanılmaktadır.

Doğum olmadan önce en son annesi kimin gözlerine bakarsa çocuğun gözleri ona benzermiş. Bebeğin göbek bağı nereye atılırsa orayı benimsermiş. Bebek doğduktan 1 hafta sonra komşular görmeye gelirler ve hayır-dua ederler.

Beddualar:

1-Allah gâvur sesinden sesin gele.
2-Allah canını burnundan getire

3-Mevlam gittiğin yerden getirmeye
4-Kan kusasın
5-Boyun devrilsin
6-Gözün çıka
7-Allah gözün bebeğini elden ala
8-Allah sevdiğine kavuşturmasın
9-Allah öldürmesin süründürsün
l0-Allah boynunu altında koysun
11-Ettiğini bulasın
12-Gelinlik nasip olmasın
13-Gittiğin yerde bir gün bile durmayasın
14-Ekmek tavşan ola, sende tazı ola; yele yele aç yatası

Dualar:

Allah Tutuğunu altın etsin
Allah ne muradın varsa versin
Allah şifa versin
Allah bağışlasın
Allah korsun
Allah başımızdan eksik etmesin
Allah sevdiğine bağışlasın
Allah yardımcın olsun
Allah a emanet ol
Allah muradını versin
Allah hayırlı uğurlu eylesin
Allah akıl fikir versin
Allah sonunu erdirsin
Allah bir yastıkta kocatsın
Allah geçinden versin

Düğünlerde; Madımak oyunu, Hoş Bilezik, Sivas Halayı, Ondörtlü, Ağırlama, Abdurrahman Halayı, Sarıçiçek ve Dörtayak oyunları oynanmaktadır.

Gümüşdiğin Köyü:

Gümüşdiğin köyü adını eskiden bağdat yolu geçtiğinden. Bağdathan imiş sonra Gümüşhan daha sonrada Gümüşdiğin olarak değişmiştir. Bir rivayete göre'de Gümüşhanı olduğu söylenir.

Köyün ilçeye uzaklığı 4,5 km'dir. Batısında Karatonus dağı yüksekliği 2100 m doğusunda Altınyayla, Güneybatısında Güzeloğlan köyü Güneyinde ise Yassı pınar köyü ile çevrilidir.

Köyümüzde ait olduğu bilinmeye eski bir mezar bulunmaktadır. Köyümüzde Mehmet YILMAZ'a ait bir adet şiir kitabı bulunmaktadır.

Köyümüzde yapılan başlıca yapılan yemekler: İçli köfte, Mevazene, mantı, Tonus köftesi mıhlama vb. yemekler yapılmaktadır. Köyümüzde Şalvar, yemeni, fes, aba, çulha, don, yamçı, çarık eskiden giyilirmiş. Köyümüzde Dantel, kilim, patik, paspas, El işleri fazla gelişmemiştir. Bununla beraber yukarıda saydığımız el işleri çeyizlik olarak hazırlanır.

Köyde 1968 tarihinde yapılan tek derslikli bir okul ve 1998 yılında yapılan bir camii vardır.

Köyde bir tane öğretmen vardır. Ahmet KOLUAÇIK, Muhtar Mehmet TEKİN, İmamı yoktur.

Köyde sulama suyu sıkıntısı vardır. Kanalizasyonu yoktur. Köyün yolları bozuk olup, alt yapı eksiliği vardır. Köyün okulu yetersizdir. Köyün alt yapı eksiliği çoktur. Sulama suyu sorunu vardır. Bilinçli tarım yapılması için, Eğitim faaliyetleri gerçekleştirilmelidir.

Köyümüzde göç çoktur. Köyden göç edenlerin çoğu Kayseri İline göçmektedirler. Köyümüz 40 hane olup, okuryazar oranı %60'dır.Köy içme suyunu kaynak sudan temin etmektedir. Sulama suyu çok yetersizdir.

Köye ilk yerleşenler: DALOĞULLARI Köyün yerlileridir. LAZALAR, Malatya'dan gelmişlerdir. TAVŞANDİŞLİ, Kangal'dan gelmişlerdir.

Köy gelenek ve göreneklerine bağlıdırlar. Düğünler, Bayramlar eski gelenek ve göreneklerine göre kutlanmaktadır. Büyükler saygı gösterilir.

Köyde, hasta oldukları zaman, sağlık ocağı veya hastanelerden faydalanırlar. Şifalı otları bilmezler.

Güzel oğlan Köyü:

Güzeloğlan Köyü adını eskiden devriye gezenler köye gelip köyde gördükleri çocuğa sormuşlar bu köyün adı nedir? Çocuk cevap vermiş"Kızılburun"demiş. Yazıcılar köyün ismini değiştiriyoruz. Bundan böyle köyün adı"Güzeloğlan"olsun demiş, o günden bu güne kadar köyün adı "Güzeloğlan"olarak kalmıştır.

Köyün İlçe merkezine uzaklığı 8 km. İlçenin güneybatısındadır. Köyün hudutları içerisinde her hangi bir tarihi eser yoktur. Köyde her hangi bir Heykel, sikke, para gibi tarihi kalıntılar bulunmamaktadır.

Köyümüzde "Ömer Gussurü Baba"türbesi bulunmaktadır. Köylüler adak kurbanlarını bu türbede keserler.

Köyümüzde yetişmiş olan ozan, âşık, şair ve bunlara ait eserler yoktur. Güzeloğlan köyüne bağlı Bayındır mezrasında yetişen Şahin ÇINAR adında bir halterci bulunmaktadır. Yine yemen cephesinde savaşan; Hasan ÇINAR gazi olmuştur. Düşman ordusu Hasan ÇINAR'ın bulunduğu birliği çembere almış ve bununla birlikte 3 kişi daha kurtulmuşlar. Kurtulmasını ise bu kişilerin nişancı olmalarına bağlayanlar var.

Kara Tonus dağı bulunmaktadır. Köyümüze çevredeki dağlardan gelen kar sularının etkisiyle bir gölet oluşmuştur."Güzeloğlan göleti"adını almıştır.

Köyümüz sınırları içerisinde, mesire ve yayla yerleri, Kültür ve Turizm açısından değerlendirilecek bir yer yoktur.

Köyümüzde önceleri, Cirit atma, yumruk, kayış turası, yüzük saklama gibi oyunlar oynandığı anlatılıyor. Köyümüzde oynan oyunlar: Bilye, çelik çomak, ay gördüm, saklambaç, körebe, eşek çöktü gibi oyunlar oynanmaktadır.

Köyümüzde söylenen maniler:

Aç kapıyı bezirgânbaşı bezirgân başı.
Kapı hakkı ne alırsın ne verirsin

Dolapta pekmez, yala yala bitmez,
Ayşecik, Fatmacık sen bu oyundan çık

Çaktılar çakmak taşını
Kurdular düğün aşını
Kız anan kınan kutlu olsun

Atladığı çıktı eşiği,
Sofrada kaldı kaşığı,
Büyük evin yakışığı
Kız anan kınan kutlu olsun

Yukarı evler ıssız kaldı
Ağ güğümler susuz kaldı
Kız anan kınan kutlu olsun

Biner atın iyisine
Çıkar yolun kıyısına
Selam söyle dayısına
Kız anan kına kutlu olsun

Baba ekinin yetti mi?
Kardeş desteyi ettin mi ?
Aha geldim gidiyom
Elkızı keyfin yetti mi?

Gıcırlar da kavaklar gıcırlar
Kavak değil oduncular
Aha geldi kınacılar
Kız anan kına kutlu olsun"

Köyümüzde yapılan yemekler şunlardır.:İşli köfte,işli mantı,hammbal,fasulye,bulgur pilavı.

Köyümüzde eskiden ipten yapılmış, şalvar, üstüne ipten dokuma aba denilen giysiler giyerlermiş, kadınlar eskiden hasa bezinden yapılmış entare giyerlermiş. Kafalarına depelik denilen fes takarlarmış. Depeliğin kenarlarınna penez denilen çeyrekler dizilirmiş. Köyümüzde eskiden kilim halı dokunurmuş, şimdiyse genç kızlar, dantel, oya, çeyizlik yorganlar örmeye devam edilmektedir.

Köyümüzde eski okul ve camii 1956 yılında yapılmıştır. Köyümüzün sağlık Ocağı 1985 yılında hizmete açılmasına rağmen daha sonra sağlık personeli olmadığından dolayı kapatılmıştır. Köyün iki farklı yerinde; birisi,1987 diğeri 1995 yılı itibariyle iki köprü yapılmıştır.

Köyümüzde eskiden kilim, halı dokunurmuş, ama şimdi ise dantel, oya ve çeyizlik yorganlar halen genç kızlar örmeye ve dokumaya devam etmektedir. Köyümüzde okul ve camii 1956 yılında yapılmış olup, okul ve camii'nin yapımında kullanılan taşların aynı zamanda getirildiği söylenmektedir.

Köyümüzde 1985 yılında yapılmış olan bir tane sağlık evi bulunmaktadır. Köyümüzde okul ve camiye ait vakıf yoktur.

Köyümüzde görev yapan öğretmenler:

1-Rüstem DEMİRCİ,2-Sedat TABANCACIOĞLU,3-Abdullah İLERİ,4-Selim SOYDAN,5-Veli GEDİK,6-Hamide YENER,7-Remziye GEDİK,

Köyümüzün, Muhtarı: Yakup KIRAÇ, Köyümüzün İmamı; Kadir DOĞAN,

Köyümüzde yetecek kadar içme suyu ve kanalizasyon mevcuttur. Köyümüzde bulunan"Güzeloğlan Göletinin"dibinin çamurla dolduğu yeteri kadar su biriktirmediği için köylüler yeteri kadar faydalanamıyor. Köyümüzün yollarının çakıl olmadığından kış aylarında aşırı derecede çamur olmaktadır.

Köyümüzde en çok göç yurt dışına olmaktadır. Köyümüzde 80 hane olup, okuma yazma oranı %70'dir.Köyümüzün içme suyu olarak kaynak suyu kullanılmaktadır. Sulama suyu yeterli değildir.

Köyümüze yerleşen sülaleler: Haymanalar, Kırhasanlar, Kafası büyük Saitler, Keller, Hacıomarlar köye ilk yerleşen sülalelerdir.

Hasta ziyaretleri, düğünlerde yardımlaşmak, yeni gelen gelinlerin kayınbaba ile yemek yememesi, köy kadınlarının erkelerin önünden geçmemesi. Baş ağrısında kafaya patates, siyah turp, içlerini ısındırmak için, tarhana çorbası içilir. Mayasır için de kuşburnu kaynatılıp içilir.

Doğum ve ölüm olayları her ikisinin de Allah'ın emri olduğuna inanılır."Ondan geldik ona döneceğiz"diye düşünülür. Köyde "Allah razı olsun, işin gücün rast gelsin, Allah ne muradın varsa versin"diye dua edilir.

Harmandalı Köyü:

Harmandalı köyü yaklaşık olarak 150-l70 yıl önce eski ismiyle Tonus olan İlçe merkezinin yaylası olarak kullanılıyordu. Zamanla yayla olan mekâna daimi yerleşmişler olmuş ve köy kurulmuştur.

Köyümüz ilçe merkezine uzaklığı 17 km'dir. İlçenin güney doğusunda almaktadır. Taşlıhüyük, Kürkçüyurt, Tilkihüyük ve Altınyayla-İncecik mezrası arasında yer almaktadır. Köyümüzde Kara ziyaret, Höyük, köyün arka tarafında (batısında)Kale diye adlandırılan yüksek tepe (yerleşim yeri) vardır. Köyün sınırları içerisinde her hangi bir Heykel sikke para vb.şeylere rastlanmamıştır. Sadece Kale diye adlandırılan bölgede tarihi eserler bulunduğu rivayet edilmektedir. Köyde Yemen cephesinde Mehmetoğulları (Çırak lakaplı)Abdurrahman ve hasan şehit olmuşlardır.

Köyde çocuk oyunları: Sobeleme, aragiti, aygördü gibi oyunlar oynanır.

Köyde yemek kültürü: Üzümlü, Köfte,(içli) mantı yaygındır. En meşhur olanı içli köfte; bir miktar kıyma ile bulgur yoğurulduktan sonra, içine iç yağı konularak yuvarlanır ve pişirilir.

Köyde eskiden giyilen elbiseler: Fes, şalvar ve boy entarisidir.

Köyde söylenen Bilmeceler:

Sara sarı sardırır, kızları kandırır (Altın)

Kendi yeme ele bağışlar (Arı)
Dargınları barıştırır, hasretleri kavuşturur,(Bayram)
Tarlası beyaz, tohumu siyah (Kâğıt)
Sararım sararım sarığı bitmez (Yol)
Dağlardan gelir sekerek, kuru üzüm dökerek (Keçi)
Geldi mi gider, gitti mi gelmez (Gençlik)
Yeraltında civili tavuk (Patates)
Sende var bende var, bir de çöpte var(İsim)
Yer yer doymaz (Ateş)
Attım rafa bir kuru kafa, yemez tatlı maymun suratlı(Ceviz)
Elle ekerim, dille biçerim (yazı)

Köyümüzde söylenen Maniler:

Mendilimde kare var.
Yüreğimde yare var
Ne ben öldüm kurtuldum
Ne bu derde çare var

Su akar güldür güldür
Mendilim dolu güldür
Yeri göğü yaratan
Bir günde beni güldür

Sivas'ın yollarında
Yayılır kır atları
Verin benim yarimi
Terk edeyim memleketi

Sigaramın yangısı
Kız nişanın hangisi
Ağ konaktan iniyor
Orta boylu kendisi

Şu dağlar bizim olsa
Yar ekse üzüm olsa
Yarin uykusu gelmiş
Yastığı dizim olsa

İnce iğnem suya
Kız niye yüzün azdın
Ben seni alır mıydım
Mevlam anlıma yazdı

Kapının arkasından
Asıldım tokasından
Kızlar gelin gitmiyor
Kaynana korkusundan

O yarin odasına
Alırım gadasını
Ağızımla susarım
Küçücük odasının

Al elmayı dişledim
Üstünü gümüşledim
Verdiği al aynayı
Can evinde sakladım

Sobanın borusuna
Gün düşmüş yarısına
Askerin karısına
Mevlam sabır versin

Mendili aldım direkten
Bir yar sevdim yürekten
Yari bana gösterin
Ta uzaktan uzaktan

Mazi bilirim altmış
Güle zencefil katmış
Gül yüzlüm kömür gözlüm
Soğuk karlarda yatmış.

Köyümüzde söylenen atasözleri:

Sakla samanı gelir zamanı, Kılıç kınını kesmez, İş olmadan aş olmaz, Dost başa düşman ayağa bakar, Atın ölümü arpadan olsun, Aç kurt yavrusunu yer, Ağlayanın malı gülene hayır etmez, Bitli Baklanın kör alıcısı olur,

Beddualar:
Gittiğin yere duman çöke, Ocağın söne, Kapın kilitli kala, yerin dibine batasın, Boynun altında kalsın,

Dualar: Allah işini gücünü rast getirsin, Allah iyiliğini versin, Allah ömrünü uzatsın, Allah acı vermesin, Allah kara gözlü nişanlı verisin,

Köyün Nüfusu: Köy yaklaşık olarak 63 hane olup,500 civarında nüfusu vardır. Nüfusun çoğunluğu, orta ve üst yaşlar olup, genç nüfus kaybı bulunmaktadır. Nüfus kaybı genç nüfusun, başta Ankara, olmak üzere, Kayseri ve Sivas'a göç etmesinden kaynaklanmaktadır.

Köyün Dini: İslamdır.

Köyün geçim kaynakları: Hayvancılık başta olmak üzere tarıma dayalıdır. Yapılan hayvancılık ve tarım modernizmden uzak olmakla beraber, son yıllarda modernize edilme çabaları vardır. Tarımın yapılış amacı kendi yiyeceklerini ve hayvanlarının ihtiyaçlarını karşılamaya dönüktür.

Köyün gelenekleri ve görenekleri: Muhafazakâr bir yapı sergileyen köy halkı eskiden diye tanımlanan bir kavramı idame ettirmektedirler. Örneğin Düğünler, çevreye oranla daha eskiye dayalı yapılmaktadır. Düğünlerde "Danışık şerbeti","Kâhya yemeği","Düğün yemeği gibi geleneksel unsurlar korunmaktadır.

Büyüklere, hastaya. Saygı, sevgi ve yardım gibi manevi duygular muhafaza edilmektedir. Giyim tarzları modernize olma aşamasındadır.

Düğünlerde,"Yüzük oyunu, tosbağa döğüşü, kayış oyunu,"gibi oyunlar oynanmaktadır.

Eğitim ve öğretim durumu: Uzun yıllar muhafazakar,bir yaşam tarzı sergileyen köy halkı içinde yaşlı Nüfus 'dan özellikle kadınlarda okuma-yazma oranı son derece düşük bir seviyede,orta yaş ve genç Nüfus ise 15 yaş üzeri ilkokul mezunu oranı ağırlıktadır.Toplam nüfus içinde üniversite mezunu sayısı ise 3'dür.Eğitime fazla ilgi,göstermemekte,özellikle kız çocukların okur-yazar olmasını yeterli görmektedir.

Köyün sorunları. Başta eğitim olmak üzere, köy içi yollar, su elektrik sokak aydınlatması sorunları vardır.

İçme suyu"Fakılı denilen yerden getirilen kaynak suyundan karşılanmaktadır. Ayrıca köy içinde yer alan çeşmelerden de içme suyu ihtiyacı karşılanmaktadır. Sulama suyu yeterli değildir.

Köyün Doğası: Köyde ağaç kültürü oluşmamıştır. Çiğdem, papatya, mayıs çiçeği, ısırgan otu, kuşburnu, karamuk gibi çiçek ve dağın meyveleri görülmektedir.

Kızılhüyük köyü:

Kızılhüyük köyü,19 yüzyılın ikinci yarısında 1830 rakımda kurulan ve adını 1 km.güneydeki öz denilen mevkii'de bulunan tepeden alan, kızılhüyük köyü, Sivas İlinin Altınyayla ilçesine bağlıdır.

Altınyayalnın güneyinde bulunan kızılhüyük köyü; Altınyayla'ya 25 km. Sivas'a ise 110 km uzaklıkta olup, Sivas, Kayseri İl sınırındadır.

Kızılhüyük köyünün doğusunda Taşlı hüyük köyü, batısında Tahyurt köyü, kuzeyinde Altınyayla, kuzeybatısında Gümüşdiğin köyü, güneyinde Methiye köyü ve güneydoğusunda kaftangiyen köyü bulunmaktadır.

Köyün kuzeyi karakaş, kötüyurt, kuzeydoğusunda karasakyurdu, doğusu çamızderesi, batısı kömüşlük, güneyi öz, tereliboğazı, ağılın boğazı, ağıkaş, kumukunkale, kızılparmak şeklinde isimlendirilmektedir.

Karasal iklim özelliklerinin en belirgin şekilde görüldüğü, koy bozkır bitki örtüsüne sahiptir. Ev önlerinde ve su kenarlarında görülen birkaç ağaç haricinde her hangi bir bitki örtüsü yoktur.

Köye ilk yerleşenlerin bugünkü Bölükbaşı soyadını taşıyan kabilenin dedelerinin olduğu rivayet edilmektedir.

Sülale Adı	Geldikleri Yer	Bugünkü Soyadları
Bölükbaşılar	Altınyayla	Bölükbaşı
Kenanlar	Altınyayla	Tokmak,Yılmaz
Ömerkalar	Gümüşdiğin	Kitiş
Hamzalar	Kangal	Almaz
Battallar(Avşarlar)	Pınarbaşı	Terkeşli

Ali-Veliler	İlbeyli-Kızlöz	Köse
Ayvalılar	Kangal	Ayvalı,Cortge
Gökler	Kangal	Gök,Yıldırım
Çerbaşlar	Deliilyas	Çerbaş
Yetimler	Kangal	Yetim
Tütenler	Kangal	Tüten
Karalar	Altınyayla	Kara
Ağcalar	Altınyayla	Ağca

Kızılhüyük köyü kurulmadan önce bölgenin eski bir yerleşim birimi olduğu mezar ve ören kalıntılarından anlaşılmaktadır. Temel kazımı ve tarla sürümü esnasında birçok mezara denk gelinmiştir. Ancak bu kişilerin kimliklerini ve yaşadıkları zamanı bildirecek her hangi bir belgeye rastlanılmamıştır. Köy Halkından 1. Dünya Harbine ve İstiklal Harbine katılanların olduğu, çoğundan haber alınamadığı rivayet edilmektedir.

Köy halkı tarafından Şehit ve Gazilerimiz Şunlardır: Ayvalılardan: Hüseyin (Gazi),Osman (Şehit),Yusuf(Şehit),Kenanlardan: Mevlüt (Şehit),Küçcük (Şehit),Bölükbaşılardan: Osman(Şehit),Ahmet (Şehit),Hüseyin (Şehit),Terkeşlilerden: Süleyman (Gazi) Mehmet (Gazi),Ömerkalardan: Süleyman Gazi) Hamzalardan: Mihtat (Gazi),Hacı Ali (Şehit),Mehmet (Şehit)

İsmi zikredilen Gazi ve Şehitlerin çoğunluğunun Kafkas Cephesinde görev almış oldukları rivayet edilmektedir.

Muhtar Hüseyin AYVALI'nın dedesi olan Gazi Hüseyin'in İstanbul'un işgal edildiği zaman devriye çavuşu olarak görevde bulunduğu anda Türk kızlarına sarkıntılık eden İngiliz askerleriyle kavga etmesi neticesinde ayağından vurulduğu, kendisinin de bir ingiliz askerini süngüyle öldürdüğü, bu olay sonrası Doğu cephesine gönderildiği, savaş bittikten 9 yıl sonra köye döndüğü rivayet edilmektedir.

Osman ve Yusuf'un ikiz kardeş olduğu aynı anda askere gittikleri rivayet edilmektedir.

Esir düşmüş olup, daha sonra esir kampından kaçmıştır. Köyde bulunan torunları Topçu Süleyman'ın oğulları namıyla anılır.

Kafkas Cephesinde topçu er olarak vazife yapmışlardır.

Köyün Nüfusu:

81 haneden oluşan Kızılhüyük köyü'nde 477 kişi yaşamakta olup,nüfusunu genç nüfus oluşturmaktadır.

Köyde belirgin bir göç hareketi gözlenmemektedir. Şehirlerde yaşam koşullarının zorlaşması nedeniyle yer yer göç edenlerin köye döndükleri,1960 sonrası yurt dışına işçi olarak gidenlerin de köyle bağlarını koparmadıkları görülmektedir.

Yaş Grubu	Kadın	Erkek	Toplam
0-6 Yaş	52	37	89
6-14 Yaş	52	71	123
14- Yaş ve yukarısı	122	143	265
Toplam	226	251	477

Geçim kaynakları:

Köy halkının geçim kaynağı olarak tarım ve hayvancılık ön planda gelmektedir. Arazisi yeterli olmayan ailelerin gençleri ise gurbette vasıfsız işçi olarak çalışmaktadır.

Gurbete giden gençlerin çoğunluğu, Ankara, Kayseri, İzmir, İstanbul ve Antalya illerine gitmektedirler.65 yaş üzerindeki vatandaşlar yaşlılık maaşı almaktadır. Bazı vatandaşlar ise Bağ-kur emeklisidir.

Tarım ürünlerinden Buğday, arpa, yulaf, çavdar yetiştirilmektedir. Yetiştirilen ürünler unluk, tohumluk, şeklinde ayrıldıktan sonra artan kısımlar ofise, tüccarlara, fabrikalara satılmaktadır. Mevcut

su kaynaklarının yetersiz olması nedeniyle sulu tarım yapılmamaktadır. Camızlık deresi ve kömüşlük olarak bilinen derelerden çayırların sulanmasında faydalanılmaktadır.

Tarımda büyük ölçüde modern tarım araçlarından istifade edilmektedir. Çiftçiler doğrudan gelir desteği verilmeye başladıktan sonra da terkedilmiş arazilerini tarıma kazandırılmıştır.

Köyün arazisinin yeterli olmaması nedeniyle imkânı olan vatandaşlar Kayseri'nin Pınarbaşı İlçesi'ne bağlı, Methiye köyünün Tavşan Çukuru mevkiinden tarla satın almaktadırlar. Ayrıca çevre köylerle kira sözleşmesi yapılarak tarlalar ekilip biçilmektedir.

Köyde Hayvancılık:

Büyükbaş, küçükbaş ve kümes hayvancılığı yapılmakta olup, bu hayvanlar köy içinde veya Şarkışla pazarında satılmaktadır. Hayvanlardan elde edilen süt, yoğurt, peynir, kaymak, tomas, yumurta vb.ürünler pazarlarda satılmaktadır. Ayrıca köye gelen satıcılarla da takas usulü alış-veriş yapılmaktadır. Büyük ve küçükbaş hayvanlar sahipleri tarafından veya köyden tutulan çobanlar tarafından çoban ayından, koç katımı ayına kadar güdülmektedir. At, eşek gibi hayvanlarında gücünden faydalanılmaktadır.

Hayvanların besisinde saman, arpa yulaf, küspe ve hazır yemler kullanılmaktadır. Çayırlar biçildikten sonra kış aylarında küçükbaş hayvanların besisinde kullanılmak üzere harmanlarda ve çatılarda muhafaza altına alınmaktadır.

İlkbahar aylarında kadınlar tarafından madımak toplanmakta olup, mıhlama, madımak aşı, madımaklı börek, yapılmaktadır. Kış aylarında yemek yapmak üzere kurutularak saklanan madımağın ihtiyaç fazlası yaş veya kuru olarak satılmaktadır.

İhtiyaçlarını köy bakkalından, köye gelen satıcılardan, Altınyayla, Şarkışla ve Sivas'tan karşılayan köy halkı günübirlik olarak Şarkışla'ya ve Sivas'a giden otobüslerle ulaşımını sağlamaktadır.

Kış aylarında yakacak olarak kömür, tezek ve tutuşturucu olarak da keven kullanılmaktadır.

Gelir durumu iyi olmayan vatandaşlara, Altınyayla Kaymakamlığı Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından gıda ve yakacak yardımı yapılmaktadır.

İdari Hizmetler:

1954–1955 tarihleri arasında okulu yapılan köye 1979 son baharında elektrik,1992 yılında da telefon hizmeti getirilmiş olup,2003 yılında da kanalizasyon döşenmiştir. Köyün güneydoğusunda bulunan Ağkaş Mevkiinden Bakü-Ceyhan Petrol Boru Hattı'nın geçecek olması yolların iyileştirilmesine yönelik beklentileri arttırmıştır.

Köyün güvenliği Altınyayla İlçe Jandarma Bölük Komutanlığı tarafından sağlanmakta olup, ekili alanların korunması amacıyla da muhtarlık kanalıyla da köy korucuları görevlendirilmektedir.

Köyde içme suyu olarak, şebek suyu kullanılmakta olup, yeterli değildir. Bu nedenle de
Köy içinde bulunan mahalle çeşmeleri güncelliğini korumaktadır.

Kızılhüyük Köyünde Muhtar Olarak Görev Yapanlar:

1-Yusuf BÖLÜKBAŞI, 2-Faik AĞÇA, 3-Haşim KİTİŞ, 4-Beşir BÖLÜKBÜŞI, 5-Gazi BÖLÜKBAŞI, 6-Beşir GÖK, 7-Mustafa BÖLÜKBAŞI, 8-Nurettin BÖLÜKBAŞI, 9-Mehmet BÖLÜKBAŞI, 10-Nazir BÖLÜKBAŞI, 11-Halil KARA, 12-Nuri BÖLÜKBAŞI, 13-Süleyman
n ALMAZ, 14-Celal ALMAZ, 15- Hüseyin AYVALI,

Sağlık Hizmetleri:

Köy halkının çoğunluğunun sosyal güvencesi bulunmamakla, birlikte, fakir aileler yeşil kart uygulamasından faydalanmaktadır.

Sağlık hizmetlerinin Altınyayla Sağlık Ocağı tarafından yürütüldüğü, Kızılhüyük köyünde düzenli olarak her ay çocukların aşıları ve sağlık kontrolleri yapılmaktadır. Sağlık evinin bulunmadığı köyde doğum ve hastaları ilçeye ve İle gitmektedir.

Koşulları müsait olmayan doğum hastalarının doğumları ise köydeki yaşlı kadınlar tarafından yaptırılmaktadır. Bu nedenle halen çocuk ölümleri yaşanmaktadır.

Köyde Erkek çocukların sünnetleri ise Altınyayla İlçe kapsamında yapılan sünnet şölenlerinde ve köye gelen gezici sünnetçiler tarafından yapılmaktadır.

Din Hizmetleri:

Köye ilk yerleşimle beraber camiinin yapıldığı ve sırasıyla aşağıda isimleri bulunan kişilerin imamlık yaptığı köy camii 1970 yılında yeniden inşa edilmiştir.

Kızılhüyük Köyünde İmamlık Yapan Kişiler:

1-Hacı Ahmet Efendi, 2- Molla Mehmet, 3-Hüseyin KÖSE, 4-Ahmet ÖZTOPRAK, 5-Ali HAVUZ, 6-Ebesilli Mehmet Hoca, 7-Emin ALACAHAN, 8-Hacı DEMİRKOPARAN, 9-Mehmet KİTİŞ, 10-Halil Haki, 11-Hakkı ALTINÖZ, 12-Hasan ERZİNCAN, 13-Nadir KARAKAYA, 14-Sezai YÜCEL, 15-Bünyamin YÜCEL,

Yaz aylarında müftülük marifetiyle Kur'an kursu açılmakta 14 yaş üzerindeki vatandaşlara dini eğitim verilmektedir.

Cenaze merasimleri İslam inancında belirlenen esaslara göre yapılmaktadır. Mezar ziyaretleri yapılmakta olup, önemli sayılan günlerde mezar ziyareti sonrası çocuklara, akide şeker dağıtılmaktadır.

Ölmüş olanların ruhuna mevlüt okutulup, yemek verilmektedir.

Hacca gidecek olan kişiler davetlere götürülmekte olup, son gün imkânları ölçüsünde hacca gidecek kişiye yol harçlığı verilmektedir. Ramazan aylarında toplu iftar yemekleri verilmektedir.

Eğitim ve Öğretim Faaliyetleri:

Köyde eğitim ve öğretim faaliyetleri,1959 yılı itibariyle başlamış ve 1972 yılına kadar köy odalarında sürdürülmüştür.1972 yılında 1 derslikli olarak inşa edilen okulda,1986 yılında ise 2 derslilik olarak inşa edilen okul binasında eğitim ve öğretim faaliyetlerine devam edilmiştir.

2000–2001 Eğitim ve Öğretim yılında ise ilköğretim okulu statüsüne kavuşturulan, Kızılhüyük köyü ilköğretim okul'nda halen 3 derslikte 6 öğretmen ve 123 öğrenci ile ikili, öğretim yapılmaktadır.

Ekonomik koşullar nedeniyle ilköğretim sonrası çocukların, çoğunluğu eğitim ve öğretimlerine devam edememektedir.

Norm kadrosu 11 olan okulda, okula ait iki lojman olduğu için, diğer öğretmenler köy evlerinden istifade etmektedir.

Mevcut koşulların özellikle doğa koşullarının ağır olması nedeniyle devamlı öğretmen değişimi yaşanmaktadır.3402 (54x63) metrekarelik bir alan sahip olan okula 1997 yılında müstakil su getirilmiş olup, okul bahçesinde ağaçlandırılma çalışmaları yapılmıştır. Başta kavak, söğüt ve akasya olmak üzere halen 300'ün üzerinde ağaç fidanı bulunmaktadır.

Kızılhüyük İlköğretim Okulunda Görev Yapan Öğretmenler(1959 Yılı itibariyle)

1-Hasan IŞILDAK, 2-Vahit ARABACI, 3-Kemal GÜLTEKİN, 4-Baki SOĞUKPINAR, 5-Ekrem BULUT, 6-Remzi ARIÖZ, 7-Şenel DOĞAN, 8-Mehmet ERKOCA, 9-Süleyman KELEŞ, 10-Sami GÜNEŞ, 11-Ali ÖNDER, 12-Burhan ERDEM, 13-Mehmet Zait ÜNAL, 14-Ayşe ÜNAL, 15-Recep SADIK, 16-Mustafa ŞAHİN, 17-Mehmet Salih IŞIK, 18-Ramazan DEMİRKAPI, 19-Feridun YILDIRIM, 20-Mehmet ŞİMŞEK, 21- Erol ŞİMŞİR, 22-Sezgin ALP, 23-Hasan Hüseyin YEŞİLKAYA, 24-Hüsamettin KÜTÜKÇÜ, 25-Mustafa DUMAN, 26-Gülperi GEZER, 27-Fikret ÖCALAN, 28-Abdullah ALTUN, 29-Mesut ALBAYRAK, 30-Mustafa AKTAŞ, 31-Abdurrahman KOÇ, 32-Ferdi COŞKUN, 33-Mustafa KILINÇ, 34-Ali GÖZÜBÜYÜK, 35-Yasemin BAYRAKTAR, 36-Funda YILMAZ, 37-İlyas AKKAŞ, 38-Şahin GEDİK, 39-Erkan ARSLAN, 40-Zehra ERDEM, 41-Çetin DENİZ, 42-Mehtap BÖLÜKBAŞI, 43-Tuncay ERDAL,

Sosyal Yaşam:

Köyümüzde büyük aileler hâkim unsur olduğu, ataerkli bir yapı mevcuttur. Erkekler tarla ve hayvancılık işleriyle kadınlar ise ev işleriyle uğraşmaktadırlar. Köy evlerinde haremlik ve selamlık uygulaması olup, evlerin iki girişi bulunmaktadır. Oturma odası, mutfak ve banyo gibi bölümlerden oluşan evlerde, WC'ler genellikle dışarıya yapılmaktadır.

Akşamları komşu ziyaretleri yapılmakta olup, misafire büyük değer verilmektedir. Özellikle öğretmen, imam vb.gibi okumuş kişilere yaşına bakılmaksızın bilgilerine hürmeten büyük değer verilmektedir.

Köy evlerinin tamamında televizyon ve telefon bulunmakta olup, halk uydu vasıtasıyla televizyon programlarını izleyebilmektedir.

Evlilik görücü usulü ile yapılmakta olup, sırasıyla şerbet içme, nişan ve düğün yapılmaktadır. Düğünler başlamadan önce köy halkının büyükleri davet edilip, kahve içilir ve oğlan evinde Bayrak kaldırılır. Düğün reisi ve kâhyalar belirlenip görev dağılımı yapılıp, saçı dökülür.(Düğün yapan aileye katkı amacıyla herkesin gücü oranında verdiği para)

Düğün başladıktan sonra damatlar ayrı bir evde otutturulur. Bu eve de damat evi denir. Düğünlerde genellikle davul ve zurna gibi çalgılar çalınır.

Erkekler ayrı bir mekânda, kadınlarda ayrı bir mekânda toplanırlar ve eğlenceler düzenlenir. Düğün odalarında çiftetelli oynanır. Halay çekilir. Ayrıca yüzük saklamak, berber,(berber oyunu üç kişi ile oynanır. Kişiler berber, çırak ve müşteri olur. Müşteri berbere gelir ve berber tarafından tıraş edilir. Yarım bırakılan tıraşa çırak tarafından devam edilir. Hata yapmadan berberin yaptıklarını yapmaya çalışan çırak eğer hata yaparsa müşteri tarafından azarlanır ve berber tarafından dövülür.)ayak tıp,("Ayak tıp oyunu birden fazla kişi ile oynanır. Bir ebe seçilir ve ortaya girer. Diğerleri o kişinin etrafını sarar ve otururlar. Ebe ortada döner ve oturan kişiler ebeye görünmeden ayaklarıyla vururlar ebe etrafından yakalananlar ebe olurlar.") ,ektim biçtim beş kabak,("Birden fazla kişi ile oynanan bir oyundur. Oyunculara hiç, üç, beş. Yedi, dokuz, gibi isimler verilir. Oyunu hiç, başlatır. Ektim biçtim üç kabak, Üç:-Niye üç oluyormuş Hiç: Ya kaç olacak, der ve üç istediği birini söyler. Bu oyunda şaşırmamak esastır. Şaşırana bir kes vurulur ve oyuna devam edilir.") gibi oyunlarda oynanır. Yanlış yapanlara yönelik mahkemeler kurulur ve madalya takma,("Tezeklerin iple cezalı kişiye takılması")

Suya atma, soğan yeme yumruklama ve eşeğe ters bindirilip gezdirme gibi cezalar verilir. Damat kaçırma, damadın herhangi bir eşyasını çalma gibi adetler olup, sadıçlar ve ilgililer düğün odalarında mahkemeye, çıkartılır.

Düğün yemekleri gelin indikten sonra tüm köy halkının katılımıyla yenir. Düğünlerde ve davetlerde başyemek olarak, Tonus köftesi (İçli köfte), kuru fasulye, hindi kızartma, mantı, haşlama, bulgur ve pirinç pilavı, sütlaç, baklava, helva, yayla çorbası, mercimek çorbası, hoşaf. Üzümlü, ("sarı üzüm ve koyun etinden yapılır") ve ayran ikram edilir.

Yeni doğan çocuklara köyün imamı veya ailenin büyüğü tarafından İslami geleneklere göre isim verilir. İsim vermede genellikle vefat etmiş olan aile büyüklerinin isimleri esas alınır. Anne ve babanın ismini taşıyan çocuk diğerlerine göre daha fazla itibar görür.

Milli Bayramlarda ise okul bünyesinde yapılan törenlere iştirak edilir.

Ev yapan kişilere binanın su basmanının toprak doldurulmasında ve çatının kapatılması esnasında köyün gençleri tarafından yardımcı olunur.

Askere gidecek gençler davetlere götürülüp, gençler arasında çeşitli eğlenceler düzenlenir. Köy halkı tarafından askere gidecek olan gence asker harçlığı verilir.

Hayırlı bir işi olan veya bir sıkıntısı olan komşular ziyaret edilir. Mutlulukları paylaşılır.dertleri sıkıntıları giderilmeye çalışılır.

Çocuklar tatil zamanlarında ev işlerinde ailelerine yardımcı olurlar.Kız çocukları ev işlerine yardım ederken erkek çocukları da tarla işlerinde ve hayvanların yayılmasında babalarına yardımcı olurlar.Boş zamanlarında ise,bilye,uzun eşek, dört dombalak, taşa basma,mendilim menekşe,çiçek, ay gördüm,birim bilek,a benim canım,azıtmaç, isimli oyunlar oynanır.

Tekerlemeler :

1-Gözlerinin gözlerimi

Gözlediğini gözlerimle gözlerken

Gözlerinin gözlerimi gözlediğini
Gözlerimle gördüm

2-Hakkı'nın Hakkı'da hakkı varmış
Hakkı hakkıdan hakkını istemiş

Hakkı hakkı'ya hakkını vermeyince
Hakkı Hakı'nın hakkından gelmiş

Sayışmalar:

Portakalı soydum
Başucuma koydum
Ben bir yalan uydurdum
Duma duma dum

Dolapta pekmez

Yala bitmez

Ayşecik cik cik Fatmacık cık cık
Sen şu aradan çık

Damın arkasında yılan gördüm
Yılan benim neyim
Teberikten neyim
Al çık bal çık sen şu aradan çık

Elma attım denize
Geliyor yüze yüze
Ben vuruldum Filiz'e
Filiz AKIN evi yakın

Filizi seven Cüneyt ARKIN

Ay doğdu açtı güzel
Elinde testi güzel
Eğil biyol öpeyim
Gençliğim geçti güze

Eee Yavruma eee
Eee yavruma eee

Damat olup evlenecek
Çocuklarına ninni söyleyecek
Masallarla büyüyecek
Ninni yavruma ninni

Eee yavruma eee
Eee yavruma eee

Sevgili yavrum uyudu
Ninnilerde büyüdü
Erkek olup evlendi

Ninni yavruma ninni

Eee yavruma eee
Eee yavruma eee

Çocuk doğdu büyüdü
Ninnilerle uyuyor
Masallarla büyüyor
Eee Benim yavruma eee

Yol giderim yavaş nini
Kundurama değdi taş ninni
Yârim senin yüzünden
Düşmana dedim kardeş ninni

Maniler:

Manime mest ederim
Canıma kast ederim
Senin gibi kızları
Altıma post ederim.

Karşı karşıya hanımız
Karşıda harmanımız
Sen ordan çık ben buradan
Çatlasın düşmanımız

Mani benim ezberim
Hamama gittik temizlendik
Kan ağlıyor gözlerim
Ben o yarin yolunu

O piti piti karamela sepeti
Terazi lastik cimlastik
Biz size geldik bitlendik

Ninniler:

Ninni diyelim uykun gelsin
Uzak yoldan baban gelsin
Allah uzun ömür versin
Ninni nazlı yavrum ninni

Kargada seni tutarım aman
Kanadın tüyünü yolarım aman
Yelpazeler yaparım aman
Mini mini hanımlara satarım aman

Ninni derim beşiğine
Hızır gelsin eşiğine
Ulu devlet başına
Uyusun yavrum ninni

Eve geldim evim ıssı   Bir kuzu meledi babasız
Tanrı sana ömür versin

Benim yavrum uyuyacak
Uyuyup da büyüyecek

Maniler:

Kaynanam sarı sansar
Kokarım beni boğar
Boğduğu da bir şey değil
Köyün başını yakar

Küp içinde biberim
Horoz gibi öterim
Suya gelen kızları
Şapur şupur öperim

Altını sarraf bilir
Yaramı cerrah bilir
Benim seni sevdiğimi
Güzelim Allah bilir

Sen güle özenme
Gül sana özensin
Çünkü sen
Gülden daha güzelsin

Ölene dek beklerim

Mani demeye geldim
Kaymak yemeye geldim
Maksadım kaymak değil

Yari görmeye geldim

Altın saat bendedir
Kordonları sendedir.
Dünya dolu yar olsa
Yine gönlüm sendedir.

Su gelir meste gider
Dolanır dost gider
Bu nasıl köyümüz var
Sağ gelen hasta gider.

Hey suyolu suyolu
Boş giden gelir dolu
Bahçeye kurdum salıncak
Yoruldu yârin kolu

Bulgur serdim dama
Güvenme el oğluna
Yar üstüne yar sevmiş
O gidiyor zoruma

Kaynana ver elini
Çek belini belini
Kocam görürse şimdi
Kırar senin elini

Tarlalar düz olsa
Öküzsüzde sürülür
Sevdiğim güzel olsa
Ekmeksizde durulur

Saçım uzun tararım
Ben yarimi ararım
Ben yarimi bulamazsam
Ölene dek yanarım.

Ağıt :

Görünüyor lanet dağlar
Ben köyüme gideceğim

Amana dağlar aman dağlar
Kardeşte yürek dağlar

Benim kardeşim döşekte
Ben davayı nideceğim
Kapımız kıbleye karşı
Benim odam olmuş çarşı
Adam hapisten gelir
Giderler önüne karşı

Bekir ağa düğün kurmuş
Köylere davet salmış
Kör olsun babasının gözü
Para için evladını satmış

Soysuzdan izinsiz geldim
Duysa bana kötü söyler
Yoldan gelen yorulmazmış
Nişanlıya giden ölmezmiş
Öldü demen dilin dursun.

Kürkçüyurt Köyü:

Köyümüze bu ismin; İnsanların yırtıcı hayvanları avlayıp kürklerini satmalarından dolayı verildiği ifade edilmektedir. Köyün İlçe merkezine 14 km uzaklıkta olup, Altınyayla İlçesinin güneyinde yer alır. Köyün hudutları ise, kuzeyinde Mutubey köyü, güneybatısında Harmandalı köyü, güneydoğusunda Şekerpınarı mezrası ve bu mezranın 2 km ilerisinde, Çamurlu köyü mevcuttur.

Köyün takriben 150 yıl önce Altınyayla İlçesinden gelen insanlar tarafından kurulduğu belirtilmektedir.

Köyümüz içerisinde 3 tane tarihi oda bulunmaktadır. Şekerpınarı mezrasında ise Kale mağrası bulunmaktadır. Köy hudutları içerisinde heykel, sikke, para vb. tarihi değeri bulunan eser bulunmamaktadır. Köyümüzde Hacı Mehmet TADEMİR, isminde yatır bulunmaktadır. Türbesi köy hudutları içerisinde olan, Akpınar mevkiinde ziyaretgâh olarak bulunmaktadır.

Köyümüzde yetişmiş olan, Âşık Zakiri ve Yine, yeni şiir kitapları yayınlanan Yurdagül ERDOĞAN, köyümüzde doğmuşlardır.

Köyümüzde halen güreşmekte olan, milli güreşci Rüştü ATALAY ve Türkiye 5'si olan Sinan ATALAY, halen köyümüzde ikamet etmektedirler.

Köyümüzde İstiklal Harbinde Şehit olan, Süleyman YILDIZ, Osman TORUN, Raşit ÜNAL, Şark cephesinde 7 yıl esir kalıp geri gelenler; Ahmet YILDIZ, İsmail DELİOĞLAN, Feramuz SUBAŞI bulunmaktadır. Köyümüz hudutları içerisinde dağ, akarsu bulunmamaktadır. Yine köy sınırları içerisinde mesire, yayla vb.yerler yoktur.

Köyümüzde eskiden cirit ve at yarışları oynanmakta iken şu anda bu yarışlar yapılmamaktadır. Köyümüzde oynanmakta olan çocuk oyunları; körebe, yakın kale gibi oyunlardır.

Bu oyunlarda mani söylenmez. Köyümüzde bilenen hikâye, ağıt yoktur. Köyümüzde anlatılan fıkra, hikâye, masal, efsaneler ve bilmeceler yoktur.

Köyümüzün en meşhur yemeği içli köftedir. Malzemeleri bulgur, kıyma et böbrek yağından ibarettir. Yapılışı: Et ve bulgur katılıp su katılmadan yoğrulur. İç yağ ile içlenir.

Köyümüzde eskiden giyilen elbiseler erkeklerde; aba, hırka, kinotlu pantolon ve körüklü çizme, kadınlarda ise; fes ve şal gibi şeylermiş. Köyümüzde eskiden kilim, halı yastıkları dokunmuştur. Şuanda bunların hiç biri yapılmamaktadır.

Köyümüzde okul 1962'de, Camii 1940'ta, Sağlık Ocağı 1990'da yapılmış olup, şu andahizmet vermemektedir. Değirmen 1983'te, yol stabilizedir. Köprüleri yoktur. Köyümüzde okul ve camiye ait vakıf yoktur.

Köy Muhtarı: Talip SUBAŞI, İmamı: T.İslam POYRAZ, Öğretmenler: Yahya GÜNBAY, Filiz GÜNBAY, Erdem AKSAK, Mustafa AŞCIOĞLU, Abdurrahman KOÇ, Hakan YILDIRIM, Bayram ÇEKİM'dir.

Köyün sorunları; yol, kanalizasyon, sağlık ocağının çalışmaması, içme suyunun yetersizliği sık sık elektrik kesilmesidir.

Köyden Göç en çok; Kayseri, Sivas, İstanbul, Ankara, Antalya, Mersin, Bursa gibi büyük şehirlere ve Şarkışla ve Altınyayla ilçelerine göç vermiştir.

Köyümüzün hane sayısı 95'tir.Okur-yazar oranı %80'dir.

Köyün içme suyu köy arazisinin içerisinden çıkmaktadır. Ama ihtiyacı karşılamamaktadır. Sulama suyu hiç yoktur. Köy halkı Altınyayla'dan 150 yıl önce gelmiştir. Köye ilk gelenlerin soy isimleri: SUBAŞI'lar, ATALAY'lar ve ÜNAL'lardır.

Köyde gelenek ve göreneklerimiz düğün yemekleri, cenaze evine yemek götürmek, yaşlı ve hastaları ziyaret etmek, vs.

Köyümüzde şifalı otlar kullanılmamaktadır. Hastaları hastaneye götürülmektedir. Köyümüzde batıl inanışlar yoktur. Herşeyin Allah'tan geldiğine inanmaktadır.

Köyümüzde dua olarak; Allah iyiliğini versin, Allah işini rast getirsin gibi sözler kullanılır. Beddua olara; Allah ocağını batırsın gibi sözler kullanılmaktadır. Köyümüzde yapılan şenli, eğlence ve seyirlik oyunlar yapılmamaktadır.

Mutubey Köyü:

Köyümüz adını Müftü Bey adında bir Müfti olan zat zamanında bu köye gelmiş ve yaşamaya başlamış. Müfti bey olarak adını alan köy sonraları isim değişikliğine uğrayarak MUTUBEY adını almıştır.

Köyün tarihçesi olarak Danişmentlilerden Hacı Hasan bu köye geldiği erkek evlatlarından Hasan Oğlu Abdullah ve Hasan oğlu Mustafa Sivas Gök Medresede okumuş ve mezun olmuş, sonraları Hasan oğlu Abdullah köy temsilcisi olarak,4 Eylül 1919 Atatürk'ün Sivas Kongresine katılarak şu anda Sivas Kongresi resimlerinde resmi mevcuttur.

Köye ilk gelenlerden Hacı Hasan'ın kardeşi Mehmet Efendi Osmanlı Devleti zamanında Trablusgarp savaşına katılmıştır.

Köyümüz Altınyayla İlçemizin doğusunda yer alır ve ilçeye uzaklığı 16 km.dir. Mutubey köyü anlatılan rivayetlere göre, Osmanlı Devletinin son zamanlarında kurulmuştur. Daha önceleri ise Ermeni'lerin yaşadığı söylenmektedir.

Köyümüz hudutları içerisinde tarihi yerlere pek rastlanmaz. Sadece Kilisenin ardı dedikleri bir yer mevcut olup, o da adını ermeni kilisesi olan kiliseden almıştır.

Anca bu kilise ile ilgili, her hangi bir ize rastlanamaz. Sadece isim olarak bir mevkii vardır.

Köyün hudutları içerisinde heykel, sikke, para ve bunlara ait bir bilgiye rastlanmaz.

Köyde din âlimi, evliya ve diğer büyük şahsiyetlere ait her hangi bir bilgi yoktur. Köyde yetişmiş olan âşık:"Nedimi"olarak bilinen ve 1920–1982 yılları arasında yaşamış, şiirleri, deyişleri birçok eserlerde çıkmış olup, Sivas İl Halk Kütüphanesindeki kayıtlarda mevcut olup, ancak yazılı bir eseri mevcut değildir.

Köyde çocuklara ait oynana oyunlar, Körebe, saklanbaç, ay gördüm, sek sek, yedi taş. Bilye ve uzun atlama gibi oyunlardır.

Köyde yapılan yemek çeşitleri: İçli köfte, boz mantı, su böreği, sirken böreği, pancar böreği, evelik sarması, madımak çorbası, mıklama, bulgur çorbası ve pilav, düğürcük çorbası, baklava, kavurma ve katıkla mantı ve katıklı çorba sayılabilir. Köyün başyemeği bulgur çorbasıdır. Yapılışı, anlatıldığına göre bir su bardağı bulgur, bir kaşık tereyağı, baharatlar. Yağ eretilir. Yağın içine her türlü baharat atılır. Bulgur yağın içinde kavrulur. Dört su bardağı kaynamış su üzerine ilave edilir. Yaklaşık bir saat kaynatılır. ve yemek hazır olur.

Köyde eski elbiseler kadınlar için, fes, tuman, şalvar, atkı, saçlık, kemer, önlük ve peştemalıdır

Köy okulu dört derslikli olup, altı bölümden oluşur.1973 yılında yapılmış olup, bir lojmana sahiptir.126 öğrencisi altı öğretmeni ile eğitime devam etmektedir.2003–2004 öğretim yılı için öğretmen eksiği vardır. Okul kapalı şebeke suyuna bağlı olup, altı dekar bahçesi ve bahçe içinde çam ağacı meyve ağacı ve kavak ağaçları vardır.

Camisi 1999'da vatandaş devlet işbirliği ile yapılmış ve minaresi ise 2002 yılında vatandaş devlet işbirliği ile yapılmıştır. Ortalama vakit namazlarında 20 kişi cemati bulunur İmamı kadroludur. Caminin bahçesi çok küçük olup, bahçe içinde, WC'ler ve ab dest alma yerleri mevcuttur.

Köyün ilçeye olan yolu stabilize ve bozuktur. Kışın ulaşım çok güç olur kar yolları kapatır ve çamur olur.

Köyün içme suları kapalı şebekeye bağlı olup, ceryan motoru ile ikinci bir depo pompalanmakta ve ceryanın parasını köylü vatandaşlar ödemektedir.

Köyümüzde kanalizasyon çalışmaları 2003 yılında başlamış olup, anca yarım kalmıştır. Kanalizasyonu muhtar okul müdürü köy imamı önderliğinde işçiliği imece usulü ile çalışarak büzleri döşenmiş anca foseptik çukuru kalmış ve faaliyete geçmemiştir.

Köyümüzün Okul Müdürü; Abdullah SUBAŞI, İmamı Salih COŞKUN, Muhtarı Salih DANİŞMENT

Köyümüzün en çok sorunları: Yolunun asfalt olmayışı, Beş derslikli okula ihtiyacı olması, Okuma-yazma kursu açılması, sağlık ocağının yapılması, ceryan motoru ile çalışan su şebekesinin iptal edilerek, proje değişikliğine gidilerek parasız düz olarak akıtılmasıdır.

Köyde sosyal faaliyetleri geliştirici kurslar açılması. El sanatları aracılık, meyvecilik gibi faaliyetler olması. Çözüm yolları olarak devletimizin el atması bununla birlikte halkımızın bilinçlenmesi yapılacak işlerde taşın altına ellerini atması ve her şeyi devletten beklemeden hareket geçmesi olacaktır.

Köyün okumu-yazma oranı %75'ler civarındadır. Bu oranın kadınlarda daha düşük olduğu okul müdürlüğünce yapılan araştırmalarda elde edilmiştir.85 hane olan köyün son yıllarda okumaya büyük önem verdiği bununda kanıtı olarak, Üniversite ve lisede okuyan öğrencilerin sayısının fazla olmasıdır.

Yapılan araştırmalarda köylü vatandaşın tek kurtuluşunun okuma olduğu hatta en azından iki çocuğundan biri okusun dediği, kız erkek ayrımı yapmadan, İlköğretimi bitiren çocuğunu, mutlaka okuttuğu kesindir. Bu yörede okumadan başka bir kurtuluşun olmadığı artık halkın zihnine yerleşmiştir.

Mutubey köyünün en önemli özelliğiden biri dışarıya göç vermemesidir. Bunun sonucu olarak nüfus artışı vardır. Halkın genel durumu oldukça fakirdir. Tarım ve hayvancılık klasik olarak demode bir şekilde yapılmaktadır. Köyün gençleri yaz başlangıcında kar yağana kadar dışarı illerde inşatta çalışmakta yaza kadar kazandıklarını yemektedirler.

Tabi ki bu da çoğu zaman yetmez bakkala borçlanılır ve ilk etapta bu borçlar ödenemeye çalışılır. Bu hep böyle devam eder.

Mutubey köy halkının değişik sülalelerden oluştuğu ve her bir sülalenin değişik yerlerden geldiği söylenmektedir.

TEMİZTÜRK,- Altınyayla'dan, ÖCALAN,-Ulaş'dan, KOL,- Şarkışla'dan, DENİŞMENT' Altınyayla'dan,-EŞKİ 'ler yine Altınyayla'den,-KULOĞLU, Ankara'dan, AVCI, Gürün'den,- ÇELİK, Ulaş'tan ,-GILAVUZ, Altınyayla'dan ,-YILMAZ, Altınyayla'dan ÖZER Altınyayla'dan, ÇOMAK, Altınyayla'dan KARADANA, Altınyayla'dan DOĞAN, Altınyayla'dan TAŞDEMİR, Altınyayla'dan POLAT, Altınyayla'dan PİROĞLU, Altınyayla'dan gelmişlerdir.

Mutubey gelenek ve görenekler cenaze törenlerinde halkın birlik bütünlük olması, bayramlarda küs olanların barışması birbirlerini ziyaret etmeleri, dışarıda olup ta köye geldiğinde onu halkın ziyaret etmesi, hasta ziyaretleri, düğünlerde birlik beraberlik olmaları düğün yemeği yenmesi ve ardından saçı adı verilen takılar takılması, kına geceleri uzun kış gecelerinde komşu ziyaretleri başta gelen gelenek ve göreneklerdir.

Köy halkı hastalıkları gönümüzde çoğunluk doktora giderek halletmekte. Yine de şifalı otlardan ebem gömeci sindirimin kolaylaşmasında kekik otu diş ağrımasını önlemede, ısırgan otu kansere yakalanmamak için, kuşburnu C vitamini almada, kullanıldığı söylenmektedir.

Paşa Köyü:

Köyümüzün adının tam olarak nereden geldiği bilinmemektedir. Ancak bir rivayete göre Cumhuriyetin ilk yıllarında veya kurutuluş savaşı döneminde orduya bağlı küçük bir askeri bölük köyümüzün yanındaki tepeye gelir.

Burada keşif yada istihbarat çalışması yapmak için bir süre kalmıştır. Bölük komutanına köy halkı arasında paşa lakabı takılmış. Yöre halkı da bu köyü paşanın köyü olarak tanımıştır. Bu isim halk arasında böyle söylenegelmiştir.

Zaman içerisinde paşanın köyü paşaköyü olarak adını değiştirmiştir. Köyümüz ilçe merkezine uzaklığı 15 km.'dir. Bu yolun 5 km asfalt, geriye kalan 10 km. ise toprak yoldur. Köyümüz ilçe

merkezi, Deliilyas, Mutubey ve Başören arasındaki bölgede kuruludur. Deliilyas sulama göletinin biraz yukarısındadır.

Köyün tam olarak ne zaman kurulduğu bilinmemektedir. Bu konuda anlatılan bir rivayet yoktur.

Köyümüz sınırları içerisinde önemli bir tarihi kalıntı bulunmamaktadır. Ancak köyümüzün yakınında köy halkı tarafından kalecik ve kalendere olarak bilinen duvar kalıntılarının bulunduğu iki bölge vardır. Bu kalıntıların Hititlerden kaldığı rivayet edilmektedir. Ayrıca bu duvar kalıntılarının bir kaleye ait olduğu tahmin edilmektedir.

Bölgemizde kazı yapan arkeologlar bu kalıntılarının gerisinin büyük bölümünün toprak altında olduğunu söylemektedirler. Aynı arkeologlar ileride burası içinde bir kazı projesinin yapılabileceğini ifade ediyorlar.

Köyümüzün yaslandığı kulmaç dağlarının üzerinde eski dönemlerden kalma sınır duvarına ait olduğu sanılan duvar temelleri vardır. Bir rivayete göre bu duvarın bin ucu, Kayseri'ye diğer ucunun ise Rusya'ya kadar gittiği söylenmektedir.

Bu duvarın iki ülkeyi ayırmak için, yapıldığı sanılmaktadır. Temeller bu duvarın eskiden yüksek olduğu izlenimini vermektedir. Köyümüz yakınında eski dönemlere ait bir kazı alanı vardır. Bu alan Başören köyü sınırları içerisinde kalmaktadır.

Köyümüzde heykel, sikke, para gibi tarihi eserler bulunmamaktadır. Bulunsa bile bunlar kayıt altına alınmamıştır. Köyümüzde din âlimi ve evliya gibi şahsiyetler yoktur. Köyümüzde yetişmiş ozan âşık, yada şair yoktur. Köyümüzde yetişen önemli bir sporcu yoktur. Köyde istiklal savaşına katılmış kimse bulunmamaktadır.

Köyümüzün yakınında sulama amacıyla yapılmış küçük bir gölet bulunmaktadır. Buranın suyu yaz aylarında civardaki tarlaların sulanmasında kullanılmaktadır. Köyümüzün doğu tarafında uzanan dağlar vardır. Köy halkı buraya Kulmaç dağları demektedir.

Köyümüzün Kültür ve Turizm açısından değerlendirilebilecek derecede önemli bir bölgesi bulunmamaktadır. Bölgemizde at yarışı ve cirit Kültürü yoktur.

Köydeki çocukların oynadığı özel bir oyun yoktur. Bütün çocukların oynadığı, yakar, top, çelik çomak, ip atlama. Futbol vb.oyunlar oynanmaktadır. Köyde söylenen belirli bir ağıt yoktur. Civarda anlatılan özel bir masal yada efsane yoktur.

Köyümüze ait özel bir başyemek yoktur. Orta Anadolu'ya has yemekler yapılmaktadır. Düğünlerde ve özel günlerde etli pilav, çeşitli çorbalar, bamya, vb.yemekler sunulmaktadır.

Köylümüzün giyim tarzı modern giyim tarzıdır. Eskiden giyilen elbiseler artık kullanılmamaktadır. Köyde belirtilen el sanatları yoktur. Ancak ev hanımları küçük çapta oya ve örgü çalışmaları yapmaktalar.

Köyümüzde bir okul ve camii bulunmaktadır. Camimiz yeni yapılmış olup,2001 yılında tamamlanmıştır. Okulumuz ise 1967 tarihinde bir derslik olarak yapılmıştır.2002–2003 döneminde ek olarak bir derslik daha ilave edilmiştir.

Köyümüzde okul veya Camiye ait vakıf yoktur. Bu kurumların ihtiyaçları köy halkı tarafından karşılanmaktadır.

Köyümüzün Muhtarı: Şemseddin KARTAL, Öğretmeni Abdullah FAİDELİBAŞ, İmamı, Halis SUNGUR'dur.

Köyümüzün kanalizasyon şebekesi yoktur. Ayrıca Köyümüzün yolu toprak olup, kış aylarında ulaşım açısından problem yaratmakadır. Ulaşım probleminin ortadan kalkması için, yolun asfaltlanması gerekmektedir. Köyümüzün yaslandığı dağların ağaçlandırılmaya ihtiyacı vardır.

Ağaçların olmaması nedeniyle sert rüzgârlar ve yüksek oranda toprak erozyonu oluşmaktadır. Bu etkenler köyde yaşamı olumsuz etkilemektedir. Mevcut durum değişmezse yakın bir zamanda köyümüzün çevresi taşlık ve verimsiz alanlara dönüşecektir.

Okulumuzun çevresinde ihata duvarı yoktur. Bu nedenle okulumuz dış tehlikelere açıktır. Okulumuza ihata duvarı yapılması gerekmektedir.

Köyümüzün suyu dağdan gelen doğal kaynaklardan karşılanmaktadır. Köye su sağlayan depo ihtiyacı karşılayamaz durumdadır. Yaz aylarında köye berili zamanlarda su verilmektedir. Ayrıca su bulunmadığından, köyde sulu tarım yapılmamaktadır. Bunu gidermek için, köyümüze sulama amaçlı sondaj açılması gerekmektedir. Köyümüzün refah seviyesinin yükseltilmesi için, bu sondajlara acil ihtiyacı vardır.

Köyümüz sürekli dışarıya göç vermektedir. Köyün büyük bir kısmı Kayseri iline göç etmektedir. Köyümüz 30 hane olup, okuma-yazma oranı %95'dir.

Köyümüzün içme suyu dağdaki doğal kaynaklardan sağlanmaktadır. Köyümüzün sulama amaçlı suyu yoktur. Bu nedenlerden dolayı sondaj kuyuları açılması gereklidir.

Köy Halkı birkaç bölgeden gelmiştir. KARTAL ve YILMAZ aileleri Deliilyas beldesinden, KAYA ailesi Şarkışlanın Yüregir köyünden gelmiş, ÇETİNKAYA ailesi Çongar köyünden gelmişlerdir.

Köye has özel bir gelenek ve görenekleri yoktur. Köyde herhangi bir şifalı bitkinin olduğunu bilen yoktur. Köyümüze yerleşmiş her hangi bir batıl inanç yoktur. Köyümüze ait özel eğlence ve şenlik bulunmamaktadır.

Tahyurt Köyü:

Tahyurt köyü yüksek bir tepenin yamacına kurulmuş olması ve coğrafi olarak tahta benzemesi sebebiyle bu isim verilmiştir.

İlçeye yaklaşık olarak 18 km.'dir. İlçenin güneyinde yer alır. Güneyinde Methiye köyü (Pınarbaşı),Kuzeyde Gümüşdiğin köyü, Doğuda Kızılhüyük köyü, Batısında Samankaya köyleri bulunmaktadır.

Yaklaşık 200 yıllık bir geçmişi vardır. Köye ilk yerleşen kişi Ankara-Haymana'dan gelen Ali KÂHYA isimli birisidir.

Köyün güney doğusunda halk arasında "Kale" denilen tarihi duvar kalıntısı bulunmaktadır. Köyün batısında "Dışkaya" denilen yerde tarihi mezarlar ve mezar taşları ve "İskender Parası" denilen paralar bulunmuştur.

Köyde Cumhuriyetin ilk yıllarında medrese eğitimi veren Hoca Said Efendi yaşamıştır. Bu zatın keramet ehli olduğu bilinmektedir. Köy mezarlığındaki kabirde gömülüdür.

Köyün kuzeyindeki Kara Tonus denilen dağ da Hoca Said Efendi'nin bazı kitapları gömüldüğü söylenmekte olup, köy halkı burayı ziyaret etmektedir.

Köyde resmi kayıtlarda yer bulan ozan, halk şairi vb.kişi yoktur. Düğünlerde kendi aralarında güreşen, cirit oynayan sporcular olmasına rağmen çevrede adı bilinen bir sporcu yetişmemiştir.

Kadir Çavuş denilen kişi Yemen savaşlarına katılmış, Gazi olarak dönmüş, Hüseyin Yiğit Kore Gazisi. Şu anda yaşayan Gazi yoktur.

Köyün kuzeyinde çevrenin en yüksek yeri olan Kara Tonus Dağı bulunmaktadır. Akarsu ve göl yoktur. Köyün yerleşim yeri, köy kurulana kadar civar köyler tarafından yayla olarak kullanılmıştır.

Bunun dışında herhangi bir yayla, mesire veya Kültür ve Turizm açısından kullanılabilecek bir yer mevcut değildir.

Köyde 1970 yıllara kadar cirit oynanmıştır. Günümüzde bu gelenek sona ermiştir. Tura denilen oyun da aynı yıllara kadar oynanmıştır. Bu oyun; yere bir daire çizilerek dairenin içine oyuncu sayısı kadar kayış koyulur. Her kayış başında daire içindeki takımdan bir oyuncu olur. Dairenin dışındaki takımın oyuncuları bu kayışları ele geçirmeye çalışırlar. Kayışların tamamı dışarıdaki oyuncular tarafından ele geçirilince, dışarıdaki takım oyunu kazanır ve kayışlarla içerideki takım oyuncularını döverler.

Misket, Birik(yere kutular çizilerek düz bir taş ayakla sekerek kutulardan sürüklenir),Mektup,(yere zarf şeklinde çizgiler çizilerek taş ayakla sektirilir),Köylü kızı oyunu (Köylü kızı çamaşır yıkar/bulaşık yıkar/saçını tara/aynasına bakar şeklinde tekerleme söylenir.)Yakar top yedi(Üst üste yedi taş dikilir, taşlar topla yıkılarak tekrar dizilmeye çalışılır.)

Köyde bilinen geçmişte anlatılan meşhur hikaye; Baharözü Belde'sinde yaşamış, Aşk Feryadi olarak bilinen kişinin rüyasında gördüğü, Koreli kıza âşık olması ve sevdiğine kavuşmak için, çektikleridir.

Televizyon yaygınlaşana kadar Türk ve İslam tarihinde bilinen meşhur hikâyeler, savaşlar, Osmanlıca yazılmış kitaplardan okunurdu. Karacaoğlan, Leyla ile Mecnun gibi meşhur hikâyeler anlatılırdı.

Köyümüzde yapılan yemekler: Madımak çorbası ve mıhla yemeği, Evelik denilen bitkinin yapraklarından,"Evelik sarması",Et ve bulgurun yoğrularak için kuyruk yağı konulup yuvarlak şekilde yapılan"İçli köfte" yemekleri köye ait yemeklerin başında gelir.

Köyümüzde giyilen giysiler: Erkekler; Fes, Kabıt(kaban)şalvar, don,(iç çamaşır),köynek, çarık, dizge çorap(Yün çorap)

Kadınlar; Penezli fes,(ön tarafında altın takılı başlık)fistan, gümüş kemer, önlük, don. Dizge çarık vb.giysileri giyerlermiş, şimdiyse bunların yerini hazır giysiler almaktadır.

Köyümüzde El dokuma tezgâhlarında kökboyalı yün kilim, içi saman doldurulan duvara dayanılan yerlere konulan yastık, heybe, Berdi otundan örülen hasır, başörtülerinin çevresine oya yün döşek ve yorgan yapılmaktadır.

Okul 1967 yılında iki derslik olarak yapılmış, daha sonra bölünerek ü dersliğe çevrilmiş ve aynı şekilde kullanılmaktadır. 1993 yılında köy gençlerinden Emin ALACA HAN'ın Mardin'de şehit olması sebebiyle ismi"Şehit Emin ALACAHAN İlköğretim Okulu"olmuştur.2003 yılında 6 sınıflı derslik inşaatı başlamış olup, anca henüz kullanıma açılmamıştır.

Sağlık Ocağı 1990 yılında yapılmış, bir yıl kadar kullanılmış, daha sonra görevli doktor, ebe verilmemesi sebebiyle kullanılmamaktadır.

Elektrik değirmeni 1980'li yıllarda faaliyete geçmiş ve halen kullanılmaktadır.

Köyün Stabilize yolu 1970 li yıllarda yapılmıştır. Yollarla birlikte köyün muhtelif yerlerine köprüler yapılmıştır. Okul ve Camiye ait vakıf yoktur. Köyün Muhtarı ;Abdullah KAYA, Okul Müdür V.;Mustafa DURSUN, Öğretmenler : Adalet TORUN, Nimet AYDIN, Ali OKÇU, Birol UYGAN, Yaşar TERZİ, Arzu ULUTÜRK, Camii :İmamı; Bayram TEKİN

Köyümüzün içme suyu yetersiz, kanalizasyonu yoktur. yolları stabilize ve bakımsız olması, elektriklerin sık sık ve özellikle yağışlı havalarda uzun süreli kesilmesi, köy içi ve arazi yollarının bozuk olması, köy bütçesinin ve gelir kaynağının bulunmaması sebebiyle vatandaş sorunların giderilmesi için, kamu imkanlarına ümit bağlamakta, kendi gayretleriyle bu işleri yapamayacaklarını düşünmektedirler.

Köyden Başka İllere göç vardır. Başta Kayseri olmak üzere, Şarkışla, Sivas ve Akdeniz Bölgesindeki illere göçmektedirler.

Köyümüz 80 hane bulunmaktadır. Erkeklerin yaklaşık %90 nı. Kadınların ise %75-80'ni okur-yazar durumdadır. Köyde içme suyu kaynak sularıyla beslenen kapalı su şebekesin'den sağlanmaktadır.

Sulama amaçıyla kullanılabilecek su kaynağı yoktur.

Köye İlk yerleşen; Ankara-Haymana'dan gelen Ali KAHYA'dır. Daha sonra Güzeloğlan Köyü'den köye yerleşenler olmuştur. Türkmen aşiretleridirler."Ali KAHYA"sülelesi olarak adlandırılan soyadları,"ÖZTÜRK"tür.

Düğünlerde yöresel yemeklerin verilmesi, davul-zurna çalınması, eğlence amaçlı düğün odaları oynanan oyunlar oynanması, koyunların kuzulama döneminde köy gençleriyle birlikte çobanlara hediye toplanması(Say'a çağırma)

Köyümüzde büyük ve uzun süreli hastalıklarda imkânı olanlar doktora giderler. Maddi imkânı olmayanlar ve küçük rahatsızlıklarda otlarda tedavi yaparlar. Rokatizma rahatsızlıklarda ısırgan otu. Midede ebem gömeci bunun yanında beslenme ve tedavi amaçlı olarak; keki, kuşburnu. Efelik, tohumu, papatya bitkileri kullanılmaktadır.

Ölümlerde cenaze evine giderek meftanın ruhunun huzurlu olacağı inancıyla, Kur'an okunması, doğan çocuğun kulağına ezan okunması, çocuğun diş çıkarma döneminde kaynatılmış, bulgur (Hedik) dağıtılmasının çocuğu rahatlatacağına inanılır.

Baykuş ötmesi, iki bayram arası nikâh kıymak, yolda önünden tavşan geçmesi uğursuzluk sayılır. Nazar boncuğu takmak, uzun yola ve askere gidenlerin Hoca Said Efendinin mezarından beraberinde toprak alması, uğurlu sayılır. Dua olarak,"Allah işini rast getirsin"denir.

Eskiden oynana cirit, tura, düğünde oynana oyunlar seyirlik oyunlardır.

Serinyayla Köyü:

Köyümüzün adı serinyayla'dır. Altınyayla ilçe olduktan sonra bu adı almıştır. Köyümüzün eski adı ise Beydiğin'dir.

Köyümüz Sivas İlinin Hafik ilçesinden gelmedir. Köyümüzün kurucusu, Hafik'ten gelen Narlı ismindeki şahıs, bu günkü bulunduğumuz yere gelerek köyümüzü kurmuştur.

Köyümüz ilçeye 11 km.uzaklıktadır. İlçemizin kuzeyinde yer almaktadır. Köyümüzün doğusunda Deliilyas beldesi, Batısında; Çongar, Gazibey, Kuzeyinde; Karalar, Baharözü Güneyinde ise Altınyayla veYassıpınar'dır.

Köyümüzde İstiklal Harbine katılan kişiler olduğu, halde haklarında yeterli bilgi ve belge bulunmamaktadır.

Köyümüzün hemen üzerinde Bozdede ve Davullu tepesi bulunmaktadır.

Köyümüzde oynan çocuk oyunları ülkemizin genelinde oynanan çocuk oyunlarıdır.(Yağ satarım, bal satarım, saklambaç ve körebe vb.) oyunlardır.

Köyümüzde cenazelerde kadınlar kendi aralarında ağıtlar söylerler. Fakat sahız olaraktan belirli kişi yoktur.

Köyümüzde, ülkemizin genelinde yapılan yemek çeşitleri yapılmaktadır. Ayrıca düğün törenlerinde"üzümlü "denilen yemek yapılmaktadır. Yemek üzüm ile et birlikte pişirilir ve ikram edilir.

Köyde eskiden kadınların giydiği elbise, Fistan'dır. Erkekler ise şalvar giyerlerdi. köyde eskiden kilim, halı ve şal dokunurdu.

Köyümüzün okulu 1959 yılında yapılmıştır. Camii,1972 yılında yapılmıştır. Sağlık evi 1991 yılında yapılmıştır. Köyümüzün yolu 1999 yılında yapılmıştır. Köyde vakıf bulunmamaktadır.

Köy Muhtarı: Hüseyin YANIK, Köy İmamı: Erkan YILDIRIM, Öğretmenler: Faruk TEKİN, Turgut ALPARSLAN,

Köyümüzün en büyük sorunu sulak arazinin olmaması, çözümü ise sondaj vurulmasıdır. Köyde şebeke suyuda yetersizdir.

Köyümüzde aşırı derecede göç vardır. Göç özellikle, Adana, Ankara ve Mersin illerine yapılmaktadır.

Köyümüz 150 hane olmakla beraber kışın 60 haneye kadar düşmektedir. Köyümüzde yaşayanlar kışın göç edip yazın gelmektedirler. Köyde okur-yazar oranı %90'dır.

Köyümüz içme suyunu Davullu mevkiinden temin etmektedir. Sulama amaçlı suyumuz bulunmamaktadır.

Köyümüzün kuruluşu Hafik'in Beydili köyünden gelmektedir. Nar oymağına mensupturlar.

Hastalıklarda, Öksürüğe,"Efelik, Dağ çayı, keki" otu kaynatarak yenir. Mayasıra karşı"mayasır otu" kaynatarak içilir.

Köy halkı isteklerinin gerçekleşmesi için,"Davullu" denen ziyaret yerinde kurban keserler ve dileğinin kabul olması için, dua ederlerdir.

Köyde akşam tırnak kesmek, dışarıya kül dökmek, uğursuz sayılır.

Düğünlerde eğlence olarak, erkek-kadın halay çekmek türkü söylemektir.

Yassıpnar Köyü:

. Köyümüz adını köyümüzün güneyindeki su kaynağından almıştır.

Köyümüzün ilçe merkezine uzaklığı 5 km'dir. Altınyayla ilçesinin kuzeyine düşer. Kuzeyinde, Serinyayla, Batısında Doğupınar, Doğusunda Deliilyas beldesi bulunmaktadır.

Köyümüzün kuruluş hakkında yazılı bir belge bulunmamakla beraber yaptığım araştırma, Yıldırım Beyazıt ve Timur savaşı sonucunda (1402)üç kardeş serinyayla, doğupınar ve yassı pınara, gelip bölgeye yerleşmişler. Köyümüzde eski yerleşim yerleri vardır. Topak kaya dediğimiz işlenmiş bir kaya, Yağmur dede ve Sarp ziyaretleri vardır. Köyümüzde (Refik Güleş'e) ait bir tarla da yazılı bir mezar taşı buldum. Sivas müzesinde sergilenmektedir. Roma dönemine aittir. Yağmur dede diye bir ziyaret yeri daha vardır.

Köyde Âşık Halimi diye bilinen bir halk aşığı varmış, yazılı eseri yok ancak hazır cevaplılığıyla tanınmıştır. Bu zat Sivas'a öküzleri ve kanısıyla, buğday satmaya giderken, yolda konaklar ve uyur. O anda öküzleri çalınır. Olay, o devrin Vali beye intikal eder. Vali bey sorar, Neden uyudun da öküzlerini çaldırdın der? Âşık Paşam ben sizi uyanık biliyordum der.

Yine başka bir âşık bundan bir öküz ister. Yedi rengi sayarak. Kırmızı, sarı, siyah, yeşil, mavi mor beyaz olmasın hangi renk olursa olsun, Bizim âşık cevaben, derki; öküzü hazır. Cuma gelmesin Cumartesi gelmesin, Pazar gelmesin, pazartesi gelmesin, Salı gelmesin, Çarşamba gelmesin, Perşembe gelmesin,(Yani haftanın yedi gününü sayarak) hangi gün gelirse gelsin der.

Köyümüzün tarlalarına sığmayan bir doğupınarlı Bayana sorar ve ;

Senin adın Marziye
Fistan verdim terziyi
Söyle baban dürziye
Seni bura salmasın

Bu gün köyümüzde yaşayan aşık Haliminin torunu Süleyman GÜRBÜZ'de zaman ,zaman deyişleri ve şiirleri vardır.Bunlardan birisi.

Sumsundan bir güneş doğdu
Müjde Anadolu gelen ATATÜRK
Bu kuvveti mevlam verdi
Müjde Anadolu gelen ATATÜRK

Amasyada bir kudret görüldü
Hastalar ölüler dirlir
Ayşe Fatma Sunaları sarıldı
Müjde Anadolu gelen ATATÜRK

Erzurum bekliyor bitmez seneler
Öfkelenir mavi gözlü neneler
Bu vatanın kanını emen keneler
Müjde Anadolu gelen ATATÜRK

4 eylül sabahı Sivas coşuyor
Güller açmış bülbülleri şakıyor
Şişekler çakıyor nurlar saçıyor
Müjde Anadolu gelen ATATÜRK

Süleyman okumadım ne çare
Ankara kavuştu büyük Hünkare
Millet için Cumhuriyet tek çare
Müjde Anadolu gelen ATATÜR

Köyümüzde yetişen sporcu yoktur. Köyümüzde İstiklal Harbinde Rus cephesinde esir düşüp, yedi yıl sonra serbest bırakılan, Hasan KOÇ ve Şehit olan Tozan ailesinden Kara Bekir, Hacı Bektaşi Efendilerin, Atatürk'ün ordularına topladığı gönüllü askerler, bunlardan birisi Hasan Çavuş'tur.

Köyümüz sınırları içersinde önemli sayılacak, Dağ, göl ve akarsu bulunmamaktadır.

Köyümüzde oynanan çocuk oyunları; Birdirbir, Çelik çomak, Saklanbaç, uzuoluk, kırdana, menekşe bezirgân, vb. oyunlardır.

Menekşe oyunundan bir tekerleme :Bitliler,kirliler,biz size kız verek,;karşı taraf;Alırız alırız adını bildirmek,sorarlar;Adını adını bize bildirin, söyler ; Adıda ududa Ayşe hanımdır.diye karşıdaki gruptan seçme yaparlar.

Köyümüzün başyemeği; pilav olmakla beraber, bulgur ve unlu yemekler başta gelir. Köyümüzde dokuma sistemi eskiye dayanmaz.

Okulumuz 1960 yılında yapılmış.1997 yılında Delilyas ilköğretim okuluna taşındı.

Köyümüzde un değirmeni var.1975–1976 yılları arasında yapıldı. Eski Camii 1989 yılında yeniden yapıldı. Köye muhtarlık hizmet binası 1989 yılında yapıldı.1999 yılında hizmete açıldı. Bu kurumlara ait vakıf ve benzeri dernekler yoktur.

Köy Muhtarı Refik GÜLEÇ, Köy İmamı: Sadettin TOPRAK, Köyümüzün baş sorunu su sorunudur. Bu sorun çözülürse diğerleri kolay, köyde göç var. En çok Adana, Mersin, Ankara, İstanbul ve İzmir gibi büyük şehirlere göç etmektedirler. Köyümüzde kışın 35 hane, yazın ise 75 haneye çıkar. okur-yazar oranı,%99'dur.Köyümüz içme suyunu akırlaca dediğimiz yerden önceleri kendi imkanlarıyla sonra 1977 yılında köy hizmetleri yani toprak su getirmiş olup,1997 yılında kapalı su şebekesine kavuştuk. Bu su da yetmeyince 2002 yılında Taş göz denilen mevkiiden ilave su getirdik imece usulü ile yaptık. Sulama suyumuz yeterli değildir.1999 yılında DSİ. Tarafından, arazimize deneme kuyusu açıldı.37sn/litre debisinde suyumuz çıktı. Ancak diğer kuyuların açılması ve faaliyete geçmesiyle arazilerimiz sulanabilir.

Köy halkı, Timurla, Yıldırım Beyazit savaşları sırasındaki, Bektaşilerin özel olarak yerleştirme sistemiyle kurulduğuna inanılır.

Köyümüzdeki sülaleler: 1-Kayış veliler (Taslakoğullar) 2- Gökhüseyinler, 3-Yeter oğulları, 4-Divitliler(Bu sülale okur-yazar olduğu için divitliler denmiştir.) 5-Keçiler (bu sülale Yozgat'tan gelmiş) 6-Deli Yusuflar, 7-Horozcular (bu sülale halaycı olduklarından)

Köyümüzde düğün, ölüm ve bayramlarda dayanışma ve yardımlaşma olur. Örneğin; Düğünlerde saçı(para) toplanarak maddi bir yardım sağlanır. Ölümlerde; Cenaze evine birkaç gün yemek götürülür. Hastalıklarda genellikle doktora gidilir. Köyümüzde batıl inanç yoktur.

Köyümüzde; Beddualar: Allah kahretsin, töremiyesin, yaşamıyasın gibi sözler söylenir.

ALTINYAYLA İLÇESİ FOLKLORU

İlçede halk oyunları yani halaylar çeşit olarak büyük bir zenginliğe sahiptir. Sivas'ın kendisine has bazı oyunları aynen, İlçemizde de oynanır. Halaylarda Anadolu insanının kimliğini ve kişiliğini bulmak mümkündür.

Halay oynarken, kişinin kimliğinden kaynaklanan çoğu unsurlar halaylara yansımıştır. Sivas insanının ağırbaşlı, sabırlı ve ciddi tavrı halayların ilk başlangıç kısımlarında yavaş, sessiz ve uysal hareketlerle sembolize edilir. Ama sabır taşırılıp, zor durumda bırakılan durumlarda ise, bu uysallığın ve ağırbaşlılığın, yerini sert ve keskin bir biçimi bulunmaktadır.

Oyuncu sayısı, yerin durumuna göre değişir, üç kişiden onbeş kişiye kadar oynanabilen halaylar, kadın erkekler tarafından ayrı, ayrı oynandığı gibi beraberde oynanır. Halaylarda bir diğer özellik, erkeklerin hareketleri daha set ve keskin, kadınların hareketleri ise daha yumuşak ve naziktir.

Aslında halay denilince düğünlerde oynanan oyun ve eğlence akla gelmektedir. Yörede "halay çekmek"tabiri kullanılır. Halay denilince ilk akla gelen, davul-zurna oluyor. Çünkü halaylar davul-zurna eşliğinde çekilir.

Altınyayla ve yöresinde on yıl öncesine kadar çok iyi halaylar çeken kişiler varken yaklaşık olarak yirmi yıldır. Düğünlerde davul-zurnanın bulundurulmayışı nedeniyle halay çeken yok denecek kadar azalmıştır. Yaşlılardan duyduğumuza göre halay çekmek ayrı bir sanat olarak biliniyor. Ve herkes halay başı olamaz deniliyor.

Halayda birinci sırada durarak halay ekibini kontrol eden ve onlara ayak veren kişiye halay başı denir. Altınyayla da düğünlerde en iyi baş çeken kişiler olarak şunları tespit ettik;"Deccallar'ın Durdu, Delihasanların Kiraz, Aliefendilerin Anşa(Ayşe),Mestenlerin Abdurrahman (Abdurrahman ÇAKIR),Mahabağa'nın Efendi (Efendi Atalay), Azapali'nin Mevlüt Çavuş (Mevlüt Şimşek), Halıtlar'ın Mehmet Çavuş (Mehmet Uğur), Ağçalar'ın (Hacı Ağca), bu isimler günümüzde halen hayatta olan Tilki Osman (Osman Tunç) ve Durmuş Kale'yi Salih Uğur'da katabiliriz"

Altınyayla ve çevresinde halay kültür çok zengin olmasına rağmen daha önce saydığımız nedenlerden dolayı hemen, hemen yok olmaya yüz tutmuştur. Yörede bilinen halaylar, Sivas Halayı, Madımak, Üçayak, Hoşbilezik vb.olarak biliniyor. Burada bazı halayları örnek olarak açıklamaya çalışaçağız.

1-Sivas Halayı: Altınyayla yöresinde hemen, hemen her düğünde en baş oyunlardandır. Sivas halayı dört bölümden meydana gelir. a.Karşılama, b.Ağırlama, c.Yanlama, d.Hoplama, her bölümün kendisine has hareket ve figürleri vardır. Oyun yavaş, yavaş hareketlerden, başlar sonra gittikçe hareketler sertleşerek devam eder. Sivas halayının karşılama bölümünün dizeleri şöyledir;

Çekin halay düzülsün	Yürü aslanım yürü
Başta duran süzülsün	Kalma yolundan geri
Halaya girmeyenin	Zehir olsa içerim
Vurun boynu üzülsün	Senin sunduğun meyi
Ah lili lili	Ah lili lili

2-Madımak: Genelde kadınlar tarafından oynanan bir oyundur. Madımak bilindiği gibi bahar aylarında yörede bolca bulunan yemeği yapılan bir tür sebzedir. Madımak toplamanın şekillerini sembolize eden oyun, figürleri, madımak toplamanın şekillerini simgeler. Yörede madımak oynunda söylenen türkülerden birisini aktarıyoruz.

Madımak oylum oylum
Geliyor selvi boylum
Civan boylum gelirse
Şen olur benim gönlüm

Madımak pişer oldu
Yollara düşer oldu
Günde yediğim şamar
Bir iken beşer oldu

Madımak biçim, biçim
Ölüyom senin için
Madımak toplar iken
Başımdan düştü çitim

3-Abdurrahman Halayı: Erkek ve kadınlar tarafından oynanır. Bu halayda da kadınların hareketleri erkeklere göre daha yumuşaktır. Üç bölümden oluşan oyunun iki bölümü sert ve keskin hareketlerle dolu iken üçüncü bölümü “hoplatma”bölümüdür”

Oyuncular hilal şeklinde sıralanır.Hareketleri sakin olan bu bölümdü oyuncular yerlerinde ikişer defa sağa ve sola hareket yaparlar.üçüncü figürde ileriye doğru yürürler.üçüncü figürde hareketler kesinleşmeye ve sertleşmeye başlar,eller omuz hizasına kaldırılır.bacaklar ve kollar gergin ve vücut dimdik vaziyette durur.Oyuncular birbirlerine karşılıklı yarım karşılaşma şeklinde hareketlerle sürdürmeye başlarlar..Oyun yavaş,yavaş canlanır.ikinci kısımda ise,ellerini bırakmış oyunlar,kuvvetli ayak vuruşları,parmak şıkırdatmalarla şiddetlenir.

Oyuncuların birbirleri ile çifter, çifter karşılaştıkları ve sessiz kaldıkları anlar olur. Bu hareket rakibine meydan okuma anlamını taşır. Bir kez daha tekrarlanan hareketlerden sonra bu hareketler diz de diz üstüne çökülerek yapılır.

4- Yumruk Oynama: Yumruk oyununa günümüzde pek az rastlanır. Yumruk oyunu genellikle gençler arasında oynanan bir oyundur. Davul-zurna eşliğinde oynanan bir oyundur. Davul-zurna ekibi yumruk havası çalar. Düğün esnasında genellikle köyde evin önünde geniş bir meydanda toplanır.

Yumruk oynana yer er meydanı olarak da görülür. Aslında yumruk oyunu bir güç ve yiğitlik gösterisidir. Çünkü bu oyuna güç-kuvveti yerinde olmayanlar dayanamazlar. Yumruk oyununa isteyen bileğine güvenen herkes katılabilir. Gençler halka çevirerek toplanırlar, yumruk havasının çalmasıyla kendisine güvenen ilk kişi sol yumruğu sıkılmış olarak omzunu kaldırarak ortaya çıkar. Çünkü yumruğu vuracak kişi ilk oyuncunun ya sol omzuna, ya da sol bacağının üst kısmına vurmaya çalışır.

Yumruk oyununda böğürlere, kafaya, sırta vurmak yasaktır. Bu bölgelere vurulan yumruklar telafisi zor zararlar doğurabilir.”Hey babam, haydi Allah”diyerek ikinci kişi yumruğu vurur. Yumruğu yiyen kişi oyundan çıkar. Bundan sonra sırayla gençler yumruk vururlar.

Oyun bu şekilde devam eder. Yumruk oyununda tatsızlık çıkma olasılığı yüksektir. Hatta yumruk oyununda başlayan kavgalar zaman, zaman sülale kavgalarına dahi dönüşmüştür. Bu nedenle son yıllarda yumruk oyunu hemen, hemen hiç oynanmamaktadır. Yaşlılar bunu bildiği için, buna müsaade etmemektedir.

5- Deve Yapma Oyunu: Deve oyunu genellikle uzun süreli düğünlerde, kınacı gidilirken yapılır ve oynanır. Öncelikle temsili bir deve yapılır. Bu devenin uzun boynu koyunyünü ile dolanır. Başı bir koyun postu ile yapılır. Gözlerine ayna takılır. Devenin üzerine değişik renklerde poşular, yemeniler bağlanır. Uzun bir merdiven üzerine eski kilimler atılarak, bu merdivenin içerisine beş yada altı kişi dizilir. En öndeki kişi uzun boyludur.

Devenin hörgücüne de çocuk beşiği yerleştirilir. Deve oyunun bir de ekibi vardır. En önde ekip başı bulunur. Deve mihmandarı, devenin başını çeker. Temsili kadın kılığına girmiş bir erkek, Fatma nine rolünde iğ ile yün eğirir

Devenin önünde kılıç-kalkan ekibi, davul-zurna ile oyun oynayarak gider. Mıdık Ali ve Haşat Osman kılığında iki kişi çeşitli meddahlıklar yaparlar. Günümüz diliyle şov yaparlar. Deve ekibi oynaya oynaya kına ekibini götürür.

Düğün sahibinin önüne deveyi yatırırlar. Buna"Deve ıhtırma" derler. Düğün sahibi bahşiş vermeyince deve kalkmaz. Maalesef günümüzde önemli bir gelenek olan deve oyunu hemen hiç oynanmamaktadır.

2002 yılı Sivas Valiliğinin 4 Eylül kutlamalarında temsilli olarak Altınyayla Kaymakamlığı ve Belediyenin katkılarıyla yapılmıştır.

Altınyayla İlçesinde Düğün Adet ve Gelenekleri:

Evlenme konusuna geçmeden önce eski Türklerde evlenme ile ilgili, bazı inanç ve uygulamaları vermek istiyoruz. Hemen bütün toplumlarda olduğu gibi eski Türklerde de toplumun çekirdeğini aile oluşturmaktadır. Bazı faraziyelerin aksine Türklerde "ana ailesi"nin izlerine rastlanmamaktadır. Buna karşılık Moğollarda "matriarkal aile" hâkim görünmektedir."kız kaçırma Türklerde çok eski dönemlerden itibaren bir evlenme usulü olarak kendini göstermektedir.

Türklerde "patriarkal aile"tipi hâkimdir ve ailenin sembolü "ev" evin sembolü de "ocak"tır. Nitekim Yakutlarda evlilik,"sönmez bir ateşi yakma" şeklinde ifade edilmektedir."Gelin alma törenleri Türklerde çok eski zamanlardan beri"saçı ve kurban"uygulamalarına vesile teşkil etmektedir.

Aileye verilen önem, Türklerde evin, eşiğini ve ocağın kutsallık kazanması ile sonuçlanmıştır. Kırgızlar-Kazaklar ve Başkurtlarda gelinin kayınpederinin içtiği ırmak, pınar ve göl sularına paralar saçması, ocaktaki ateşe yağ atıp secde etmesi su ateş ile ilgili, koruyucu mesnetlerdendir.

Bu uygulamalardan bazıları eski Türklerden günümüze yaşaya gelmiştir. Bildiğimiz gibi İslam dini aileye çok önemli bir kutsallık atfetmiştir. Nesli korumak için de zinayı yasaklamıştır. Evlilik ve sonrası hayatı düzenleyen, Kur'an-ı Kerim de birçok ayet mevcuttur.

Anadolu insanının evlenme ve aile içi yaşam tarzını İslam ve Türk Kültürü belirlemektedir. Evlenme törenleri genellikle kız görme-beğenme, dünürcü yollama ve söz kesme, şerbet ve nişan ve düğün olmaz üzere birkaç değişik safhalarla gerçekleştirilmektedir.

Biz de bu safhaları kısacı açıklamadan önce evlilik şekillerinden sıra ile kısaca bahsetmek istiyoruz.

—Beşik Kertmesi:

Bu şekilde çocukları evlendirmek samimi olan aileler arasında gerçekleşir. Sürekli birbirilerine, gidip-gelen iki arkadaşın aynı anda ya da yakın zamanlarda birisinin kız diğerinin erkek çocuğu olursa aralarında,"beşik kertmesi"yaparlar. Bir nevi beşik nikâhı da denilebilir. Erkek çocuğunun babası, bir adet çeyrek altın, bir yüzük alarak bunu kızın babasına verir.

Aslında bu olay aileler arasındaki, samimiyeti artırmaya yönelik bir faaliyettir. Erkek çocuğunun babası kız büyüdükçe ona değişik hediyeler alır. Oğlan çocuğunun, babası kız çocuğunun babasına sürekli "bizim gelinlik nasıl" diye sorar. Hatta bazı kadınlar daha karınlarındaki çocuğun cinsiyetini öğrenmeden,"seninki kız benimki erkek olursa beşik kertmesi yapalım"diyerek kavileşirler. Bu çok yaygın değildir. Çünkü bazı mahsurları vardır. Çocuklar büyüyünce birbirlerini beğenmemektedirler. Ve aileleri onları evliliğe zorlamaktadırlar, bu da aileler arasında problemlerin çıkmasına neden olmaktadır. Bu nedenle son yıllarda bu adet mahsurları görüldüğü için, hemen, hemen terk edilmiştir.

—Görücü Usulü İle Evlenme:

Evlenecek kız ve erkeğin birbirlerini aileleri ya da her hangi bir kişi vasıtası ile tanıyarak evlenmelerine denir. Bir nevi tavsiye ile tanışıp, birbirlerini görerek, konuşup, anlaşarak evlenmektir.

Altınyayla yöresinde en yaygın olan evlenme şeklidir. Çünkü halk arasında en sağlıklı evlenme şekli olarak da görülmektedir. Bu evlenme şeklinde daha çok dede, nine. Anne, baba vb.aile büyüklerinin etkisi söz konusudur. Özellikle anneler delikanlı, evlenme çağı gelmiş, askerliği yapmış oğulları sık, sık düğünlere giderek çocuklarına kız beğenirler.

Daha sonra beğendikleri kızı aile içerisinde olumlu-olumsuz taraflarını, soyunu-sopunu araştırarak bir karar alınır.

Ve kızı evlenecek kişi ile görüşerek onlarda anlaşırsa evlendirirler. Aile büyüklerinin kararı çok etkindir. Fakat gün geçtikçe modernleşme ve basın, yayın araçlarının etkisi ile olsa gerek büyüklerin etkinliği azalmaktadır.

—Kayın ile Evlenme:

Anadolu'da geniş aile tipi hâkim olduğu için, çoğu zaman birkaç aile bir arada bulunabilmektedir. Yeni evlenen kişiye bir oda tahsis edilmekle yetinilmektedir. Evli çocuklardan birisi genç yaşta öldüğünde onun eşi dul kalmaktadır.

Bu durumlarda dul kalan gelen evden çıkmasın diye bekâr olan kayınlardan birisi ile evlendirilmektedir. Buradaki amaç gelinin çocuklarının perişan olmaması ve toplumda doğabilecek olan çeşitli dedikoduların önüne geçmektir.

Altınyayla ve çevresinde bizim dikkatimizi çeken bu evlilik şekline sosyolojide "Levirat Evlilik şekli" olarak tanımlanmaktadır. Yani erkeğin ölen kardeşinin karısı ile evlenmesi uygulamasdır. Herhangi bir kimsenin büyük kardeşi genç yaş öldü ve arkasında iki çocuklu bir kadın bıraktıysa bununla bir nevi evlenmek zorundadır.

Bu adet toplumsal bir norm haline gelmiştir. Son zamanlarda bu uygulamanın da toplumsal normların zayıflamasıyla birlikte gücünü kaybettiği gözlenmiştir. Toplumda hoş karşılanmamaktadır.

Diğer ilginç uygulama da bir kimsenin karısı genç yaşta ölür ise karısının kız kardeşi ile evlenmesidir. Yani bekâr baldızı ile evlenmesidir.

Sosyolojide bu uygulamaya da "Sororat evlilik şekli"denir. Altınyayla yöresinde az da olsa bu evlilik şekline de rastlanmaktadır. Bu geleneğinde hemen, hemen temamen terk edildiğini görüyoruz.

İç Güva Girme (İç Güveyi) :

Damat olarak seçilen kişinin kız evine yerleşmesi ve hayatını temamen burada devam ettirmesi yoluyla gerçekleştirilir. Bu evlilik şekli genellikle erkek çocuğu olmayan aileler tarafından yapılır. Çünkü Anadolu'da "Ocak" kutsaldır. İnsanlar"Ocağım tütsün","evim harap olmasın"diyerek özellikle kızları tek ise akrabalardan herhangi birisinin çocuğu ile kızlarını evlendirirler.

Damadı evlerine alırlar. Artık o evin reisi iç güveysi olan damattır. Son yıllarda bu şekilde evlilik yapanlarında sayısı oldukça azalmıştır.

Fakat yinede rastlanmaktadır. Bu tür evliliklerde pek düğün yapılmaz nikâh kıyılarak damat gerdeğe sokulur.

—Değişik Etmek : (Berdel)

Bu tür evliliklerde bir kız bir erkek çocuğu olanlar karşılıklı olarak kızları gelin olarak değişirler. Burada amaç her ikisinin de düğünlerdeki ağır yükten kurtararak aile sahibi yapmaktır. Bu tür evlilikler aslında eskiden ağır başlık parasından kurtulmak için, yapılmaktaydı. Fakat günümüzde başlık parası pek alınmadığı için, bu tür evliliklerde azalmıştır.

Bu tür evliliklerde ciddi sorunlar yaşanmaktadır. Çiftlerden herhangi birisinin problemi, diğerine de hemen, hemen aynen yansıdığı için, pek tercih edilmemektedir.

—Kız kaçırma yoluyla Evlilik:

Genellikle biribirlerini severek aralarında evlilik için, anlaştıkları halde aileleri tarafından evlenmeleri tasvip edilmeyenler. Arasında olmaktadır. Bazen de nişanlılar arasında düğün yapmaya gücü olmayan kimseler bu yola başvurmaktadır.

Fakat toplum tarafından kaçarak evlenen kadınlar ömür boyu ayıplanarak, toplumdan dışlandığı için, son yıllarda kız kaçırma olayına pek rastlanmamaktadır. Hata bazen aileler arasına

yıllarca sürecek kan davasına dönüşebileceği için, toplum itiyatla karşılanmamaktadır. Günümüzde bu tür evliliklere çok sık rastlanmamaktadır.

Şimdi de evliliğin safhalarından bahsetmek istiyoruz. Şunları sırayla şöyle açıklayabiliri.

a.Kız Görme ve Kız Beğenme:

Köy hayatında sosyal çevre çok dar olduğu için, hemen, hemen herkes birbirini tanır. Onun için, kız bakmak için eskiden olduğu gibi özel bir araştırma yapılmaz. Eski sosyal normlar çok kuvvetli olduğu için, evlilik olayında çok çeşitli adet ve gelenekler varmış. Fakat şu an içinde bulunduğumuz, postmodern diye adlandırılan, modern ötesi yaşam tarzının kuralları Anadolu'nun en ücra köşesindeki köylere dahi kendisinin hissettirmektedir.

Altınyayla'da görücü usulü ve anlaşarak evlenmenin ikisi de vardır. Gençler evleneceği genç kızları genellikle tarlada ve bahçede görerek beğenir ve bu isteğini ailesine iletir. Evlenmek isteyen gençler bu isteklerini babalarına açmazlar genellikle annelerine açarlar.

Evlenmek isteyip de ailesi tarafından bu isteği kabul görmeyenler ya pilav tabağına kaşık saplarlar, ya da babalarının ayakkabısının içerisine taş koyarlar. Aşırı ve süratli modernleşme, Alevi geleneğine bağlı köylerde kendini daha güçlü hissettirmektedir.

Köy de yaşayan Alevilerin de dile getirdiği gibi artık eski geleneksel kurallar, aşağı-yukarı her yerde geçerliliğini yitirmiştir.

Alevilerin gençleri daha rahat hareket ettikleri ve kız-erkek ilişkileri çok fazla olduğu için, eskiden olan görücü usulü geçerliliğini yitirmiştir. Birbirini gören kız ve erkekler isteklerine ailelerine iletiyor. Aileler de bu doğrultuda hareket ederek dünür gidiyorlar.

Hata Alevi köylerinde genç kız ve erkekler genellikle sazlı-sözlü eğlenceler, düzenlerler bu eğlenceler sırasında evlenecek gençler, birbirlerini, beğenir ve evlenmeye karar verirler. Ya da düğün, nişan gibi herkesin katıldığı törenlerde birbirlerini beğenirler ailelerine bu isteklerini iletirler.

b. Dünürcü Yollama-Söz Kesme:

Genellikle kızlar erkek tarafından beğenilir.Evlenmek isteyen bir erkek beğendiği kızı ailesine iletir.Sivas ve çevresinde evlilik isteği genellikle,genç erkek tarafından,anneye iletilir.Gencin evlenme isteği anne ev halkına açıklar.Ailenin ileri gelenleri başta baba olmak üzere istişare yapar..

Bu evliliğin iyi olacağına kanaat getirirse eğer Bir aracı vasıtasıyla kız evine haber gönderilir. Kız evi de kendi arasında istişare yaparak, bu evliliğin hayırlı olacağı kanaatine sahip olursa, erkek tarafına bir işaret göndererek gelmelerini ister.

Erkek tarafı randevu aldığı gün ailenin ve kabilenin büyükleri ile kız evine küçük hediyeler alarak gider. Erkek tarafı genellikle, şeker, çay, lokum, bisküvi, sigara vb.şeyler götürürler.

Aileler arasında bir süre karşılıklı sohbet edildikten sonra Erkek evinin sözcüsü;"biz buraya niye geldik? Hiç sormuyorsunuz"Gibi şaka yollu sözlerle meramını anlatır.

Kız istemeye şu sözlerle başlanır."Allah'ın (c.c emriyle,Peygamberin kavliyle,Ebu Hanife mezhebi üzere kızınız...........yı,oğlumuz...........ya istiyoruz"Bu cümle Sünniler de sürekli kullanıldığı halde Aleviler de bazen,"İmam-ı Cafer-i Sadık Hazretlerinin mezhebi üzerine" olarak da kullanılır.

Bundan sonra kızın ailesi, genellikle babası şu cevabı verir."Allah'ın emrine ne diyelim. Allah yazdıysa elbet bir şey bahane olur."Diyerek bu işin olacağına dalalet eder. Bundan sonra orada bulunan büyüklerden birisi "hadi Allah hayırlı etsin. Bir bardak şerbet, getirin bu iş olsun bitsin"der.

Kadınlar küçük bir maşrapa ile şerbet yaparlar. Şerbet, su ile şekerin karıştırılmasıyla yapılır. Orada bulunan herkese birer bardak şerbet ikram edilir. Herkes şerbetini içtikten sonra,"Allah hayırlı ve uğurlu etsin"diyerek oradan ayrılır ve böylece nişan töreni yapma hazırlıkları başlar.

c. Nişan:

Nişan töreni düğünden önce şerbetten sonra yapılır. Büyük nişan ve küçük nişan diye iki çeşit yapılır. Büyük nişan kadınların ve erkelerin, bütün köy halkının katıldığı nişan törenidir. Fakat son zamanlarda nişan törenin erkek tarafı için çok büyük yük getirdiği gözlenerek sadece küçük

şerbetle yetinilir. Olmuştur, Çünkü nişan töreninde "gelinlik" denilen nişanlı kıza üç-dört kat elbise alındığı gibi, kızın en küçük kardeşinden, en yaşlı ninesine kadar herkese birer adet hediye alınır.

Bu adet çok külfetli olduğu için, son zamanlarda kısa bir törenle geçiştirilir. Olmuştur. Nişanda altın takılar, hediyelik giysiler, şeker, çerez alınan her şey alınarak kız evine gidilir.

Kız evinde davetli herkes toplanır. Davetli herkese şerbet ikram edilir. Şerbetler içildikten sonra oyunlar oynanır. Halaylar çekilir. Kıza nişan yüzüğü takılır. Nişan törenine katılanlardan bir tepsi içerisine para veya altın cinsinden hediyeler verilir.

Kıza nişan yüzüğü damadın annesi tarafından takılır. Nişan merasiminden sonra davetliler evlerine gider. Sadece kızın ve damadın aileleri baş başa kalır, beraberce yemek yerler ve artık bir aile olduklarını ispatlamaya çalışırlar.

Nişan yapıldıktan sonra oğlan evi artık her bayramda gelinlik kızı görmeye gider. Ramazan ayında, bir kat elbise, şeker, yağ, üzüm vb.sahurluk adı verilen hediyelerle kız evi ziyaret edilir.

Kurban bayramında kız evine bir adet kurbanlık koç götürülür. Koç'un boynuna da bir adet yarımlık altın takılır. Nişan süresince aileler arası ilişkiler sıcak tutulmaya çalışılır. Nişanlılık halinin uzun tutulmasının hayırlı olmayacağına inanılır.

Bunun için, oğlan evi düğünü bir an önce yapabilmek için, elinden gelen her şeyi yapmaya çalışır.

Düğün:

Halk arasında düğün denilince ilk akla gelen şeyler gelin, damat ve evlenmektir. Arapça'a düğün kelimesinin karşılığı,"arus"dur. Arus" gelin, düğün" anlamlarına gelir. Düğün denilince eğlenmek ve evlenmek akla gelmektedir. Düğünler genellikle dört gün sürer. Fakat şimdiki zamanlarda artık iki ya da bir gün süren düğünlerde vardır.

Düğünlerin çeşitli safhaları vardır. Biz bunları temelde dört grubu ayırıyoruz.1.Düğün için yapılan hazırlıklar.2. Bayrak kaldırma, 3.Kına yakma (kına Gecesi) 4. Gelin Alma yada gelin indirme olarak tasnif ettik.

1.Düğün İçin Yapılan Hazırlıklar:

Düğün tarihi birkaç ay önceden her iki ailenin ileri gelenleri tarafından karalaştırılır. Eğer her iki aileden birisinin bir yakını vefat etmiş ise diğer taraf cenazesi olan aileye sabun, havlu vb.şeylerle bir adet koyun alarak ziyarete gider bu âdete "yas almak"denir.

Yas işlemleri bittikten sonra her iki ailenin hazırlıkları göz önünde bulundurularak birkaç ay sonrasına söz keserler. Düğün sözü yani günü kararlaştırıldıktan sonra, düğün hazırlıkları başlar. Düğüne yapılan hazırlık her ailede farklı farklıdır.

Oğlan evi genellikle bütün ev eşyalarını alır. Kız evi çeyiz olarak hazırladığı bir sanduka dolusu yemeni çorap, seccade vb.şeylerin yanında bir katta yün yatak ve yorgan hazırlar. Düğünden bir ay önce düğün alış-verişi, yapmak için, şehir merkezine gidilir. Bir yatak odası takımı ve iki kanepe yada oturma grubu, iki adet halı, bir adet dikiş makinası, maddi durumu iyi olanlar buzdolabı ve çamaşır makinası vb.ev eşyası ve giysiler alınarak düğün hazırlıkları yapılmış olur.

Düğün başlamadan bir ay önce yakın akrabalar ve komşular düğün evine çağrılır. Neler yapılacağı planlanır. Buna "danşığa çağırma" ya da "bisküvide çağırma" denilir. İstişare toplantısına gelenlere bisküvi, çay, kahve vb.şeyler ikram edilir.

Buraya gelenler düğün şerbetçisini, düğün reisini ve düğün kâhyaların ismi bir liste halinde yazılır ve herkesin sorumlu olduğu görevler belirtilir. Bir kişi düğün reisi olarak seçilir. Bu kişi düğünde bütün işleri takip eder. Düğün kâhyalarından kimisi düğün yemeğinin, kimisi de kız evine gönderilecek hediyelerden sorumludur.

Düğün şerbetçisi de gün boyuncu düğün odasında gelen misafirlere çay, kahve, bisküvi vb.şeyler ikram eder ve düğün odasının temizliğinden sorumludur. Bu hazırlıkların yanında "Okuntu gönderme" adı verilen düğüne davetçi gönderme âdeti vardır. Düğün sahipleri ve kâhyalar toplanarak çevre köylerden hatırı sayılır. İnsanlara ve yakın akrabalara okuntu gönderilir.

Altınyayla'nın bazı köylerinde buna "salıhcı gönderme" ya da"okuycu"gönderme de denilir. Köyden bir kişi bu iş için, seçilerek bir hafta önceden yakın köylere davetçi olarak gönderilir. Bu işe

davetçi dolanma da denilmektedir. Bu kişilere düğün reisi kâhyalar tarafından çeşitli hediyeler ve para verilir. Düğün süresince düğün kâhyalarından birisi görevini yapmazsa cezalandırılır

Bu olaya “sürgün etmek”denir. Sürgün edilen düğün kâhyasının boynuna bir parça tezzek (kerme),kemik parçası vb. aşağılayıcı şeyler takılarak eşeğe ters olarak bindirilir. Bu şekilde davul-zurna eşliğinde halaylar çekilerek, oyunlar oynanarak köyün içerisinde gezdirilir.

Hatta bazıları ceza olarak köy çeşmesinin su dolu teknesine atılır. Eskiden çok daha ağır cezalar verilirmiş. Örneğin bir tekerleğe bağlanarak yüksek bir tepeden aşağı doğru yuvarlanır. Bazen köyün sığır sürüsü bir gün akşama kadar suç işleyen kişiye güttürülür.

Düğünler genellikle, Perşembe günü yada Pazar günü başlar ve dört gün sürer. Son zamanlarda iki gün düğün, yapanlarda oluyor. Düğünden bir hafta önce Cami de imam tarafından Kur’an okunarak düğün ilan edilir.

2. Bayrak Kaldırma:

Altınyayla ve çevresinde düğün başladığı gün, düğün evinin damına bayrak dikilir. Bayrak yaklaşık, üç-dört metre uzunluğundaki bir ağaç parçasının üzerine bir “T” şeklinde yarım metrelik tahta parçasına eklenir. Daha sonra bayrağın en üst başına soğan iki ucuna da elma yerleştirilir.

Bu elma ve soğanın üzerine de tavuk teleği eklenir. Bayrak Perşembe günü gecesinden evin damandan dışarı çıkarılır. Böyle yapmanın bereket ve bolluk getireceğine inanılır. Çünkü düğünün ilk gününde bayrak dikmek için, özel bir tören yapılır.

Bu yapılan işleme”bayrak kaldırma” ya da “bayrak asma”,”bayrak açma”,”bayrak dikmek” gibi tanımlar kullanılır. Düğün bittiği gün soğan düşürülür. Soğanı kapan çocuğa damat bahşiş verir. Kanaatimizce bu soğan, evlilik süresince yaşanacak acıların, elma da tatlı günlerin sembolüdür.

Soğan düşürülerek, elmalar bırakılarak acılar bitirilmiş, onun yerine tatlı günler geçmiş olur. Bayrak kaldırma töreni düğünün ilk günü yapılır. Bu da Altınyayla’da Perşembe günü ya da Cuma günü Cuma namazından sonra yapılır.

Bayrak kaldırma anında damat ve sağdıç orada hazır bulunur. Düğün reisi ve kâhyaları hazır bulunur. Ayrıca komşularda düğün evinin önünde toplanırlar.

İlk önce dualar ve ilahiler eşliğinde bayrak evin damına dikilir. Daha sonra damat ve sağdıç birlikte damadın babasının, annesinin ve orada hazır bulunan büyüklerin elini sırayla öper bu esnada bazıları damada harçlık verirler. Daha sonra davul-zurna eşliğinde damat sağdıç evine gider.

3. Kına Gecesi (Kına Yakma)

Altınyayla ve çevresinde kına manevi değeri olan bir şey olarak bilinir. Kına kutsal kabul edilir. Hz.Peygamberinde kınayı ellerine yaktığına inanılır. Bu nedenle askerden gelenler hediye olarak kına getirirler. Hacca gidenlerin getirdiği hediyelerden birisi de kınadır. Hacdan ve askerden getirilen kınalar hediye olarak dağıtılır. Bu kınalardan bir miktarı saklanır.

Daha sonra evdeki delikanlının düğün kınasına kullanılır. Bu kınaların uğur getireceğine inanılır. Düğünlerde kına genellikle üçüncü gün yakılır. Bu cumartesi günüdür. Kınacılar, kına yakmaya gitmeden önce salıhcı ile erkek evinden kına ve bir takım hediyeler kız evine gönderilir. Aynı zamanda salıhcı daima kınacılar grubunun önünde gider. Düğünün üçüncü günü sabah erkenden kız evinde kızın arkadaşları toplanır.

Buradan topluca kızın çıkarıldığı eve giderler. Gelin olan kızın arkadaşlarından herhangi birisi ona sağdıç olur Gelinin sağdıcı gelin ve arkadaşlarıyla toplu halde kızın çıktığı eve giderler. Orada genç kızlara yemek verilir. Oğlan tarafı bir grup kadın ile davul-zurna eşliğinde kızın çıktığı eve kına alayı götürür. Kına alayı gelince gelinin sağdıcı kapıyı açmaz.

Anca bahşiş verildikten sonra açar. Toplu halde kız evine gidilir. Burada geniş bir yer ayarlanır. Bu yerler genellikle büyük ağıllardır. Herkes büyük bir ağılda toplanır. Gelin adayının çevresi sarılır.

Gelin olan kızın başının üstüne beyaz bir yazma gerilir. Dört tarafından birer kişi tutar. Bu kişiler genellikle, iyi kına yakan kadınlardır. Daha sonra şu kına türküsü söylemeye başlar.

Çaktılar çakmak taşını

Kurdular düğün aşını
Çağırın kızın gardaşını
Gelsin ağlayı, ağlayı
Sadık içinde balası
Kâğıt içinde kınası
Hani bu kızın anası
Gelsin ağlayı, ağlayı
Biner atın iyisine
Sürdüler yolun kıyısına
Selam söylen dayısına
Gelsin ağlayı,ağlayı
Atladı geçti eşiği
Sofrada kaldı kaşığı
Büyük evin yakışığı
Kız anam yazın bu imiş
Vah anam yazın bu imiş

Bu mısralar söylenirken bir yandan da oradaki anası, kardeşi ve yakınları ağıtlar yakarak ağlamak için, meydana çağrılmış olur. Önce kızın annesi gelir ve kızın boynuna sarılarak ağlamaya başlar. Bazen uzun, uzun ağıtlar yakılır. Daha sonra sözü geçen birisi "bu kadar ağıt iyi gelmez anam. Yeter ağıtı bırakın" diyerek ağıt yakanları susturur. Bundan sonra gelinin yüzü açılır ve bir yere oturtulur.

Kına ile beraber mumlarda yakılır. Kına genellikle gelinin eline ve boynuna çalınır. Bu kınanın aynı zamanda sembolik bir anlamı da vardır. Kızın şerefi ile gerdeğe gireceğine delalettir. Gelinin bu kınaları çıkana kadar taze gelin olarak bilinir. Yöresel inanca göre ortalıkta pek görülmez, konuşmaz, dışarı işinde çalıştırılmaz. Kına töreni yapıldıktan sonra artan kınanın uğurlu olduğuna inandığı için, herkes bir parça kına alarak eline çalar.

Kınada gelin, anası, kardeşleri ve yakınları ağıtlar yakarak ağladıktan sonra sıra eğlenceye gelir. Eğer düğünde davul-zurna varsa onula yoksa teyp bandıyla kızlar halay çekerler.Geç vakitlere kadar eğlenilir.

Akşam olunca gelin kıza bindallı olarak bilinen yöresel kıyafet giydirilir. Gelin kız bindallı ile arkadaşları ile beraber ellerine yanan mumlar tutuşturularak ta ki sabah namazına kadar oynarlar ve şu türküyü söylerler.

Yüksek, yüksek tepelere ev kurmasınlar
Uçan da kuşlara malum olsun ben annemi özledim
Hem anemi hem babamı ben köyümü özledim
Babamın bir atı olsa binse de gelse
Annemin yelkeni olsa açsa da gelse
Kardeşlerim yollarımı bilse de gelse
Uçan da kuşlara malum olsun ben annemi özledim
Hem annemi hem babamı ben köyümü özledim

Kına gecesi oğlan evinden bir grup insan düğün köftesini yaptıktan sonra kız evine kınacı götürür. Bu gruba kınacı alayı denir. Eskiden kınacı alaylarının büyük eğlence olurmuş, deve yapılır. Bir grup insan kılıç oyunu oynayıp güreş tutarlarmış, fakat gönümüzde bu uygulamaların hemen hiç birisi yapılmamaktadır.

4. Gelin Alma (Gelin İndirme)

Gelin alma merasimi genellikle düğünün son günü olan dördüncü gün yapılır. Eğer düğün, Perşembe günü başladıysa gelin almaya Pazar günü gidilir. Şayet düğün Pazartesi başladıysa gelin almaya Perşembe günü gidilir. Gelin almaya gidilecek günden bir gün önce düğün yemekleri hazırlanır. Düğün alayı gitmenden bir gün önce düğüncü gitmek için özel bir davet yapılır. Düğüncü gitmek isteyenler gruplar halinde birleşirler ve hediye olarak neler götüreceklerini konuşurlar.

Düğüncü gitmek için, oluşturulan bu grupların her birine”konak” denir. Her grup bir konak olarak kabul edilir.

Her konaktan en az üç kişi, en çok yedi kişi bulunur. Her konakta bir konak başı seçilir. Konak başı toplum tarafından saygın kişilerdir. Konak başı düğüncü alayı gitmeden önce düğüncü olarak gidilen yer, ayrı bir köy ise o köyün adet ve töresini araştırır ve ona göre hareket edilir.

Genellikle köy dışından gelin getirildiği zaman konak olunur. Her düğün alayında en az beş konak olur. Bu sayı düğün sahibinin çevresinin genişliğine göre artar, yada azalabilir. Her konak kendi götüreceği hediyeleri gitmeden önce hazırlar.

Bu hediyeler genellikle çay, şeker, sigara, kolonya vb.şeylerdir. Bu hediyeler gitmeden bir önce güzelce paketlenerek bir çantaya dizilir. Düğüncü gitmenden bir gün önce salıhcı adı verilen, bir elçi gönderilir. Şarkışla ve İlbeyli yöresinde”salıhcı göndermeye”,”yozucu gönderme”’de derler. Salıhcı giden kişi gizlice köye girer. Adet gereği birisine yakalanırsa salıhcıya suya basmak, boynuna kerme takarak sürgün etmek, vb.cezalar verilir.

Bu elçi kız tarafının düğün reisinin selamını söyler ve kaç konak düğüncü geleceğini bildirir. Kız tarafı da ona göre düğüncü almak için, komşularını toplar ve kaç konak misafir geleceğini söyler. Duruma göre misafir almak için, komşular bir önceden hazırlanırlar. Çünkü başka köyden gelen düğüncüler en az bir gün kalırlar.

Otuz-kırk yıl öncesinde düğüncü gidenler üç ila beş gün kalırlardı. Bazen kış aylarında yollar kapanarak düğüncü alayının bir hafta on gün kaldığı olurmuş. Tabi’ki düğüncüler eskiden at arabaları ve kağnılarla gittiği için, çok daha sıkıntılı ve yorucu bir yolculuk yapılırmış.

Günümüzde bir gün bile kalınmıyor. Çünkü ulaşım imkânları eskiye nazaran çok daha ileri olduğu için, insanlar karşı tarafa yük olmak, olarak görüyorlardı. Düğün alayı gelin almaya gittiği köyden konak misafiri almaya gelenler tarafından karşılanır.

Her konak için, bir kâğıt yazılır. Bu kâğıtlara konak başının ismi yazılır. Daha sonra kura ile misafir olunacak evler, tespit edilir. Her konak kura ile düştüğü ev gider. Konak başı en köşeye oturur. Komşular gelerek hoş geldin ederler. İlk önce yorgunluk kahvesi içilir. Kız evinden bir kişi ve düğün reisi, sıra ile bütün konak misafirinin bulunduğu evleri gezerler.

Daha önceden davul-zurna eşliğinde konak evleri sıra ile gezilir. Davulcu biraz davul çaldıktan sonra, konak başından bahşişini alır. Buna nöbet çalma denir. Eskiden gelin almaya giden misafirler birkaç gün üst, üste kaldığı için, çok zengin eğlenceler düzenleniyormuş, deve yapılarak güreş tutulur ve cirit oyunu oynanırmış, özellikle düğünlerde cirit, vaz geçilmez bir oyun iken,1961 yıllardan sonra birden oynanmaz hale gelmiş ve şu anda tamamen unutulmuş, durumdadır.

Konak olunan evde misafirler yemeklerini yedikten sonra kız evinden çeyiz yazmak için,bir davetçi gelir.Bütün konak misafirleri kız evine toplanır.Konak misafirleri,misafir oldukları evden ayrılırken,minderin altına yemekleri hazırlayana ve hizmet edene bahşiş korlar.Gelin kızın neyi varsa,liste halinde yazılır.Daha sonra bu liste iki şahit huzurunda herkese okunarak her şey açıklanır.listenin sonunda da damat ve gelinin babası ve iki şahit bir de köy muhtarı imza atar.

Çeyiz yazma esnasında iki tane adet vardır. Birisi”Sandığa oturmak bir diğeri de yastık kaçırmaktır.”Gelinin en küçük kardeşi çeyizi yüklenirken çocuklardan herhangi birisi yastıklardan birini alarak kaçırır. Daha sonra bu yastığı önce damada sonar geline götürür ve bahşişini alır.

Çeyiz yazma işlemi yapılırken diğer taraftan gelin içeride hazırlanır. Geline beyaz gelinlik giydirilir. Yüzüne al duvak atılır. Gelin arabaya binmeden önce, kardeş kuşağı bağlanır yaklaşık bir metre uzunluğundaki bir kırmızı kuşak, gelinin erkek kardeşi tarafından ü kez gelinin beline dolandırıldıktan sonra bağlanır. Bu kuşak gelinin evine ve eşine tamamen teslim olmasını sembolize eder. Gelin sırasıyla anne baba ve kardeşleri ve yakınları tarafından helalleşerek, uğurlanır.

Gelin anası bazı tavsiyelerde bulunur. Bunları şöyle sıralayabiliriz.”Kaynana ve Kayınbabana iyi davran hizmette kusur etme”

—Büyüklerine saygılı ol

—Kaynanadan izinsiz hiçbir yere gitme

—Sabahları erken kalk ve evin işlerine ilk önce sen bak

—Kimseyi incitme olur olmaz şeylere küsme, kocana muti ol, kimseye fırsat verme, büyüğünü küçüğünü bil, temiz ol, edepte kusur etme, şunu iyi bil”beyaz gelinlikle girdiğin evden ancak beyaz kefenle çıkabilirsin”vb. öğütler verir.

Gelin anne ve babasıyla helalleşirken çeşitli ağıtlar yakarak şu beyitler söylenir.;

Kardeş ardından yeteyim
Kolumu boynundan atayım
Bu gece burda yatayım
İşte koyup gidiyorum
Asbabap yuduğum ak taşlar
Gölgelendiğim ağaçlar
Ekmeğini yediğim Gardaşlar
İşte koyup gidiyorum, hakkınızı halel edin
Çık yukarı bağlayayım başını
Ağladıkça sil gözünün yaşını
Çattılar çatma kaşını kurdular düğün aşını

Daha sonra gelinle babası kardeşleri ve akrabaları tarafından harçlık verilir. Besmelelerle dualarla gelin kardeşlerinin koluna girmiş olarak, evden çıkarılır ve arabaya bindirilir. Gelinin bir tarafına damadın kardeşi bir tarafına da sağdıcın hanımı biner orada bulunan bütün düğüncüler bütün köylülerle vedalaşarak ayrılırlar.

Gelin ayrılırken bir tahta kaşık yada bardak veya küp kırılır. Bunun anlamı gelin kızın varsa eğer kötü huylarını evde bırakması ve kocasının evine taşımamasıdır.

Gelini aldıktan sonra düğün alayı eğlenerek konvoy oluşturur ve oğlan evine doğru yola koyulur. Düğün konvoyunda gelin arabası daima en önde gider. Araba şoför'nün yanında düğün kâhyalarından birisi, elinde içine para konulmuş, zarflarla gider. Altınyayla ve çevresinde düğün alayının önünü kesmek adettendir. Genellikle çocuklar düğün alayının önünü keser fakat bazen traktörlerle ve yahut kamyonla da düğün alayının önü kesilebilir.

Çocuklara bozuk para bulunan zarflar verilir. Çocuklar genellikle urgan, ip, merdiven, uzun ağaç ile keserler. Fakat büyük insanlara daha büyük hediyeler yada paralar verilir.

Düğün alayının önünü kesmek bazen ilginç şekillerde de olabilir. Düğün alayı yoldan geçerken, gelin arabasının önüne çoban bir koç çıkarırlar. Gelin eğer bu koçu bir kaldırışta arabanın, bağacına atmayı başarırsa o koç onun olur. Yok, şayet başaramazsa düğün sahibi çobana bahşiş vermek zorundadır.

Düğün konvoyu damadın köyüne girmeden köyün içerisinde birkaç tur atar. Bazen köyün yakınları çeşme başlarında bütün herkes inerek halay çekerek eğlenirler. Gelin evin önüne geldikten sonra bütün düğün alayı iner ve gelin indirme töreninde hazır bulunur. Damadın babası gelin arabasının yanına gelir o gelmeden gelin arabadan indirilmez, önce arabanın şöforu kapıyı kilitleyerek açmaz, şöföre bahşiş verildikten sonar kapıyı açar. O sırada oradaki kalabalıktın birisi"gelin arabadan inemiyor diye bağırır."eskiden gelin attan inmiyor diyorlarmış damadın babasıda"tamam insin bir inek veya koç verdim."der ve gelin böylece arabadan iner. Genellikle köy imamı ve bir kaz kişi salâvat-ı şerife getirerek gelini indirirler.

Gelin arabadan indiği sırada damat da sağdıcı ile beraber damda tam gelinin eve gireceği kapının üzerinde beklemektedir. Aynı zamanda damadın elinde daha önceden hazırlanmış, bir mendilin içerisinde lellebi, buğday, üzüm ve bozuk para bulunan bir çıkın vardır. Tam gelin eve girerken gelini başına saçar. Oradaki çocuklar bir birine girer ve beş dakikalık büyük bir kargaşa yaşanır. Gelin indiği zaman, yapılan pratiklerden biriside soğan düşürmektir. Damın üstündeki bayrağın üzerine takılan soğan bir sırıkla vurularak düşürülür. Soğanın yanındaki elmalar bırakılır. Kanaatimce bunun anlamı acı olan soğanı düşürerek tatlı olan elmaları bırakıp hayat boyunca yeni evlenenlerin acıları unutulup, tatlılıkla huzur içerisinde yaşamasını dilemektedir.

Daha sonra bu soğanı kapan kişinin koşarak önce damada sonra sıra ile geline getirerek bahşişini alır. Gelin eve geldikten sonra bazı halk inançları gereği olan, ona bazı şeyler yaptırılır. İlk olarak gelin evden içeri girer girmez ağzına bir parmak bal çalınır. Aynı baldan bir miktarda kapının arkasına çalınır. Kanaatimizce, bu bal ileride tatlı, tatlı geçinmek ve azı tatlı olmak yani acı görmeyeceğine inanılır. Gelinin önüne kara kazan devrilip üzerine tahta kaşık konularak geline kırdırılır. Başka köylerde kendi evinden getirdiği çivi çaktırılır. Kanaatimizce bu gelinin bu evde kalıcı olması anlamına gelir.

Yani burada çakılı olarak kalacağına evden ayrılmayacağına, inanılır. Daha sonra gelinin kucağına erkek çocuk oturtulur bu da ilk çocuğunun erkek olacağına inanıldığı için yapılır. Anadolu'da

erkek çocuğu, çok önemsendiği için bu uygulama yapılıyor. Bazı yerlerde de gelin ibadetine düşkün olsun ve güzel ahlaklı olsun inancıyla gelinin üzerinde Kur'an-ı Kerim gezdirilir.

Komşular geline bakmaya gelirler gelin odanın ortasına konulan bir sandalyeye oturulur ve kucağına bir erkek çocuk verilir. Damat ve sağdıç gelini ziyarete gelirler. Daha sonra akşama kadar damat sağdıçın evinde kalırlar. Yatsı ezanı ile birlikte damat ve sağdıç, birlikte düğün evine giderler. Damat ve sağdıça da özel bir yemek gönderilir. Köy imamı yatsı namazında düğün evine gelir. Köy imamı ile beraber damat ve sağdıç da yatsı namazını kılarlar. İki şahit huzurunda köy imamı, nikâh kıyar, nikâh büyük bir gizlilik içerisinde kıyılır.

Nikâhtan sonra damat ve sağdıç gerdek odasının kapısına kadar giderler. Sağdıç damada bazı tavsiyelerde bulunur. Damat gerdek odasına girmeden önce arkadaşları damada yumrukla vurmaya çalışırlar hatta bazılar toplu iğne keven, vb.şeylerle damadı rahatsız ederler. Gerdek gecesinde damat ve gelin ikişer rekât nafile namazı kılarlar. Sivas ve çevresinde çok yaygın olan adetlerden, çarşaf alma âdeti Altınyayla ve çevre köylerinde de vardır.

Gerdeğe girerken ayağa basma âdeti vardır. Damat gerdek odasına girerken dikkatli girmeye çalışır, çünkü ilk önce kim kimin ayağına basar ise evlilik boyunca, onun sözünün geçeceğine inanılır. Zifaftan sonra damat çarşafı dürüp, bükerek kapının dışına atar, aynı zamanda çarşafın içerisine yıkayacak kişiye bahşiş olması için, bir miktar para bırakılır. Çarşaf yeni gelinin bekâretinin delili olarak bilinir. Sağdıç damat çarşafı verene kadar kapıda bekler. Daha sonra gerdek gecesi bitiminde damdaki bayrağı indirerek damadın anne ve babasına teslim eder. Zifaf gecesi istenildiği gibi geçmezse, yani problemli geçerse bayrak geç indirilir.

Hatta birkaç gün sürebilir. Damadın anne ve babasına"Gözünüz aydın olsun, Allah huzur ve mutluluk versin"diyerek oradan ayrılır. Ertesi gün gelin ve damat erkenden kalkarla çünkü düğünden sonraki gün duvak açma günüdür. Duvak açma günü düğün evine gelen kadınlar hem geline bakarlar, hem de onun için, getirdikler töreyi verirler. Duvağa gelen kadınlara da ayrıca yemek verilir.

Altınyayla ve Yöresinde Halk Mutfağı:

Altınyayla ve çevresinde düğünlere hemen,hemen bütün köylüler ve hatta yakın köylerden davetliler katıldığı için,düğün yemeği hazırlanan,başlı başına bir iştir.Düğün yemeğinden genellikle düğün reisi ve düğün kahyaları sorumludur.Düğünlerde iki kez yemek hazırlanır.İlk olarak düğün başlamadan bir gün önce koyun-keçi,tosun vb.küçük hayvanlar kesilerek düğüne gelen misafirlere yetecek kadar içli köfte,sini,kömbe vb.yiyecekler hazırlanır.Düğünü olan kişinin yakınları,sini kömbe,baklava ve vb.tatlılar yaparak,hediye olarak getirilir.Düğünlerde büyük kazan dolusu yemekler hazırlanır hemen her gün misafirlere yemek verilir.Fakat ayrıcalıklı olarak üç kez yemek verilir.İlk yemek gelin inmeden bir gün önce düğün kahyalarına verilir..Bütün düğün kahyaları ve yakın komşular bir de damat ve sağdıç bu yemeğe davetlidir.ikinci olarak "Düğüncü"denilen düğün alayı gelin almaya gittiği zaman "düğün yemeği hazırdır" diyerek cami ya da belediye den ilan edilir.

Bu yemeğe bütün köy halkı davetlidir. Asıl düğün yemeği de bu yemektir. Bu yemekten hemen her düğünde yaklaşık yüz kez sofra kurulur. Yemek yiyenler yemeği yedikten sonra "saçı" denilen bir hediye verirler Bu hediyeler yakın akrabalarda inek, koyun, keçi vb.şeyler olabilir.

Bunun yanında çamaşır makinası, elektrikli süpürge vb. ev eşyaları da verilebilir. Aynı zamanda para da verilebilir. Bazı akrabalar da bilezik, Cumhuriyet altını, çeyrek altın vb.takılarda "saçı" olarak takılabilinir. Kimin ne tür hediye taktığı bir liste olarak yazılır.

"Düğün öndüçlüdür"(ödünçlüdür) denilerek daha sonra herkes bu listeye göre saçı verir. Daha sonra düğüncü gidenler gelince onlara da ayrı bir sofra kurulur bir de gelin indiği akşam " nikâh yemeği" verilir. Bu yemeğe düğünde altın veya fazla para takanlar davet edilir. Bu bir dayanışma örneğidir. Böylece düğün sahiplerine yardımcı olunmuş olunur. Fakat asıl düğün yemeği kına gecesinden önce hazırlanır. Şimdi de düğünlerde hazırlanan bazı yöresel yemeklerden bahsetmek istiyoruz.

a.Ekmek Çeşitleri:

1-Yuha-Yufka: Daha önce hazırlanan küçük, mayasız hamur topakları açılarak, sacın üzerine yayılarak pişirilir. Altınyayla'nın genellikle köylerinde kışa girmeden bolca yapılan yuha ekmeği bir kış boyunca hafif ıslatılarak yenilir.

Bazlama: Ekşili hamurdan uzun, uzun açılır ve sacda pişirilir. Bekletilmeden taze, taze yenilir.

Has: Ekşili hamurdan yumak alınır ve bu yumaklar, tandırın içerisine rapata adı verilen bir el aracı yardımıyla vurulur. Rapata kalın bir bez parçalarının içerisine eski parçalar doldurularak yapılır.

Gilik: Alınan hamur yumağının ortası açılarak rapata yardımı ile tandırın içerisine vurulur. Daha sonra pişince "âş" adı verilen uzun bir demir parçasının yardımıyla tandırın içerisinden alınır.

Kaba Lavaş: Ekşili hamurla yapılan bir ekmek türüdür. Kalın hamur yumağı uzun, uzun açılarak tandıra vurulur.

Tandır Çöreği: Tandır çöreğinin unu ince elekle elenir. Daha sonra mayalıkla katı olarak yoğrulur Birer yumak alınarak, arasına yağ sürülür. İki kez böyle yapılır. Daha sonra üzerine süs yapılarak tandıra vurulur. Tandır çöreği, Altınyayla yöresinin en çok sevilen ekmek çeşididir.

b.Yemek Çeşitleri:

1.İşli Köfte (İçli köfte) Düğünlerde her zaman için başyemek " İçli Köfte"dir. Tabii ki düğün yemeklerini hazırlayan da düğün aşçısıdır. İçli köfte yapılacağı zaman genellikle inek, camuz cinsinden bir yada iki büyük baş hayvan kesilir. Çünkü yapılacak düğün yemeğinin hemen, hemen tüm köy halkına yetmesi gerekir.

Bu hayvanların etleri kemiklerinden ayrılır. Daha sonra hemen, hemen köydeki genç kızlar düğün köftesi yoğurmak için, düğün evinde toplanırlar. Her genç kıza bir leğen verilir. Bu leğenlerin içerisine yaklaşık beş kilo bulgur ile üç kilo et konulur. Bir miktar yoğrulduktan sonra içerisine biber, tuz, köfte baharatları ve ince kıyılmış kuru soğanlar eklenir.

Bunun üzerine bir miktar su ilave edilir. Daha sonra bulgur yumuşatılıncaya kadar yoğrulur. İçine yumurta ve un eklenerek bir miktar daha yoğrulur. Köfte kıvamına geldikten sonra bir miktar tuz, kıyılmış soğan, biber, baharatla kavrulmuş olan, iç yağı ile köfteler içlenmeye başlanır. Köftelerin içlenmesi küçük topak haline getirilen köftelerin içerisi başparmak yardımıyla oyularak hazırlanan, iç yağının köftenin içerisine yerleştirilerek kapatılması ile yapılır.

"Köfte yoğurma" ve "Köfte sıkma" denilen bu imece usulü yemek hazırlıkları çoğu zaman tam eğlenceye dönüşür. Genç kızlar hep bir ağızdan yöresel türküleri söylerler. Karşılıklı atışırlar, Erkek elbisesi giyerek çeşitli tiyatro oyunları yaparlar. Düğün köftesi yoğrulurken bazı kızlar köftenin içine konulan için, yerine bozuk para ya da bir miktar tuz biber koyarak şaka yaparlar.

Bu paranın bulunduğu köfteyi yiyen kişi o yıl nasibinin bol olacağına inanır. Düğün köftesinden ilk olarak damat ve sağıdıça götürmek adettir. Bir miktar çiğ köfte sağdıç evine bir tepsi ile gönderilir. Damat ve sağdıç, bu köfteden yerler ve köfteyi getirene bahşiş verirler. Bu bahşiş paralarıyla köfte yoğuran genç kızlara lokum, çikolata, bisküvi, vb.şeyler alınarak ikram edilir.

2. Üzümlü: Düğünlerde yapılan bir diğer yöresel yemekte "üzümlü" denilen yemek türüdür. Üzümlü besni, üzümü olarak bilinen üzüm türünden yapılır. Öncelikle kazanın altına çiğ et konur. Daha sonra bir kat üzüm, bir katta pişmiş et dizilir. Hiç karıştırılmadan, yaklaşık olarak bir saat pişirilir. Üzümlüye konulan et çok yağlı olduğu için, yemeğe hiç yağ konulmaz.

Üzümlü yani üzüm yemeği çok ağır bir yemek çeşididir. Fakat son yıllarda düğün yemeklerinde artık yapılmaz olmuştur. Bunun yerine daha çok kuru fasulye yemeği yapılmaktadır.

3.Tutmaç: Un, tereyağı, kuru soğan, tuz ve biber ile yapılır. Önce un bir kap da yeteri kadar tuz ve su eklenerek hamur yapılır. Hamur açılarak erişte gibi kesilir. Kaynar suya atılarak on dakika haşlanır. Kevgirle suyu süzülerek içine yağ ve soğan yakılmış olarak, dökülerek sıcak, sıcak yenir.

4. Hasıda: Bir tencereye bir litre su konularak, karıştırılarak kaynatılır. Su kaynayınca içerisine elenmiş un konulur. Yaklaşık bir saat karıştırılır. Su kaynamaya başlayınca üzerine iki bardak şeker yada pekmez ve bolca yağ ilave edilir. Yaklaşık olarak yirmi dakika kaynadıktan sonra tere yağı

yakılır. Şu ana yörede bu yemekte hemen, hemen hiç yapılmamaktadır. Çünkü ağır ve kalorisi yüksek bir yemektir.

5. Madımak Mıhlası: Madımak Sivas yöresinde bahar adıyla beraber en çok yenilen sebzedir. Bilindiği gibi madımak üzerine bolca türkü söylenmiştir. Madımak genellikle, köylerdeki harman yerlerinde toplanır. Daha sonra çörü çöpü güzelce ayıklanır. Ayıklandıktan sonra yıkanır, daha sonra ince, ince doğranır ve suyu çıkana kadar haşlanır. Sonra süzülerek bir kaba alınır. Güzülce doğranmış soğan ve kıyma ile pembeleşinceye kadar kavrulur. Üzeri kapanacak şekilde kaynamış su ilave edilir. Yeteri kadar tuz, biber yani baharat ilave edilir. Hatta bir miktar çemen eklenir. Bir miktar süt ilave edilir ve pişmeye bırakılır. Mıhla hafiften suyunu çekince üzerine yumurtalar kırılır. Yumurtalar piştikten sonra hemen yenilebilir.

6.Bukmeç: Önceden hazırlanmış olan hamur yumakları, küçük, küçük dilinir ve dizilir. Daha sonra sıcak suda haşlanmış olan sirkeni süzüp suyunu sıktıktan sonra soğan, tuz, biber, peynir ve kaymağı sirkene karıştırılarak kavrulur. Aldığımız hamur yumaklarının içerisine sirkeni doldurarak kapatırız. Daha sonra tandırda kızgın sacın üzerinde pişirerek istersek üzerine tereyağı ya da tuzlu kaymak sürülerek yenilebilir. Halk arasında buna “Sirken böreğide” denir.

7. Borani: Altınyayla ve yöresinde unutulmaz üzere olan, yemeklerden birisíde borani yemeğidir. Eskilerin anlattığına göre rende ile çırpılmış, kırmızı havuç yada pancar içerisine bulgur ilave edilerek güzelce pişirilir. Daha sonra üzerine sarımsaklı yoğurt ve yağ gezdirilerek servis yapılır.

8. Mantı Yemekleri: Yöremizde çok çeşitli mantı yemekleri yapılmaktadır. Temel besin maddesi un olduğu ve yörede buğday bol olduğu için, sanıyorum. Yemek kültüründe mantının ayrı bir yeri vardır.

Başlıca mantı çeşitleri ;”boz mantı, katıklı mantı ve içli mantı olarak biliniyor”öncelikle un bir kaba konulur bir kâsede tuz su ile eritilerek una ilave edilir. Ilık su eklenerek kulak memesi yumuşaklığında hamur yapılır. Sonra bu hamurlar yumak haline getirilerek küçük, küçük kesilir ve kaynar su ile haşlanır. Daha sonra üzerinde yağ gezdirilerek yenilir. Boz mantı denilmesinin nedeni sos yapılmamasından olsa gerek. İçli mantı ise; içerisine konulan malzemeye göre, etli mantı, patatesli mantı, peynirli mantı diye isimlendirilir. Hazırlanan hamur kare, kare kesilerek içerisine daha önceden hazırlanan soğan, yağ, kıyma, tuz, biber vb.şeyler karıştırılarak yapılan iç konularak işlenir. Daha sonra kavrulan yağ ile salça üzerinde gezdirilerek servis yapılır.

c.Tatlı Çeşitleri:

1.Uğut tatlısı: Uğut tatlısı Sivas yöresine has bir tatlı iken yaklaşık olarak 30–40 yıldan bu yana yapılmamaktadır. Yaşlılardan öğrendiğimize göre uğut tatlısı; şöyle yapılmaktadır. Bir miktar buğday güzelce yıkanır, yıkandıktan sonra geniş bir leğen yada tepsiye yayılır. Zamanla bu buğday yeşerir. Yörede buğdayın yeşermesine”Cillenmek” denir. Buğday iyice cillendikten sonra tokaçla güzelce dövülür. Daha sonra genç kızlar imece usulü ile toplanarak yoğururlar, daha sonra yoğrulan süzülür. Buğdayın posası çıkarılır, büyük bir kazanda kaynatılır ve tandırlıkta kaynatılırken adet olduğu için, yukarıdaki bacandan kova sallanır ve içerisi uğut tatlısı ile doldurulur. Uğut tatlısı iyice koyulaşıncaya kadar kaynatılır. Uğut tatlısı ile ilgili, halk arasında ilginç inançlar vardır. Bir inanışa göre Fadime anamızın oğlu tatlı istemiş, oda oğluna uğut tatlısı yapmış, bir diğer inanışta eğer bir evde uğut tatlısı yapılırsa o yıl tatlı yapılan evde bir uğursuzluk olur, hatta bu evde ölen olursa uğut iyi gelmedi derler. Uğut tatlısı artık yapılmamaktadır. Kanaatimizce bunun nedeni uğursuzluk inancından daha çok, çok zahmetli olması ve çok çeşit pekmezlerin rahatlıkla piyasadan temin edilebilmesidir. Uğut tatlısı bir nevi pekmezdir.

2.Kavut Tatlısı:

Kavut Altınyayla ve çevresinde halen yapılmaktadır. Uğut tatlısına benzemekle beraber ondan farlıdır. Kavut tatlısı bir miktar arpa ve buğdayı karıştırılarak kavrulmasıyla yapılır. Arpa tandırda

güzelce kavrulduktan sonra öğütülür, öğütülmüş arpa ve buğday daha sonra bal yada pekmez ile karıştırılarak yenilir. Bal yada pekmez yerine su ile şeker karşımı ile de karıştırlır.

3.Mevazene: Bir miktar un süt kaymağı ile yoğrulur. Hazırlanan hamur açılarak tepsiye güzelce yerleştirilir. Daha sonra fırında yada sac altında pişirilir. Üzerine hazırlanan tatlı şerbeti dökülürük yenir.

4.Sini: Sininin hamuruna üç kaşık yoğurt, yumurta sarısı ve tereyağı konulur. Güzelce yoğrulur. Yaklaşık yirmi ekmek açılır. Bu ters çevrilince kırk ekmek olur. Ekmekler tepsiye dizilirken aralarına ceviz veya fındık konulur. Beş ekmekte bir ceviz içi saçılır. Bazen de un kavurması konulur. Daha sonra muska halinde kesilir. Daha sonra yüzüne çıkana kadar çiçek yağı konulur. Yaklaşık yarım saat kızartılır. Daha sonra sekerle hazırlanan şerbet sininin üzerine dökülerek, bir miktar bekledikten sonra servis yapılır.

5. Kömbe: Gömbenin diğer bir adı da kaymak gömbesidir. İçerisine az tuz atılmış hamur kaymak ile karıştırılarak yoğrulur. Bir tepsinin dibi yağlanarak tepsiye yerleştirilir. Tepsiye güzelce dilindikten sonra fırına sürülür. Kaymak gömbesi de son zamanlarda çok az yapılmaktadır. Yapılmamasının nedenlerinden, birisi, Altınyayla yöresinde koyunculuğun azalması ve kaymak gömbesinin ağır bir yiyecek olmasıdır.

Altınyayla İlçesi'nde Folklor (Çocuk oyunları)

Oyun ve Eğlence : "Çocuk olasın" diye tanımlanan bir çağdır. Çocukluk insan hayatının ilk dönemi olan bütün kaygılardan uzak bir yaşamdır. Çocukların bütün kaygılardan uzak gün boyu bıkıp usanmadan, oyuna dalışları ve oynamaları büyükleri bile imrendirir. Büyüklerimiz bunun için,"Çocuk olasın"derler.

Çocuk oyun ortamında kendi duygularını, özlemlerini, korkularını ve insan ilişkilerini sergiler. Çocuk oyunları aslında yaşamın bir aynasıdır. Çocukların oyunlarında, eşlerin seçimi, arkadaşlık kurulması, küsüp barışılması, mızıkçılık yapanların oyundan çıkarılması ve oynatılması, paylaşmanın öğrenilmesi ile onların toplumsal hayattaki ilk atılımı böylece başlar. Eskiler insan için,"Altı yaşına kadar, ağlar doymaz, onaltı yaşına kadar oynar doymaz..."dediklerini düşünürsek oyunun çocuk ruh sağlığı için, önemini kavramış oluruz.

İlçe de çocuk oyun ve eğlenceleri boldur. Gençler ise hemen her gün futbol oynarlar. Oyunlardan önce çocuklar tekerleme ile ebe seçimi yaparlar. Ebe seçimi yapılırken oynayan çocuklardan bir tanesi tarafından ebe seçilir. Daire olan çocuklar, yanlarındakinden başlayarak, başparmağı ile "ooooo"...diyerek tekerlemeyi söyler ve sıra ile parmağının işaret ederek arkadaşlarını dolaşır. Sözler kim de bitmiş ise o kimse "çıkmış" olur. Şimdi çocukluğumdan hatırımda kalan, oyunları ve nasıl oynandıklarını görelim.

Çocuk Oyunlarından Örnekler:

1-Menekşe, mendilin yere düşe: Kız ve erkek çocukların birlikte oynandıkları bu oyunda iki çocuk karşılıklı, adımlaşarak birbirlerine doğru gelirler aradaki mesafe kimin ayağında biterse çocuklar arasında kendi takımına eş seçmeye o başlar. Böylece çocuklar ikiye ayrılır. Karşılıklı çizilen çizgiler önünde ellerin birbirine kenetli olarak bağrırlar.

—Menekşe mendilin yere düşe

Karşı taraf bağırır:

—Bizden size kim düşe?

Diye sorduklarında karşı takımdan bir çocuk adı söylerler. Bu çocuk koşarak gelir el ele tutuşan çocukların ellerini ayırmak için, vurur. Eğer çocukların ellerini ayırabilirse o takımdaki çocuklardan birini alır. Kendi tarafına getirir. Bunu başaramazsa kendisi orada kalır. Oyun böyle devam eder. Aynı çocuğun adı arka arkaya söylenmez. Oyun sonunda hangi tarafın oyuncuları bitmişse diğer taraf oyunu kazanmış olur. En sona kalan çocuk gene "Çürük elma"dır.

1-Yağ Satarım Bal Satarım: Daire olarak çömelen çocukların arkalarında dolaşan ebe mendilini çocuklardan birisinin arkasına koyar ve öbür dönüşte çocuk arkasına bakmadan ellere ile yoklayarak mendili bulmuşsa ebeyi kovalar. Ebe o çocuğun yerine oturana kadar koşarlar. Çocuk ebenin koyduğu mendili bulamazsa ebe çocuğun sırtına vurur. Çocuk dayak yememek için oyun halkasını koşarak dolaşıp, yerine oturmak zorundadır. Ebenin koyduğu mendili farkeden çocuk ebe olur. Çok bilinen bu oyunun tekerlemesi şöyledir:

—Yağ satarım bal satarım ustam ölmüş ben satarım. Yağ gibi bal gibi dayak atarım, dayak atarım.

3- El Epenek: Oturarak oynanan bu oyunda ebe ellerini yere koyup çocukların ellerine parmağı ile dokunarak şu tekerlemeyi söyler: El el epenek, elden çıkan kepenek, kepeneğin yarısı yumurtanın sarısı, Ahmet Bey 'in karısı. Tekerlemenin sonunda eli çıkan çocuk ,elini koynunda ısıtır oyun sonunda ebe çocukların eline bakar . Kimin ki daha sıcaksa oyunu o kazanmış olur. Bu oyun daha ziyade küçük çocukların oyalamak için ev içinde oynana oyunlardandır.

4-Saklambaç: Ebe seçilir, kararlaştırılan sayıya mesela elliye yüze sayana kadar ebe yumar, saymaya başlar.

-Bir , iki , üç ,...................... ,kırk sekiz, kırk dokuz, elli önüm arkam sağım solum sobe saklanmayan ebe.

Ebenin, görmeden ondan önce koşarak sobeleyenlerin dışında ebenin gördüğü çocuklar arasında isim takışırlar. Ebe hangisinin taktığını söylerse o çocuk ebe olur. Çocuklar ebeyi yanıltmak için birbirlerinin hırka, kazak gibi şeylerini giyerek ebenin yanlış at söylemesini neden olurlarsa"çanak, çömlek, patladı" diyerek ebeyi yeniden "yumdururlar".

5- Bom : Oturarak oynanan bu oyunda çocuklar,"bir iki,üç,....."diye saymaya başlarlar her çocuk bir sayıyı söyler beş,on,onbeş,yirmi gibi sayılarda yani beş ve beşin katlarında sıra kime geldi ise o çocuk "Bom" der.Şaşırıp da bom demeyen veya başka bir sayı söyleyen "yanar"yani oyundan çıkar.Oyunda en son kalan diğer çocuklara ceza verir.Bu cezalar;tek ayak üstünde yüze sayana kadar durmak,bir yere kadar koşarak gidip gelmek,şarkı söylemek vb.cezalardır.Çocuklar kendilerinden yaşça büyük olanlarla da oynayabilirler.

6- Çizgi: İki çocuğun oynadığı bu oyun toprağa veya kapı önlerinin betonlarına çizilir. Taşla oynanır ve taş çizginin üzerinden tek ayakla sekilerek kaydırılır. Çizginin bölümleri içinde dolaştırılır. Dışarı çıkartılır. Taş"su" denilen yani çizgi üzerinde kalırsa veya ayak her bölüm içinde birden fazla sekilirse"ikilenirse"oyuncu yanar. Arkadaşı devam eder taşın her bölüm içinde dolaştırılmasından, sonra oyunu bitiren arkasını dönerek, oyun taşını"kaydırarak atar".Çizgi içinde"ev"alır. Diğer oyuncu arkadaşının evinden atlamak zorunda kalır. Kimin evi çoksa oyunu o alır.

7-Kutu Kutu Pense: Elele tutuşarak daire olan çocuklar dönerek hep bir ağızdan oyunun tekerlemesini söylerken çocuklardan birinin adını da belirtirler. Kutu kutu pense elmayı yerse, matmazel... Arkasını dönse. Sıra ile arkalarının dönen çocuklar daireyi bozmadan oyuna devam ederler. Herkes oyunda arkasını dönmüşse, kutu, kutu pense elmayı yerse, matmazel... Oyundan çıksa derler. Oyun sonunda kalan çocuk kimse arkadaşları hep bir ağızdan "çürük elma, çürük elma"diye bağırarak şaka yaparlar. Oynayan çocukların isminin önüne matmazel getirilirse de beş-on yaş arasındaki çocukların oynadığı bu oyunda erkek çocuklar da bulunur.

8-Aç Kapıyı Bezirgânbaşı: İki çocuk ebe olur karşılıklı geçerler, elele tutuşurlar diğer çocuklar sıra olurlar ve ebenin kolları altında geçerken oyunun sözlerini söylerler:

—Aç kapıyı bezirgânbaşı, bezirgânbaşı
—Açarım ama ne verirsin, ne verirsin
—Arkandaki yadigâr olsun, yadigâr olsun.

Ebeler kollarını kaldırıp çocukları geçirirler, en son kalan çocuğu kolları arasından hapsedip sorarlar:

—Baban Kâbe'den geldi'mi?
—Geldi

—Ne getirdi?
—İnci, boncuk,
—Sana bana

Ebeler arasında isim takarlar. Mesela biri altın saat olur, diğeri altın bebek olur. Hangisini istersin diye sorarlar. Çocuk kime ait adı seçerse onun arkasına geçer ve oyun böyle devam eder. İki ebenin arkasında gruplaşan çocuklar karşılıklı sıra olup, çekişirler. Araya çizilen çizgiyi hangi taraf geçerse onlar yenilmiş olur.

9-Çüş bindim Çürüye: Uzuneşek oyunu olarak da bilinen bu oyun bir ebe ve iki ayrı grubun oluşmasında meydana gelir. Eşit şekilde oluşan iki grup aralarında sayışma yaparlar. Ebe sırtını sert bir yere dayar. Sayışmadan yenik ayrılan grup kafalarını birbirlerinin paça arasına sokarak arkaya doğru dizilirler. Grubun başındaki ise kafasını ebeye dayar. Diğer grup üyeleri sırasıyla bunların üzerine atlayarak binerler. İlk binen alttaki grup başkanına:

—Kılıçmı, topuzmu?

Diyerek sorar ve eline ya kılıç vaziyetine getirir veya elini yumruk biçiminde sıkar alttaki cevabını söyler. Alttakiler doğru cevabı bulurlarsa onlar kalkar, diğerleri altta yatar. Bilemezlerse üsttekiler inerler ve tekrar binerler bu bilene kadar devam eder. Bu arada ebe olayı dikkatlice izler yanlış mı doğrumu cevap verir. Hile yaptırmaz. Bazen alttakiler ağırlığa dayanamaz çökerler. O zaman oyun yeniden başlar. Bazen ise üsttekiler dengeyi sağlayamaz ve yere düşerler ve ayakları yere değer o zaman onlar altta yatar oyun böylece sürüp gider. Bu oyun İlçe de gençler arasında çok sık oynanır.

10-Binmeç: İlçe ve yöresinde gençler arasında oynanan eski bir oyundur. Eşleşmeli iki grup arasında oynanır. Bir yer kale olarak belirlenir. Sayışma yapılır. Gruplardan biri saklanır. Diğeri belirli bir zaman kaleden ayrılmaz. Zaman dolunca saklanan grubu aramaya başlarlar, arayan grup saklanan gruptan kimi tutarsa, bir kişi onun sırtına biner ve kaleye kadar inmez. Bu oyunda amaç kimseye tutulmadan kaleye ulaşabilmektir. Oyun sırayla devam eder.

Altınyayla İlçesinde Halk ilaçları:

Halkın yaptığı veya yapacağı her işte geçmişe ait tecrübeler vardır. Her şeyin yaşanarak, görülerek ve denenerek öğrenilmiştir. Çeşitli imkânlardan uzak bırakılmış bu insanlar, kendi dertlerinin dermanı olmuşlardır. Hizmetlerin ulaşamadığı bu insanlar bir nevi kaderleriyle baş başa bırakılmıştır. Dağdaki ottan ilaç ve ağaçtan aletini yapmış bir hekim gibi hastasıyla ilgilenmiştir. Bir veteriner gibi birçok durumlarda kendi işini kendi yapmıştır.

Altınyayla İlçesinde Deyim ve Atasözleri:

Büyük tecrübeler üzerine söylenmiş bu sözler halkın en çok kullandığı bir gelenektir. Hayatın her safhasında bu sözlerden yararlanılır. Her mesele bu sözlerle bir nevi çözüme kavuşturulur. Büyük tecrübe ve deneyimlere dayanan bu tür sözler çoğu meseleye ışık tutar.

İlçe ve yöresinde genelde ihtiyarların-gençler ve orta yaştaki insanlara öğüt, nasihat, tembih ve düşüncelerini belirtir. Bu sözler. meydana gelen bir olay sonucu o olayın olumlu veya olumsuz yönleri bu sözlerle pekiştirilir ve hayata daha kolay uyum sağlanmış olur.Her özlü sözün altında derin bir mana yatar.

Altınyayla ve Yöresinde Söylenen Atasözleri:

—Anasına bah gızını al, gumaşına bah bezini al
—Ahan derenin suyu tükenmez
—Alma ahlının ahını gökten indirir şahini
—Acı patlıcanı kırağı yakmaz
—Aç tavuk düşünde darı görür
—At, avrat ve silah emanet edilmez

—Ağlarsa anam ağlar, el gızı yalan ağlar
—Aşşa tükürsem sahal yuharı tükürsem bıyıh
—Baba oğula bağı bağışlamış, oğul babaya bir balkım üzüm vermemiş
—Bor yiyen kesesinden yer
—Bilinçli giden yorulmaz
—Bağ bahanın gül dikenin
—Balık baştan kokar
—Çürük tahtaya mıh çahma
—Cennete girse fidan gırarlar, Ceheneme girse hezen delenler
—Cüzdanı olmayanın vicdanı olmaz
—Cahile söz anlatacana deveye hendek atlat
—Çocuhlu garı eşekli dayı ile yola çıhma
—Çalışan giyer sırmayı, oturan yırtar yirmeyi
—Dere ağızına tohum ekme sel için, kocalıhda kadın alma el için
—Dağ davşansız kul düşmansız olmaz
—Deli deliyi görünce deyneğini sahlar
—Dilden gelen elden gelse, fahır padişah olur
—Düğünde oyna ölüde ağla
—Dildir insanı bastırır, dildir insanı astırır
—Deli eşşekten ahıllı sıpa doğmaz
—Dibi görünmedik kuyuya taş atma
—Eşşeğin canı yanınca atı geçer
—El elin aynasıdır
—Eşşek eşeği ödünç kaşır
—Eli işleyeninin atı kişner
—El elin eşeğini türkü çağırarak arar
—El eli yıkar elde döner yüzü yıkar
—Eti koldan, gızı soydan al
—Gatrani ezsen olurmu şeker, cinsine tükürdüğüm cinsine çeker
—Bağ bahanın, gul dikenin olur
—Geçme muhanetin koprüsünden, go beni sel alsın
—Hırsızlık bir ekmanen, kahpelik bir öpmanen olur.
—Yılanın sevmediği ot, deliğinde biter
—Garaya bulaşma garası bulaşır, orospuya yanaşma belası bulaşır
—İt ite buyurmuş, it'de dönmüş guyruğuna buyurmuş
—Ac gezer toh sallanır
—Tıngır elek tıngır sac
—Gursah, gavurgasını ister
—Paranı ver, gönlün ver, canını ver ama sırrını verme
—Günlerini say, servetini say, büyüklerini say, ama yerinde sayma
—Emek ver. Kulak ver, bilgi ver ama hiçbir zaman boş verme
—Satıcı ol, alıcı ol, kalıcı ol, bulucu ol ama bölücü olma
—Eşini beğen, işini beğen, aşını beğen, kendini beğenme
—Fidan büyüt, garip doyur, çocuk besle ama kin besleme
—Davet et. Hayret et, affet, tövbe et, ama ihanet etme
—Hedefe koş. Cihada koş, yardıma koş ama ortak koşma
—Elini aç gözünü aç, kapını aç, ama ağzını açma
—Okumaktan zarar gelmez, oku ama lanet okuma
—Rakibin geç, sınıfını geç, ama gülüp geçme
—Ev al, araba al, abdest al, ama beddua alma
—Zulmü devir, nefsi devir, amma çam devirme
—Yaklaş konuş, tanış ama uşaklaşma
—Doğrul, devril ama eğilme
—Seslen, uslan ama yaslanma

—İtil atıl ama satılma
—Halında bahmıyor Hasan dana oduna gidiyor
—Yoncalıhdan habarı yoh harıl, harıl gidiyor
—Baca ağride olsa dumanı doğru çıhar
—Sevgi ataşa olur ama para yağmır olunca onu söndürür
—Çok söyleme arsız eden, aç bırakma hırsız eden
—Karpuz kesmekle yürek soğumaz
—Kanı kan ile değil su ile yıkarlar
—Eskiye rağbet olsaydı bitpazarına rahmet yağardı
—Her köyün bir soğan doğrayışı vardır
—Her yiğidin bir yoğurt yiyişi olur
—Ağır otur ki batman gelesin
—Kızı kendi kendine bırakırsan ya davulcuya ya zurnacıya varırmış
—Koçlu kuzu kös öğünde belli olur.
—Ağaç yaş iken eğilir
—Sakla samanı gelir zamanı
—Ayağını yorganına göre uzat
—Yazın başı pişenin kışı aşı pişer
—Tarlada izi olmayanın harmanda yüzü olmaz
—Ek tohumun hasını çekme yiyecek yasını
—Ergen gözüyle kız alma, yorgun gözüyle at alma
—Doğruluk Minarede kalmış
—Gök ağlamayınca yer gülmez
—Hayvanın iyisi otlukta insanın iyisi kıtlıkta belli olur
—Gülü seven dikenine katlanır
—Aslan yattığı yerden belli olur
—Ne ekersen onu biçersin
—Su uyur düşman uyumaz
—Arkadaşının kim olduğunu söyle, senin kim olduğunu söyleyeyim
—Rüzgâr eken fırtına biçer
—Alma mazlumun ahını çıkar aheste, aheste
—Bin biliyorsan bir bilene sor

Altınyayla ve Yöresinde Bilmeceler:

İlçe de eskiden büyük konaklarda toplantı şeklinde halkın bir araya geldiği ve büyük bir neşenin hâkim olduğu toplantılarda, bilmeceler ayrı bir renk katardı. İsteyenler birbirine topluluğa bilmece sorar çözüm için, herkes düşünür. Çeşitli hareketlerle çağrışımlar yapılırdı. Bilene ülkeler bağışlanır. Ünvanlar verilirdi. Bilmecelerde hayalden ziyade akıl ön plandadır. Zekâ çarkı dönemeye başlar, gerçeği bulmak için, yorumlar yapılırdı. Yenirmi?içilirmi? Canlımı. Cansızmı.? Bizde varımı? Neye yarar? Kısamı uzunmu? Yürürmü, yürümezmi? Gibi sorular sorulur yanıtlar verilmeye çalışılırdı. İsterse bilmeceyi ortaya atan bilmeyenlere istediği hayvan seslerini öykünmesinin veya hayvan taklitlerinin yaptırır.

Bilmeceler atasözleri niteliğinde, tekerlemsi özellikten mani biçiminde mecazlı çağrışım yaptıran, simgeli, bazen ölçülü, uyaklı söz topluluklarıdır. Ses uyumlu oluşturmak ve uyak yapma geleneğinden doğan anlamsız sözcüklerde bilmecelerde çoktur. İlçe ve yöresinde sönük bir şekilde deva m eden bilmece geleneği git gide unutulmaktadır

—Aldır abası
—Yeşil küpesi
—Bunu bilmeyen
—Eşek sıpası (Kiraz)

—Dam üstünde yarım gilik (Ay)

—Dadan gelir sekerek
—Çara üzüm dökerek (Yılan)

—Az gitti uz gitti
—Dere tepe düz gitti
—Altı ay bir güz gitti
—Uyanınca hep gitti (Rüya)

—İnim inim inler
—Bin kişi dinler (Davul)
—Bizim evde bir gelin var
—Gelenin elini öper gidenin elini öper (Kapı)

—Çimer çimer kazığa biner (elbezi)

—Ninemin etekleri
—Süpürür sokakları (Rüzgar)

—Mavi atlas
—İğne bitmez
—Makas kesmez
—Terzi biçmez (Gökyüzü)

—Altı aşçı dükkânı
—Üstü hor, hor çeşmesi
—Daha üstü aynacılar
—Daha üstü kemancılar
—Daha üstü çayır çimen (Ağız, Burun, Gözler, kaşlar, saçlar)

—Üstü çayır biçilir
—Altı pınar içilir (Koyun)

—Bilmece bildirmece
—El üstünde kaydırmaca (Sabun)

—Yürümeye bindim
—Tükenmeze gittim
—Akarsuyu geçtim
—Satılmazda yattım (katır, yol, köprü, camii,)

—Uzun oluk, dibi delik (Baca)

—Sıra sıra söğütler
—Bir birini öğütler
—Dil bilmez söz söyler
—Bilsin arifler (Telgraf direkleri)

—Üstü tahta altı taş
—İçi dolu bin bir boş

Altınyayla ve yöresinde Söylenen Dualar ve Beddular:

a.Dualar: İlçe de en çok işlerlik gösteren olaydır. Dualar ve Beddualar. Duaların ve Bedduaların, gerçekleşeceğine inanılır. Sanki hayat dua ile beddua arasındadır. Dua alanın içi huzur içinde beddua alanın içi ise karamsarlık içindedir. İlçede en çok söylenen dua ve bedduaları sıralıyamılm.

-Allah razı olsun
-Allah tuttuğunu altın etsin
-Allah aksakallı pir olasın
-Allah sevdiğine kavuşasın
-İki cihanda mesut olasın
-Allah emeğini boşa çıkarmasın
-Zarar ziyan görmeyesin
-Yüzünde neşe eksik olmasın
-Allah ağrı acı göstermesin
-Hızırlar yoldaşın olsun
-Allah can salığı versin
-Su gibi aziz olasın
-Allah ne muradın varsa versin
-Babana anana rahmet
-Her şeyin bereketli olsun
-Oğlun,kızın demiyesin
-Allah yolunu açık etsin
-Allah rızkını bol versin
-Allah işini gücünü rast getirsin
-Allah sofrana Halil İbrahim bereketi versin
-Allah oğlığa kızına komşu etsin
-Allah utandırmasın
-Allah ocağınızdan duman eksik etmesin
-Saçın sakalın ağırsın
-Ellerin dert görmesin
-Allah acı göstermesin
-Allah analı babalı büyütsün
-Hızır yoldaşın ola
-Toprak diye avuçladığın altın olsun
-Allah bereketini artırsın
-Geçmişlerinin canına değsin

b.Beddualar:

-Allah bilinmeyen dertlere yakalanasın
-İnşallah kanın içine akar
-Allah ciğerlerini bölük,bölük ede
-Kör kurşunlara gidesin
-Şeytanından bulasın
-İnşallah aralar altında kalasın
-Kefenlere bürünesin
-Derdin bilinmeye
-Bilinmez aylarda gidesin
-Sürüm sürüm sürünesin
-İçin dert ile dolsun
-Allah yaşamayasın
-Ceyranlara carpılasınn
-Boynun altında kalsın
-Sabaha ölün çıka
-Yel yele aç yatasın

-Allah uşaklarından çekesin
-Allah boyun bosun devrile
-Senin bana ettiğini oğlun,kızın sana etsin
-Allah kanlar içinde yunasın
-Karaltısı kayıp ola
-Allah ard ardaya yanasın
-Allah bilinmeyen kazalara belalara tutulasın
-Kumalar ateşinde yanasın
-Allah kadılar kapısında kışlayasın
-Kazalar yüzüne tüküre
-Kapası kilitli kalasıca
-Sakalı gözüne batasıca
-Kocan öle arada kalasın
-Gidişin ola gelişin olmaya
-Ettiğini çekesin
-Yer bulursan ekmek,ekmek bulursan yer bulamayasın
-Burnundan fit fitil gelsin
-Atların kuyruğundan parçalanasın
-Eli değnekli bir kocaya varasın
-Bayrağın dikili kala
-Arabalarla cenazen gelsin
-Köşelerde küt kalasıca
-Evlatlarından bulasın
-İt gibi uluyasıca
-Yılan gibi sürünesin
-Çayır çayır yanasın
-Dört büklüm olasın
-Emdiğin süt burnundan gelsin
-Gözüne dizine dursun
-Al kanlar içinde yatasın
-Başını yiyesin

Altınyayla ve Yöresinde Söylenen Maniler:

Anadolu insanı duygu ve düşüncelerini bir takım yollarla ifade eder. Kimin zaman bir türkü, bir şiir, bir mani duygularımıza ortak olur. İlçemizde en iyi biçimde özetleyen maniler bulunmakta olup, ama ne yazık ki son yıllarda yavaş, yavaş önemini yitirmektedir.

Gelin kaynana çekişmesinden, yerel atışmalara, günlük yaşayışın sevdaya kadar birçok konunun işlendiği manilerimiz halkımızın düşünce zenginliğinin en ince ifadesidir.

Maniler:

1-Davara kelek lazım
Yaymıya yürek lazım
Bizim gibi sürüye
Senin gibi köpek lazım

2-Tonus yolu düz gider
İçinde öküz gider
Ne söylesem duyarım
Her bir yana söz gider

3- Söz söylerken dikkat et
Özellikle buyruğuna
İti ite buyurmuş
İ t de kuyruğuna

4- Senin baktığın gibi
Öküz trene bakar
Duvarı nem yıkar
İnsanı gam yıkar

5 -Yürü dünya yürü
Var ömrün böyle gider

6- Sofrada oynar gelin
Kazanın kaynar gelin

Acemi doktor candan
Acemi hoca dinden eder

Ölmez ki kurtulasın
Oruspu mındar gelin

7-Başında çaput gele
Yanında tabut gele
Yedin bitirdin beni
Tez elde ölün gele

8- Daha ölmedin gittin
Verem ettin beni
Tarlaya git tarlaya
Çifte koşak seni

9-Ey kaynana, kaynana
Acıyorum ben sana
Sen oğlun kayıp ettin

10- Yaşa oğlum yaşa oğlum
Bu avradı boşa oğlum
Elimden bişey gelmiyor

11-Kulağımda küpesi
Kesilmedi hiç sesi
Daha dün aldıydım
Kırmış oruspu tası

12-Demir gahısıynan
Çirkin yapısıynan
Ben nasıl uğraşayım
Elin sıpasıynan

13- Yediğinde acı var
Sağ yanımda sancı var
Aslan gelinim benim
Taç gibi boynuzu var

l4- Çatılarda buzmu var
Adam gibi kızmı var
Ne bakıp duruyorsun
Karşında öküzmü var

15-Yiyemem ben,yiyemem ben
Basma fistan giyemem ben
Oruspuluk ederimde
Elden biraz söz duyamam

16-Elimde tanburu var
Belinde kanburu var
El çalar gelin oynar
Herkesin bir arı var

17- Duvara kafa vuruyor
Boyuda uzun
Kız kaynana uzak dur
Kırılmasın boynuzun

18- Sevdiğinin anası
Etekleri yanası
Kızını bana vermiyor
Boh yiyip avunasın

19- Tavasına tavasına
Şu zillinin havasına
Tandır yanmış
Ekme vermez babasına

20-Puarın suyu akıyor
Şu sıcak elim yakıyor
itin dölü geldi gene
Suratı sirke satıyor

21-Gelin gelin piç gelin
Yaklaştı senin sonun
Oğlumdan soğutmazsam
Gel ağzıma sıç gelin

22-Gelin gelin diyemem
süslü püslü giyemem
Bir gelin aldım zaten
Aynı botu yiyemem

23-Saçımızı ördüler
Bölük, bölük böldüler
Benim ne sucum vardı
Bu kenefe verdiler

24-Ocak başında minder
Minderi beri dönder
Eyle mani çarpılmaz
Sen git gişini gönder

25-Samanlıkta yabası
Elinde tabakası
Kızın gönlü yok ise
Ne boh yesin babası

26-Bostanı belliyorlar
Dibini eliyorlar
Ne kötü köyünüz var
Sevmeden diliyorlar

27-Paraya balyamısın
İncili kolyemisin

28-Değirmenin taşını
Bekliyorum başını

Boğun size geliyorum
Haber sal evdemisin

Dertlerime ortak ol
Sil gözümün yaşanı

29-Duvarı sürmek lazım
Yaylayı görmek lazım
Şu cahil ordusuna
Okumuş örnek lazım

30-Şurup yapmış gülden
Hiç anlamaz halden
Hasretlik çok zormuş
Mektup salmış elden

31-Ne bileyim ne ağlayım
Ölü bizden olmayınca
Birer, birer tükenirmi

32-Karşıda görünüyor
Çarşafa bürünüyor
İpek çarşaf içinde

33-Karşıdan kavun yerler
Bizde varsak ne derler
Oturup bizde yesek
Şu şunu sevmiş derler

34-Git karlıdan kar getir
Mendiline sar getir
Mendilinden ter kokar
Altın tasa koy getir

35-Yaylanın cimeninde
Oturdum iki saat
Cuvara saracağım
Ne tütün var ne kâğıt

36-Çadıra dolu düştü
Ağladım gözüm şişdi
Kınaman eller beni
Cahilim gönüm düştü

37- Teyyare hızlı gider
Üstü yıldızlı gider
Nişanlı kızların
Mektubu hızlı gider

38-Gah git oğlan işim var
Onbir çürük dişim var
Yirmiden bir eksik
Ondokuz kardeşim var

39-Bilmem hangi beyin kızı
Aya günü bazer yüzüm
Rengi şafaktan kırmızı
Yanağında gülleri var

40-Bostanlarda dal hıyar
Boyun boyuma uyar
İkimizde bir boyda
Ayırmaya kim kıyar

41-Başında poşular
Işıl, ışıl ışılar
Şu benim nazlı yârim
Bular mürekkep olsa

42-Su gelir merdin, merdin
Su değil benim derdim
Kanatlıda karşılar
Yazılmaz benim derdim

43-Has bahçenin tutuyum
Sen çiğne ben yutuyum
O yar benim olursa
Kırk gün oruç tutayım

44-Bir falcı yok bilecek
Yârim ne zaman gelecek
Gözüm dolu yaşnan
Bunu kimler silecek

45-Gül ekdim evlek, evlek
Dadandı karaleylek
Dedik ki murat olak
Koymadı kahpe felek

46-Kaya içinde kaya
Sevdiğim benzer aya
Bende derman kalmadı
Günleri saya, saya

47-Karadır kaşların ferman yazdırır
Bu aşk beni diyar, diyar gezdirir
Lokman hekim gelse yaram azdırır
Yaramı sarmaya yar kendi gelsin

48-Mendil bağladım yandan
Severim seni candan
İki yerde yar olmaz
Ya onda geç ya benden

49-Saçım uzun yaş durur
Yel vurur dolaştırır
Davulcuynan zurnacı
Hasretleri kavuşturu

50-Gel yârim orda durma
Sağda dur solda durma
Yolarım kirkip seni
Gözümde dulda durma

51-Değirmen üstü yazdır
Oğlan çık atı gezdir
Beni sana vermezler
Hocaya muska yazdır

52-Mendilimin al yanı
Söyle canımın canı
Yüze gülen çok olur
Candan seveni tanı

53-Pencereden bakıyor
Kitap almış okuyor
Perçemine yağ çalmış

Yel vurdukça kokuyor

54-Kuşburnun kursu
Geçti güzel sürüsü
Sürüsünde değilim

Yaktı beni birisi

55-Mani mani dört mani
Üşüdüm ört beni
Koynunda terlemişim
Sinenden soğut beni

56- Halı dokurum halı
Modele baka, baka
Yârim burdan geçiyor
Sigara yaka, yaka

57-Mani mani dört mani
Üşüdüm ört beni
Koynunda terlemişim
Sinenden soğut beni

58-Harman yeri yeşilken
Bulgur çektim üşürken
Ben yarime kavuştum
Eller saman taşırken

59-Karanfilim ek beni
Sulu yere dik beni
Eğer meyve vermezsem
Kazma alda sök beni

60- Mani bilirim atmış
Güle zencefil katmış
Gül yüzlü kömür gözlüm
Kuru yerlerde yatmış

61-Gökte yıldız şah gider
Gah eylenir gah gider
Yarimi yolda gördüm
Sandım padişah gider

62-Ketenim var bezim var
Eylen yarim sözüm var
Yılan olsam sürünsem
Yine sende gözüm var

63- Pınarın başındasın
Her gece düşümdesin
Kara perçem mor şapka
Yarimin başındasın

64-Karşıdan atlı geçti
Nalı parlattı geçti
karşıdan gelen dilber
Beni ağlattı geçti

65-Karyolamın yayları
Ben sayarım ayları
Asker gelecek diye
Hazırladım çayları

66-Şu gelen ömer'mi ola
Çağırsam dönermi ola
Hem öpsem hem ısırsam
Orucum gidermi ola

67-Mani derdim tutumu
Yar beni unuttunmmu
Gönderdiğim çiçeği
Sinende kuruttunmu

68-Gökte yıldız yüzaltmış
Allah nelere yaratmış
Arası çörden çöpten
Oğlunu aslan yaratmış

Deliilyas Beldesinde söylenen maniler:

1-Mavi hindi başında
Oyaları kaşında
Yârim davar yayıyor
Issız dağlar başında

2-Git doğruya, doğruya
Hiç bakmıyon yanına
Kaynana bir öğüt ver
Şu hayırsız oğlunun

3-Kar yağıyor, yağıyor
Muhtarın tarlasına
Köylüler güveniyor
Kangalın ortasına

4-Oğlan davar yaysana
Istırdığına vursana
Allah nişanlı vermiş
Bir gün evde dursana

Kale Beldesinde Söylenen Maniler:

1-İki tabak vişne
Yürü kaynana işine
Yeter beni ağlattın
Aramızda dağlar var

2-Altın tesbihim şah, şah
Küstüysen gel barışalım
Çiban çıksın dişine
Mektupla konuşalım

3-Bisiklete binersin
Bizim evde inersin
Eğer annen sorarsa
Teker patladı dersin

4- Saçın uzun tararım
Benim gibi ararım
Benim gibi olmazsa
Ölene kadar yanarım

5-Duvar üstünde kilim
Yârimin adı Selim
Selim benim olursa
Olurum telli gelin

6-Enginden gel enginden
Bizim damın denginden
Sana bir mendil vereyim
Elbisenin renginden

Doğupınar Köyünde Söylenen Maniler:

1-Trenin penceresi
İçinin çerçevesi
Okulunu sevmeyen
Bulaşık tenceresi

2-Açtım kanatlıya
Duman bürüdü
Tonus karısı gibi
Yağım eridi

3-Kayaların yılanı
Gel dolanı, dolanı
Adam öpüp sevmez mi?
Ayağına geleni

4-kayalar merdim, merdim
Kim bilir kimin derdi
Ağaçlar kalem olsa
Yazılmaz benim derdim

5-Masa üstünde roman
Okurum zaman, zaman
Kız ben seni alırım
Memur olduğum zaman

6-Kara, kara kazanlar
Karayazı yazanlar
Cennet yüzü görmesin
Aramızı bozanlar.

Kızılhüyük Köyünde Söylenen Maniler:

1-Elma attın karşıya
Gitti düştü çarşıya
Şimdiki kızlar pek ucuz
Bir sepet turşuya

2-Rafdaki siniler
Eldeğmeden inler
Gurbette ki yârimin
Kulakları çiniler

3-Ben bir karabiberim
Yuvarlanır giderim
Çok söyleme kaynana
Oğlunu alır giderim

4-Mendilim oyalıdır
Ortası boyalıdır
Geçme bizim kapıdan
Yüreğim yaralıdır

5-Al elmanın dördünü
Sev yiğidin merdini
Seversen güzel sev
Çekme çirkin kahrını

6-Karyolam engin olsa
Vardığım zengin olsa
Zenginlikte gözüm yok
Yar benim dengim olsa

Altınyayla ve Yöresinde Söylenen Tekerlemeler:

Tekerlemeler genelde çocuk bilinçaltının ürünleridir. Tekerlemelerin meydana getirenler bir nevi adsız çocuklardır. Şiir bütün güzelliğiyle bu tekerlemelerde kendini gösterir. İlçe ve yöresinde söylenen tekerlemeler genelde şunlardır.

-1-

-Kara kedi,kara kedi
-Ağbeyingeldimi
-Geldi
-Sana ne getirdi
-İnci boncuk
-Kime kime
-Bana sana
-Daha kime
-Kara kediye
-Kara kedi nerde
-Dama çıktı
-Dam nerde
-Balta kesti
-Balta nerede
-Suya düştü
-Su nerede
-İnek içti
-İnek nerde
-Dağa kaçtı
-Dağ nerde
-Yandı bitti kül oldu.

-2-

-Fış fış kayıkçı
-Kayıkçının küreği
-Hop,hop eder yüreği
-Akşama sigara böreği
-Arabanın tekeri
-İstanbul'un şekeri
-Hop,hop,hop
-Bundan başka oyun yok

-3-

-Vara,vara varırsın Kars'a
-Karsın içinde arsa
-Arsanın içinde bir yapı
-Yapının içinde kapı
-Kapının içinde bir karı
-Entaresi sarı
-İşte o bizim karı

Altınyayla ve Yöresinde Söylenen Ağıtlar:

Halk arasında sevgi ve saygıya layık olan birisinin ölümü, yada daha hayatının baharında iken, yakalandığı bir hastalık veya bir kaza sonucu, birisini apansızın aralarından ayrılmaları toplumsal acıların, en büyüğüdür. İşte bu durum sadece yakınlarının değil, bütün toplumun tahammül edemiyeceği büyük duyguları meydana getirir. Yanık yüreklerin bu ezikliği ve acizliği figan olur. Kendini dizelerde bulur. Bir nevi deşarj olma acıyı hafifletmedir. Ağıt yüreklerde onulmaz bir acı olarak büyüyen bu duygular ağıtta kendini bulur. İlçe de genel de ölen şahsın yakınları"Ağıt yakıcı kadınlar tarafından" meydana getirilen ağıt tüm canlılığıyla devam etmektedir. Uzun bir zaman dilden dile dolaşan ağıt çoğu zaman efsanevi bir havaya bürünür. İlçe ve yöresinde yakılan ağıtlardan bazıları şunlardır.

Celal Oğlan Ağıtı: Celal oğlan Sıvasın Altınyayla İlçesine bağlı Deliilyas beldesinde"Hacı Mehmetler"lakaplı bir aileden Yusuf ağanın oludur.

Celal oğlan kara bıyıklı, buğday benizli, çok yakışıklı, çok şık bir delikanlıdır. Bu bölgede halk arasında böylelerine"Kürt güzeli" denir. Celal oğlan Türkmen olduğu halde bu yakıştırmadan dolayı,"Kürt celal diye de bilinir"Asıl adı Celal KULMAÇ'tır. Celal oğlan döndü adında bir kızla nişanlanır. Buralarda, o zamanlar nişanlılığın, üç-dört yıl sürdüğü olurdu. Düğün giderlerinin karşılamak için, Celal oğlan Sivas Çimento Fabrikasına girer. Oralarda kuru yerde yata, yata para kazanmaya, çalışır.

1948 yılının güz günü nişanlısı Döndü ile birlikte nikâh için, Şarkışlı'ya gider. Nikâh sonrası köyüne dönerken yolda soğuk su ile yıkanır. Sonra da üşütür. Düğün olmasına bir gün kala zat üreden ölür. Nişanlısı Döndü onun ölümü üzerine bu ağıdı yakar.

1.İpek mendil dane, dane
Yudular serdiler güne
Ana Celalı yudular
Başucunda döne, döne
Celal oy oy yavrum oy oy

2.Evlerinin önü yonca
Yonca kalkmış dam boyunca
Bu yoncayı kim biçecek
Celal oğlan olmayınca
Celal oy oy yavrum oy oy

3.Evlerinin önü arpa
At yayılır kırpa, kırpa
Celal oğlan can veriyor
Kollarını cırpa, cırpa
Celal oy oy yavrum oy oy

4.Yoncalıkta geziciyim
Kuşağım çözücüyüm
İzin verin kayınlarım
Gelinliği bozucuyum
Celal oy oy yavrum oy oy

5.Babamız Sivas'tan geldi
Konu komşu gelip doldu
Al ceyizim yazılırken
Dedilerki Celal öldü
Celal oy oy yavrum oy oy

6.Evlerinin önü kare
Selam Söylen Celal yâre
Nişanlısını eller almış
Bulunmazmı buna care
Celal oy oy yavrum oy oy

7.Sivas'taki büyük ordu
Babam da talime durdu
Kalkın gidek çimentoya
Çimento Celal'ın yurdu
Celal oy oy yavrum oy oy

8.Al işliği mor yeleği
Kısa delmiş deliği
Akşamdan geri gidiyor
Celal'ın başlık ineği
Celal oy oy yavrum oy oy

9.Nazlı benim eşim nazlı
Ok kirpikli oyma gözlü
Ben de buna yanmayım mı?
Her sırları bende gizli
Celal oy oy yavrum oy oy

10.Kurban olayım canına
Felek düşürdü sanına
İki gözüm kör olaydı
Künde geleydim yanına
Celal oy oy yavrum oy oy

11.Kara ceket dal istiyor
Sallanmaya kol istiyor
Uyan Kürt Celal'ım uyan
Döndü gelin yar istiyor
Celal oy oy yavrum oy oy

12.Bayrağı kara kaldırın
Davulu çifte vurdurun
Hacı Mehmetler takımı
Beni onaya indirin
Celal oy oy yavrum oy oy

13.Acın kapıyı, kapıyı
Duyanlar gelsin sesime
Pullu keten haram olsun
Soyka kalası fesime
Celal oy oy yavrum oy oy

14.Kurban olam Döne bacı
Celal ordan savuştumu
Dünkü giden ağca bebek
Dayısına kavuştumu
Celal oy oy yavrum oy oy

15.İğde bitmiş dal atıyor
Yorganımı yel atıyor
Ne yatıyon dertli Celal
Nişanlını el satı yo Celal oy oy yavrum oy oy

16.Kurban olum Döne bacı
Ne zorumuş keskin acı
Bunun işi bitmiş diye
Doktor vermemiş ilaçı
Celal oy oy yavrum oy oy

17.Aşağıdan gelir deve
Gevişini geve, geve
Sanki bende gelin oldum
Yukarıdaki büyük eve
Celal oy oy yavrum oy oy

18.Celal'de ciritte binmiş
Davulcuya vur diyerek
Döndü kıza altın etmiş
Nefisine dur diyer
Celal oy oy yavrum oy oy

19.Neşet'e gelinlik bozdum
Hem okudum hemi yazdım
Akşam başlık giderkene
Çatlayıp da öle yazdım
Celal oy oy yavrum oy oy

20.Görümümün adı Döne
Ellerine yakın kına
İnce diktim ağca yudum
Helal olsun kana kana
Celal oy oy yavrum oy oy

21.Bağdat teyze Bağdat teyze
Yine oldu derdim taze
Beş kızınan davet gezdim
Bizim düğün kaldı güze
Celal oy oy yavrum oy oy

22.Yüksek evlik büyük bucak

Gül topladım kucak kucak
Hay nolurdu Kadir Mevlam
Öksüze düğün olacak
Celal oy oy yavrum oy oy

23.Eser deli poyraz eser
Ciğerim içinden keser
Ana ben Sivas'a gitmem
Celal duyar bana küser
Celal oy oy yavrum oy oy

24.Babası trenden inmiş
Satar kızını, kızını
Kaldırmam Kürt Celal'ımı
Yatsın süzünü, süzünü
Celal oy oy yavrum oy oy

25.Şarkışla'da maun olduk
Beraber trene bindik
Bize nazar değer diye
Sorana kaynımız dedik
Celal oy oy yavrum oy oy

26.Aha kınacı geliyor
Hacı kaynım düşmüş öne
Hoca namaz kılınca
Celal'a buyurmuş dua
Celal oy oy yavrum oy oy

27.Kurban olayım Makbule
Ne ağlıyon bağırarak
Ala cehiz yazdırmadım
Tütün kahve dağıt
Celal oy oy yavrum oy oy

28.Saçlığımın topu gümüş
Ölüyorum emmi demiş
Şarkışlalı Hacı Çavuş
Söyle Kürt yiğidi demiş
Celal oy oy yavrum oy oy

29.Dokuz giyim çorap ördüm
Dokuz kaynım giysin diye
Sandıktan poşu çıkardım
Celal güvem olsun diye
Celal oy oy yavrum oy oy

30.Kurban olayım fidan
Bayrağın yeni mi indi
Yürüyerek gelin geldim
Geldim de Celal'ım öldü
Celal oy oy yavrum oy oy

31.Yaz gelir de karlar erir

Sular gelir dura, dura
Celal eşim can veriyor
Avazını vura, vura
Celal oy oy yavrum oy oy

32.Adım batsın adım döndü
Yüceden engine indi
Sana diyom kız Nafiye
Gelin Hocalar'a indi
Celal oy oy yavrum oy oy

33.Susuz yerde bitmez söğüt
Deli oldum verin öğüt
Çevrelerde var mı ola
Celal gibi baba yiğit
Celal oy oy yavrum oy oy

34.El camide çıkarkene
Bulandım kardeşim bulandım
Döndü'yü gelin getirdik
Uyku uyamadım dolandım
Celal oy oy yavrum oy oy

35.Yaz gelince biter yonca
Celal'in gülleri gonca
Beşikte bebek ağladı
Karadan bayrak kalkınca
Celal oy oy yavrum oy oy

36.Ne yokuşun başındayım
Ne inişin dibindeyim
Bana dulluk yakışırmı
Daha onbeş yaşındayım
Celal oy oy yavrum oy oy

37.Ağlayıp da güleceğim
Çatlayıp da öleceğim
Yengelere kapıya geldi
Vur davulcu bineceğim
Celal oy oy yavrum oy oy

38.Al entari pullu keten
Ne de güzel yakışıyor
Karadan bayrak kalkınca
Gökte melekler bakışıyor
Celal oy oy yavrum oy oy

39.Daha görmeyim, görmeyim
El oğlunun acısını
Ölürsem ölüm(e) koymayın
Nazlı yarin bnı Celal oy oy yavrum oy oy

40.Celal Oğlan yola gitmiş
Sanki muradına yetmiş
Bayrak dikileceği gün
Felek buna ayıp etmiş
Celal oy oy yavrum oy oy

41.Kapımızın önü arpa
Atlar gelir kırpa, kırpa
Sanki bende gelin oldum
Allı duvak çarpa, çarpa
Celal oy oy yavrum oy oy

42.Arkamdan bileğim ince
Örer dikerim kulunca
Vallaha ata binmem
Celal eşim gelmeyince
Celal oy oy yavrum oy oy

43.Künde söylerim adını
Alamadım muradımı
Mezar taşıma yazarım
Celal ile benim adım
Celal oy oy yavrum oy oy

44.Ben mi yazdım bu yazıyı
Bozdurdum elli gaziyi
Bana ağlama diyorlar
Nasıl unutam maziyi
Celal oy oy yavrum oy oy

45.Kayınımın Eşe karısı
Celal derdimin yarısı
Bakın kıyametler koptu
Düşman başına hepisi
Celal oy oy yavrum oy oy

46.Kapıdan araba geçti
Dolan Döndü bineceksin
Sevgili kardeşin yâri
Kime gelin ineceksin
Celal oy oy yavrum oy oy

47.Tarlalarda ot yolardım
Ayak yalın başım kabak
Beni mezara götürün
Uzun gece olmaz sabah
Celal oy oy yavrum oy oy

48.Mezarımın kara taşı
Yandı yüreğimin başı
Çekip gitti Kürt Celal'im
Zehir etti bize aşı
Celal oy oy yavrum oy oy

49.Dostlar bakın düştüm dara

Yürekte açıldı yara
Onu Allah'a yolluyom
Sebebini çekin dara
Celal oy oy yavrum oy oy

50.Mezarlığın böğrü çayır
Celal gitmiş orda uyur
Öksüz kız gelin oluyor
Kürt Celal'im sende buyur
Celal oy oy yavrum oy oy

51.Mezarımın sıra taşı
Yandı yüreğimin başı
Beni Yusuf'a versinler
Yusuf Celal'in kardeşi
Celal oy oy yavrum oy oy

52.Daha neler diyecektim
Celal komadı halime
Tandır ağzını örtmemiş
Allah'ın kanlı zalimi
Celal oy oy yavrum oy oy

53.Sana diyom döndü bacı
Yıkılaydı vatanımız
Ne yapayım ben Celalsız
Kalkmaz sizin yatanınız
Celal oy oy yavrum oy oy

54.Kaydırmadın Kadir Mevlam
Boynu bükük güveyime
Hele baksana Bağdat teyze
Kara verdim duvağıma
Celal oy oy yavrum oy oy

55.Eğil yüce dağlar eğil
Otu biter yeşil, yeşil
Şorda söygün duruyor
Celal'in tayzesi değil
Celal oy oy yavrum oy oy

<u>Kaynaklar :</u>
1.Ayşe KULMAÇ Sivas-Altınyayla İlçesine bağlı Deliilyas beldesi doğumlu
2.Karabey KULMAÇ Deliilyas beldesi doğumlu Celal'in Üvey Kardeşi
3.Kıral DARICI, Delliilyas beldesi Folkloru Cum.Ünv. Türk Di. Ed.Basıl. Lis. Tezi
4.Nuriye BIYIK Deliilyas Beldesi doğumlu

Altınyayla İlçesinde El Sanatları:

Dokuma ve Giyim: Kadınlar başlarına "fes" denilen başlığı takarlar. Fesin önüne"Gazi"denilen altın üç sıra dizilir. Ortaya bir tane "Cumhuriyet Altını (Mahmudiye)"takılır. İki tarafına birer tane altın takılır. Bunların altına yine üç tane"gazi takılır. Bunun adına"ayaklı"denir. Fesin tam tepesine

gümüşten, nakışlı “tepelik”takılır. Fesin arkasına siyah iplikten yapılan “püskül”takılır. Fesin üzerine örtülen, kenarları pulla çevrilmiş örtüye “Keten”denir.

Elbise olarak; pazen kumaştan, kol ağzı bol, önü düğmeli, nakışlı uzun elbise giyilir. bunun adı “peşlidir.”(Elbisenin önü yukarıya kaldırılıp önlüğün altında bırakıldığı için, bu isim verilmiştir.)Önlük yer tezgahlarında dokunan, kenarları nakışlı yünden yapılan dokumadır. Üçgen şeklinde, peşlinin arkasından bele bağlanır.

Şalvar: Peşlinin altından giyilen, paçası lastikli, bol kesimli, ipekten yapılan giyecektir.

Çorap: Yünden, ince eğrilmiş ipliğin kök boyalarla renk, renk boyanmasıyla oluşan renkli iplerle elde örülen “pıtırak”adı verilen nakışlarla süslenen giyecektir.

Ayakkabı: Ayakkabı olara “kundura” giyilirdi Kunduranın tabanı tahta, üzeri deridir.

Boyama Tekniği ve Kök Boyaları: Dağlarda bulunan bitki kökleri suda kaynatılarak elde edilen boyalara “Kök boya” denir.

Kökün rengi suya iyice çıkınca yünden eğrilmiş ipler kaynayana kadar suyun içine bastırılır. Biraz daha kaynatılıp, ip suyun rengini alınca, çıkarılarak kurumaya bırakılır.(Fazla kaynatılırsa iplerin rengi değişir.)

Motif ve Desenlerin İsimleri: Dokumalarda kullanılan motif isimleri şunlardır: Boncuk, Deli yılan, Kaynak, Deli menek, Kartal kanadı, Tazı kuyruğu, Pıtırak, Halka şekeri, Kırk kıvrım, Keçiboynuzu vb.

Anlamları:

Boncuk: Beyaz iplikle yapılan zikzak şekle denir.

Deli yılan: Desen çok kıvrımlı ve dağınık olduğu için yılana benzetilmiştir.

Kaynak: Üç ayrı nakış iç içe geçtiği için bu isim verilmiştir.

Deli Menek: Ağzı açık üçgenler bir ters bir düz olarak dizilir.

Kartal Kanadı: Kartal kanadına benzetilerek yapılan motiftir.

Tazı Kuyruğu: Bir uçları kıvrımlı, çizgi şeklindeki motiftir.

Pıtırak: Adını yuvarlak, küçük dikenli bir bitkiden alan ve ona benzetilerek yapılan motiftir.

Halka Şekeri: Renkli halka şekerine benzetilerek yapılan motiftir.

Kırk Kıvrım: Kıvrımı fazla olan, iç içe geçmiş bir motiftir.

Kilim: Kilim tezgâhının altında bulunan tel çubuğa “eriş”adı verilen iplik, bir alttan bir üstten ilmek atılarak ıyılır(başlanır).Kilimin büyüklüğüne göre erişi ıyılır. Tezgâhın ortasına yerleştirilen ağaca “kücü”denir. Kücünün arasına ip geçirilerek ilmek atılır. Bu bölüm bitince oklava biçimindeki tahta (kalem ağacı) kücünün üzerine takılır. Erişlerin birisi dışa gelir. Kalem ağacı yukarıya kaldırılıp bir sıra dokunur, aşağıya indirilip bir sıra dokunur. Bu böyle devam eder.”Kirkit”denilen demir tarakla her sırada ipler sıkıştırılır. Kilim üzerine isteğe göre motif yapılır.

Altınyayla Kilimleri: Kilim motife göre isimlendirilir; Boncuklu kilim, Kaynak kilim, Deli yılanlı kilim, Masralı kilim vb.

Halı Dokumacılığı: Ağaçtan yapılmış tezgâhlarda dokunur. Kilim dokumasında olduğu gibi tel çubuğa iplikler bir alttan bir üstten ıyılır (Bu iş halıda büyüklüğe göre değil iplik sayısına göre yapılır.) lyılama ve kücüleme işi bittikten sonra halıya başlarken 10 cm.kadar kilim gibi dokunur. Sonra iki kat eğrilmiş, yün iple dokunmaya başlanır. Kalem ağaçı her zaman aşağıda kalır ve öylece ilmek atılır.

Şal: Yer tezgâhında dokunur. Yere Dörtgen şeklinde dört ağaç çakılarak yer tezgâhı yapılır.

Bu ağaçlar iplikle bir birine bağlanır. Dizilen eriş ipliklerinin üzerine dikey olarak, araları sık olan eriş ipliğe dizilir. Halıda olduğu gibi ilmek atılarak dokunur. Dokumada yün eğrilmiş ip kullanılır.

Çoraplar: Naylon karışımı ip, şiş yardımıyla ilmek atılarak örülür. Nakışlarla süslenir.

Danteller: Tığ yardımıyla 50 lik, 60 lık, 70 lik dantel iplikleriyle örülür.

Oyalar: Papatya, Gülen bebek, Domates, Biber, Üzüm oyası, Dut oyası, İğne oyası, Mekik oyası, Pullu oyalar ve Boncuklu oyalar yapılır.

Yorgan ve Süslemeleri: Yün yıkanıp temizlendikten sonra beyaz patiska kumaş kumaşı üzerine yünler ince bir şekilde yayılır. Sonra yorgan ipliğiyle sırınır(dikilir) Nevresim olarak; bir yüzü desenli ipeklerle diğer yüzü yine patiskadan dikilir. Çeşitli dantellerle süslenir.

Altınyayla İlçesinde Şairler:

Âşık Talibi COŞKUN

Âşık Talibi 1902 yılında Sivas'ın Altınyayla (Tonus) İlçesinde dünyaya gelmiştir. Talibinin babası Altınyayla'nın köklü sülalerinden Hassükler'den Bekir Ağanın oğlu Mustafa'dır. Hassükler sülalesi, Altınyayla'ya takriben 200 yıl önceleri Bağdat şehrinden gelmiştir. Bu nedenle sülalenin eski adı Karabağdatoğulları'dır. Talibinin ilk olarak Altınyayla'ya gelen dedesinin adı Hasan Hüseyin olduğu için, zamanla Hassük olarak anılmaya başlanmıştır.

Karabağdatoğulları aslen ticaretle uğraşan bir sülaledir. Deve kervanları ile yaz ikliminde olan memleketlere yük ve eşya taşırlarmış. Anası Taşlıhüyük köyünden Seyitler sülalesinden Meryemdir. Âşık Talibi'nin Ahmet, Mehmet ve Bekir isminde üç erkek, Fadime isminde bir de kız kardeşi vardı. Talibi henüz 7 yaşında iken babası tifo hastalığından vefat eder. Talibi dört kardeşiyle birlikte yetim kalıyor.

Talibi çocukken annesi onu Mezere (Başyayla) köyüne Bekir Efendi Hoca'ya okumaya gönderir. Talibi okumayı bir türlü beceremiyor. Bir gün Hocası Talibi'yi falakaya yatırıyor. Ve bir güzel dövüyor. Yüklüğün altına atıyor. Talibi burada yatarken uyuyor. Rüyasında Hacımıstıkların sokaktan geçerken kendisine bir bardak bade (şerbet) sunuluyor.

Bunu içiyor. Bu olaydan sonra Talibi adeta bülbül gibi şakıyor ve hafız gibi Kur'an okumaya başlıyor. Hocası sıkıştırıyor. Nasıl oldu da aniden mükemmel bir şekilde okumaya başladığını soruyor. Talibi de rüyasında yaşadığı olayı anlatınca Hocası hayretler içerisinde kalıyor. Talibi bir anda hocasının gözdesi oluyor. Büyük oğlu Hüseyin COŞKUN'un anlattığına göre,"Talibi ezan okuduğu ya da sela verdiği zamanlar insanlar hayranlıkla dinler ve mest olurlardı"Talibinin halk aşıtlığına giden serüveni burada başlamıştır.

Talibi'nin gerçek manada halk aşığı olup dillere destan şiirler söylemesi, O'nu diyar, diyar gezdiren Keklik Emine'ye olan aşkı olmuştur. Talibi hayatının çoğunluğunu Ankara'da geçirmiştir. Talibi'nin dedesi Bekir ağa buğday tüccarlığı yapıyormuş. Taşlıhüyük köyünde buğday ambarı varmış. Taşlıhüyük köyünün saygın kişilerinden olan Şeyh İsmail'in kızını oğlu Mustafa ile evlendirir. Talibi askere gitmeden evvel Kürkçüyurt köyünden Faris Ağa'nın kızı Zeliha ile evleniyor. Askere gitmenden önce Zeliha ile çok mutlu bir evlilik hayatı geçiriyor. Fakat Askerden geldikten sonra ailesinin düzeni bozuluyor. Çünkü Talibi'yi Emine'nin aşkı iyiden iyiye sarmıştır. Bu aşk Talibi'yi büyük bir düzensizliğe sürükler. Talibi'de daha önce görülmeyen, davranışlar görülmeye başlar. Talibi içki içmeye, kumar oynamaya kendisini kaptırıyor. Bu durumdan ailesi ve kardeşleri çok rahatsız oluyor. Kardeşleri bakmış ki bu gidişle Talibi tarlaları,evi,barkı satacak ve yiyecek,hemen Talibi'ye birkaç tarla vererek ayırmışlar.Talibi için asıl sıkıntılar bundun sonra başlamıştır.Gün geçtikçe ve Talibi'nin içindeki Emine aşkı alev, alev artmaktadır.Bu aşkına bir türlü karşılık bulamayan Talibi bir gün büyük hüzün içerisinde intihar etmeye karar verir.Küçük ve basit bekar odasında zehiri fincana koyar ve içmeye hazırlanırken,sandalyesinde uykuya dalar ve bir rüya görür.Rüyasında Evliya Çelebi ile konuşur.Evliya Çelebi ona "Ey evlat sen de benim gibi gez dolaş derdini unutursun.Emine'den daha güzellerini bulursun"der. O zaman şair intihar etmekten vaz geçer. Sanki yeniden doğmuş gibidir. Talibi sonunda çareyi evini, eşini ve çocuklarını terk etmekte buluyor.

Talibi Evliya Çelebi misali şehir, şehir gezmeye başlıyor. Talibi'nin Hüseyin, Mustafa ve Kuddusi isminde üç erkek çocuğu ve eşi Zeliha büyük sıkıntılar içinde kalıyor. Talibi diyar, diyar gezerek şiir söylüyor. İçerisini yakan beşeri aşkı anlatmaya çalışıyor. Aynı zamanda her gittiği yerde devlet erkânı ile arası iyi olduğu için evlendiriliyor. Bir rivayete göre otuz kere evlendiği söyleniyor. Prof.A. Edip UYSAL, Talibi için şunları söylüyor;"Talibi COŞKUN bütün hayatı boyunca şiir içinde yaşamış, şiirle düşünmüş, şiirle geçinmiş bir adam. Onu kâh bir çoban, kâh bir çiftçi, kâh bir gezgin olarak görüyoruz.

Talibi'yi diğer şairlerden ayıran özellikleri şunlardır: O bütün şiirlerini ezbere okuyabiliyor. Sayıları binleri bulan bu şiirlerini bu şekilde söyleyebilmesi başlı başına bir sanat ve kabiliyettir. Sonra her hangi bir konu üzerinde derhal içine doğan düşünce ve duygularını ölçülü ve kafiyeli mısralarla ifade edebiliyor. Bu iki kabiliyet onun kadar geliştirmiş olan başka bir şair tanımıyorum. Onun hafızası adeta bir şiir okyanusu gibi zengin. Burada en duygulu ve akıcı liriklerden en sert ve acı hikâyelere ve hicivlere kadar her şeyi bulmak mümkün. Bunları çıkarmak için, Talibi'yi konuşturmak lazım. İşte o zaman o mütemadiyen şiir diliyle konuşur.

Şiirlerinde değinmediği konu hemen, hemen hiç yoktur. Sosyal, Kültürel, ahlaki, dini hatta edebi tenkit meseleleri onun şiirlerinin konuları arasındadır.

Yakın tarihimizin en usta, en çok tanınan âşıklarının başında gelen Talibi Coşkun, sempatik ve samimi haliyle âşıklar ve halk arasında sevilen biriydi. Âşık Talibi 1976 yılında Ankara'da vefat etmiştir.

Şiirlerinden Örnekler:

Hz. Muhammed'e Methiye
Seherde gitsem Kâbe'ye
Yolları var Muhammed'in
Azığımı alsam heybeye
Çölleri var Muhammed'in

Muhemed'in yüzü nurlu
Misk-i amber kokar teri
Ümmeti için bin bir türlü
Halleri var Muhammed'in

Cemalinden nurlar akar
Dilinden şekerler damlar
Allah diye tesbih çeker
Dilleri var Muhammed'in

Dört yarenler birden yatmış
Sağı-solu nura batmış
Şu kabe'de bir gül bitmiş
Dalları var Muhammed'in
Talibi nereyi gözetir
Gittikçe yolu düzeltir
İki cihana uzatır
Kolları var Muhammed'in

Bir başka şiirinden Örnek:

Güneş gibi bahtım olsa
Devlet gibi tahtım olsa
Gazi gibi bahtım olsa
Yine bana gelen olmaz

Güller açsam bağlar gibi
Gazel döksem çağlar gibi
Altım olsam dağlar gibi
Kıymatımı bilen olmaz

Hazne dolu akçem olsa
Türlü kumaş bohçam olsa
Yalan dünya bahçem olsa
Benden bir gül alan olmaz

Kuş olup gezsem havayı
Arayıp bulsam yuvayı
Dünyada kuru davayı
Benden başka güden olmaz

Talibi der ne olurum
Mekânı nerede bulurum
Korkarım garip ölürüm
Namazımı kılan olmaz

Başka bir şiirinden Örnek:

Yüce dağ başında pınar gözüsün
Sürüden seçilmiş emlik kuzusun
Güzellerin başı yayla gızısın
Belki seni bana yazar yaradan

Seni gördüm evvel bahar yaz iken
O güzellik sende cilve naz iken
Güller gonca iken, teller saz iken
Belki seni bana yazar yaradan

Ela göz üstüne eğmedir kaşı
Aklımı alıyor gerdan kırışı
Yaylanın çiçeği, bülbülün eşi
Belki seni bana yazar yaradan

Nasip olsa yine gitsem yaylaya
Nasip olsa yine gitsem yaylaya
Doya, doya baksam suna boyluya
Belki seni bana yazar yar

Yârim gider kızlar ile düğüne
Gerdanının şavkı düşer önüne
Bilmiyorum bu güzelin sonu ne?
Belki seni bana yazar yaradan

Talibi derdine derman bulmuyor
Âşıklar dünyadan murad almıyor
Bu zamanda dilek kabul olmuyor
Belki seni bana yazar yaradan

Âşık Yusuf KILIÇ:

Yusuf KILIÇ (Âşık Gülyani) 1936 yılında Altınyayla da fakir bir çiftçi ailesinin 2.çocuğu olarak dünyaya geldi. Babası İlçede "Gocugun Osman" diye bilinen Halil Ustanın oğludur. Âşık Gülyani 1948 yılında yani 12 yaşında iken babasını kaybederek yetim kalmıştır.

Gerek hayat şartlarının zorluğu gerekse babasının zamansız vefa etmesi onu hayatın acı yüzüyle karşı karşıya getirmiştir. Bu yüzden öğretmenlerinin çok sevmesi ve çalışkan bir öğrenci olmasına karşın İlkokul 4.sınıftan ayrılmak zorunda kalmıştır.

Âşık Gülyani şiir yazmaya başlaşmış ise de 1966 yılında girdiği ruhi bunalımdan, sonra hayatında yeni bir çığır açılmıştır. Âşık artık şiirler yazmaktadır. Şiirleri genellikle tasavvufi ve halk kültürüyle ilgili, olmaktadır. Bu şiirleri zaman, zaman basılı eserlerde pasajlar halinde yayınlanmış ise de Altınyayla da bu eserleri derleyen ve toparlayan bir araştırmacı olmadığından, yeterince halk kesimlerine ulaştırılamamıştır. Şairin binlerce beyitlik şiirleri yayınlanmayı beklemektedir. Kendisi hayatta olup, halen Kayseri ilinde yaşamakta olan şairimiz yöremizin en keskin kalemi olarak kabul edilmektedir.

Şiirlerinden Örnekler:

YAYLALAR

Önce gezsem dağılgandan ovadan
Bahar olmuş kuşlar uçar yuvadan
Yazlak zümrüt gibi rengi havadan
Açılmış çiçeğin gülün yaylalar

Gönül arzuladı kulmaca vardım
Ötünce bülbüller artıyor derdi
Beş çardak, gilaba çadırlar kurdum
Bezenmiş yeşilin alın yaylalar

Vaz tepesi eteğinden gelelim
Üceayede oynayalım gülelim
Sapenmezden lale sümbül alalım
Yağıyor yağmurun dolun yaylalar

Alın pınarından bir efkâr aldı
Gönül eğriyurtla salmanda kaldı
Köle yeri, bağlama menekşe doldu
Yağar yağmur akar selin yaylalar

Ay deresi inceciğin kucağı
Soğuk sular kaynar yanı bucağı
İnsana dokunmaz yayla sıcağı
Daha onbeş günlük gelin yaylalar

Çiğdemlide lale sümbül açtımı?
Dizmır senden selvi boylum geçtimi?
Devazane aşiretler göçtümü
Gider her tarafa yolun yaylalar

Camız deresinde gönül bağlıdır
Öter bülbül gam gasevet dağıtır
Mergesenin gezile çağıdı
Eser serin, serin yelin yaylalar

Boynöreni geçtim Tah'ta vuruldum
Hasta idim biraz gezdim yoruldum
Çocuk gibi çiçeklere sarıldım
Yeğerir yaprağın dalın yaylalar

Gül yani yaylaları gezdin sıradan
İnelim aşağı Çetindereden
Nice beyler geldi geçti burudan
Ne kadar yaşasan ölüm yaylalar

Bir diğer şiiri:

K Ö Y L E R

Baktım şu tonusun güzellerine
Gümüş kemer ince belde dolaşır
Başına örterler ipekli yağlık
Altınlar gerdandan kolda dolaşır

Mutubeye varsam şaşarsam yolu
Kürkçüyurt köyünde tarihçi dolu
Harmandalı köyü güzelin bolu
Boyu selvi ince dalda dolaşır

Dizmirdan görünen Taşlıhüyüktür
Güzeli meşhurdur ünü büyüktür
Fesleri altunlu börkler eğiktir
Arı oğul verir balda dolaşır

Kızılhüyük köyünün içsem suyundan
Bilemiyom şu Tahyurt'un huyundan
Bir kız alamammı çerkez köyünden?
Ora varan yiğit derde dolaşır

Dolaşırım tahtalıdan Havuz'dan
Bir yar bulamammı gelinden kızdan
Bir kıza vuruldum şu Baharözünden
Baktım al yanağı gülde dolaşır

Başören Patırın neyine gerek
Küpeli, Kötüköy geç yelken kürek
Gönül arzediyor meyline gerek
Yine kafa coştu turda dolaşır

Şu Güzeloğlanın güzeli süslü
Ebesil köyünden anamın aslı
Türkmenin güzeli keçikli fesli
Gezer yaylaları kırda dolaşır

Şarkışla ovası Gedik köyleri
Hemi kötüsü var hemi eyleri

Birdir tabiatı birdir soyları
Oyalı yağlıklı pulda dolaşır

Konaklı pek sever undan hâsılı
Gelini kızları beyaz poşulu
Mezere de sever alı yeşili
Gönülleri ince kılda dolaşır

Ahuzarım Kale köyün suyunda
Çok güzel yetişmiş Şahlı köyünde
Pişirdiği yenmez Gazibeyinde
Eli ayakları kırda dolaşır

Elbeyli köyünden Güney güzeli
Bura güzel yurdu eze ezeli
Kulağı küpeli burnu hozalı
Dalyan boylu kızlar burda dolaşır

Elbeyli köyleri Çongar, Karalar
Tonus ovasını tutmaz töreler
Konuşma yaparken lafı küreler
Patates yemeği elde dolaşır

Âşık Gülyani böyle bir destan yazar
Kendi burda gönlü nerede gezer
Dellezden evlenme evini bozar
O'da kaza, kaza dildde dolaşır.

Yurdugül ERDOĞAN

1985 yılında Altınyayla İlçesine bağlı Kürkçüyurt köyünde doğdu. Babasının adı Abdulkadir, annesinin adı Günayar, Şarkışla'da oturmaktadır. Babası inşaat işçisi, annesi ev hanımıdır. Beşkardeşler ve en büyükleri Yurdagül'dür. İlkokul 3.sınıfa kadar Mehmet Emin Tuna İlköğretim okulunda,3.sınıfta Cumhuriyet İlköğretim Okuluna devam etti. İlkokulu bitirdikten sonra okula iki yıl ara verdi. Şu anda Kahraman Köseoğlu İlköğretim, Okulu 8.sınıf öğrencisidir. Duygularını, mutluluk ve hüzünlerini bu dönemde de kendine en iyi anlattığını düşündüğü şiirlerine yansıttı. Okulun hayalindeki güzelliğini ve önemini anlamak için,"OKULUM"şiirini yazdı Duygusal bir yapısı olması nedeniyle lirik ve pastroral şiirleri tercih etti. Şiirleri duygularının ve yaşantısının yansımasıdır.

Şiirlerinden Örnekler:

TONUS'UN METHİ

Dinleyin methini edeyim size
Büyümüş gelişmiş köyü Tonus'un
Omuzu tüfekli gezer yiğitler
Kibir nedir bilmez beyi Tonus'un

Yaz gelince yaylalara göçerler
Sanki güzelleri ışık saçar
Misafiri sever kucak açarlar

Bol olur yemeği çayı Tonus'un

Yaylası yemyeşil ne güzel süslü
Güzeller dolaşır hep altın fesli
Neslini sorarsan Osmanlı nesli
Tarihte yazılı soyu tonusun

Çiğdemi Nevruzu mis gibi kokar
Gelini kızları yemliğe çıkar
Dağlar arasında buz gibi akar
Dertlere dermandır suyu tonusun

Altınyayla benim vatamın yurdum
Bütün güzelliği orada gördüm
Hiç eksik olur mu yiğitin mertin
Her zaman güzeldir huyu tonusun

O KÖYÜN KIZIYIM

Kara Tunus'tan görülen
Yazın çiçekler derilen

İşte o köyün kızıyım

Dedeleri şehit düşen
Çift sürerken öküz koşan
Hakkın rahmetiyle coşan
İşte o köyün kızıyım

Hep dağ tepe yoktur düzü
Dokuz ay kış üç ay yazı
Altınyayla öbür yüzü
İşte o köyün kızıyım

Çoktur yiğit ile merdi
Sorunu çok bitmez derdi
Sorarsan dağların ardı
İşte o köyün kızıyım

Soğuk suyu derde derman
Yeşillenmiş büyük harman
Hep kayalık yoktur orman
İşte o köyün kızıyım

SEHER YELİ

Perişan haldeyim bir müşkülüm var
Selamamı yâre ver seher yeli
Kış geçer gönlüme gelmiyor bahar
Acele eyleme dur seher yeli

Neler çektiğimi o yâre bildir
Sakın üzülmesin yüzünü güldür
Hafiften eserek zülfünü kaldır

Kucakla yaremi sar seher yeli

Yırtmasın saklasın verdiğim sermi
Sevgi mi, nefret mi bende ki hırsmı?
Söylesin bana dargın mı küs mü?
Allah'ın seversen söyle seher yeli.

Yurdagül' ü attın ateşe, nara
Senden ayrılalı giyimim kara,
Garip bülbül gibi düşmüşüm zara
N'olursun yârimi gör seher yeli.

ZAKİR

Adı Kazım Subaşı'dır. Altınyayla İlçesinin Kürküçüyurt Köyünde doğdu (1919).İlkokulu bitirdi, bir ara köylerde imamlık yaptı. Geçimini çiftiç'likle sağlayan âşık, bir kalem şairi olup, şiire 40 yaşında başladı.

Zakir 1982 yılının Temmuz günü köyü Kürküçüyurdunda vefat etti

Şiirinden örnek:

Şu okullar olmasaydı
Ne olurdu hallerimiz?
Konuşmasını bilmezdik
Lal olurdu dillerimiz

Dilsiz idik dile geldik
Bülbül idik güle geldik
Şükür bize bu hale geldik
Görünüyor hallerimiz

Yaptı mektep verdi para
Okuyorlar sıra sarı
Atatürk'ten bize töre
Solmayacak allarımız

Nurda yatsın Atam nurda
Okullar açtı her yerde
Derman oldu bütün derde
Şifa bulduk kellerimize

Devlet başımın tacıdır
Hem derdimin ilacıdır
ZAKİR size duacıdır
Solmayacak güllerimiz.